

Sigrid Elmblad

Vind för våg. Dikter och skisser af Toivo

Stockholm. Svenska Familj-Journalens Förlagsexpedition, 1885.

[– Läs mer om verket här](#)

Det avbildade exemplaret tillhör Uppsala universitetsbibliotek.

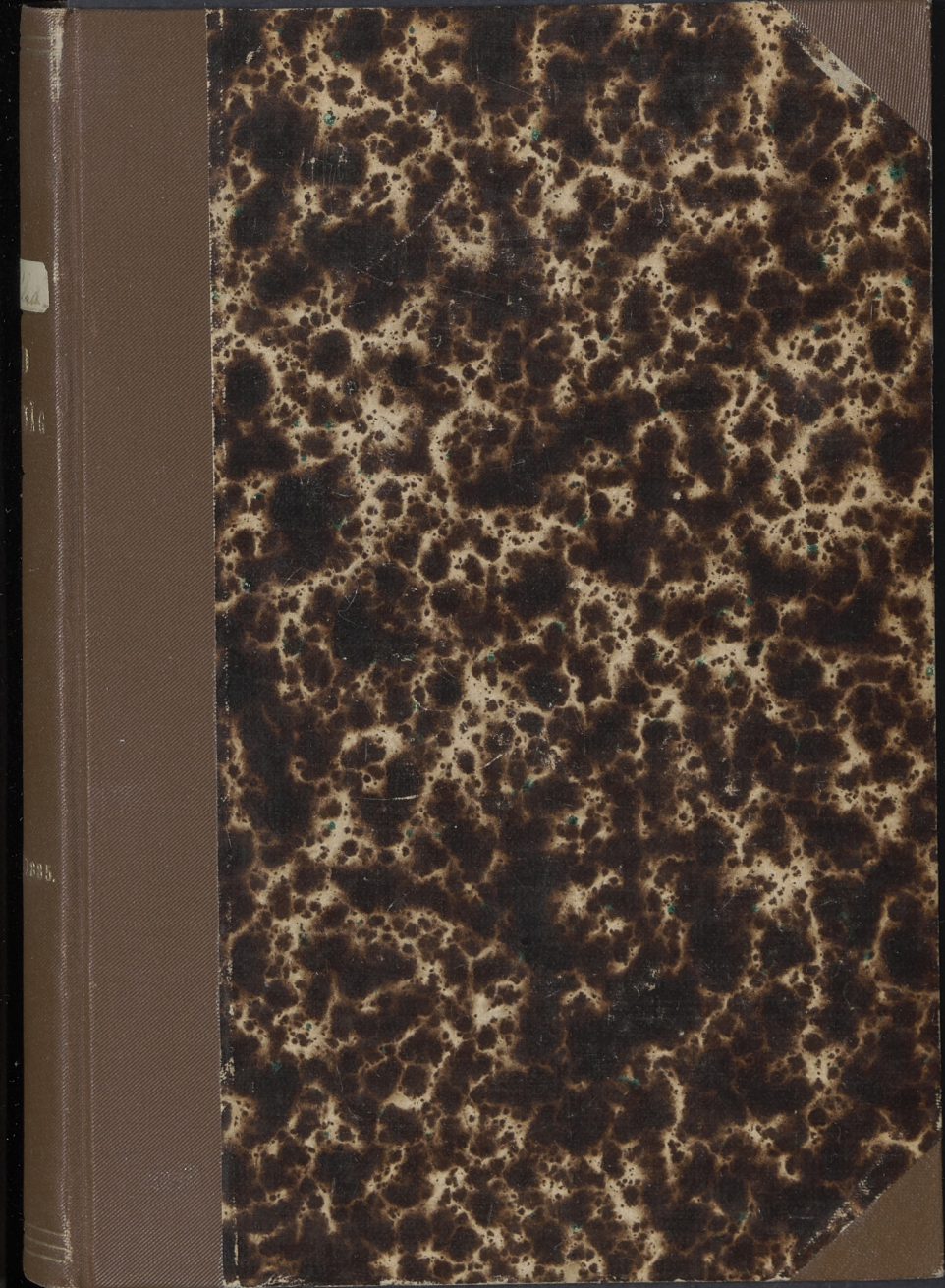
Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Uppsala universitetsbibliotek och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:

<https://lb.se/författare/ElmbladS/titlar/VindFörVåg/faksimil?om-boken>

Permanent länk (URN):

<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb1503638-faksimil>

Upsala Univ. Bibliotek

Scand.
Sc. liter.
Dikter.

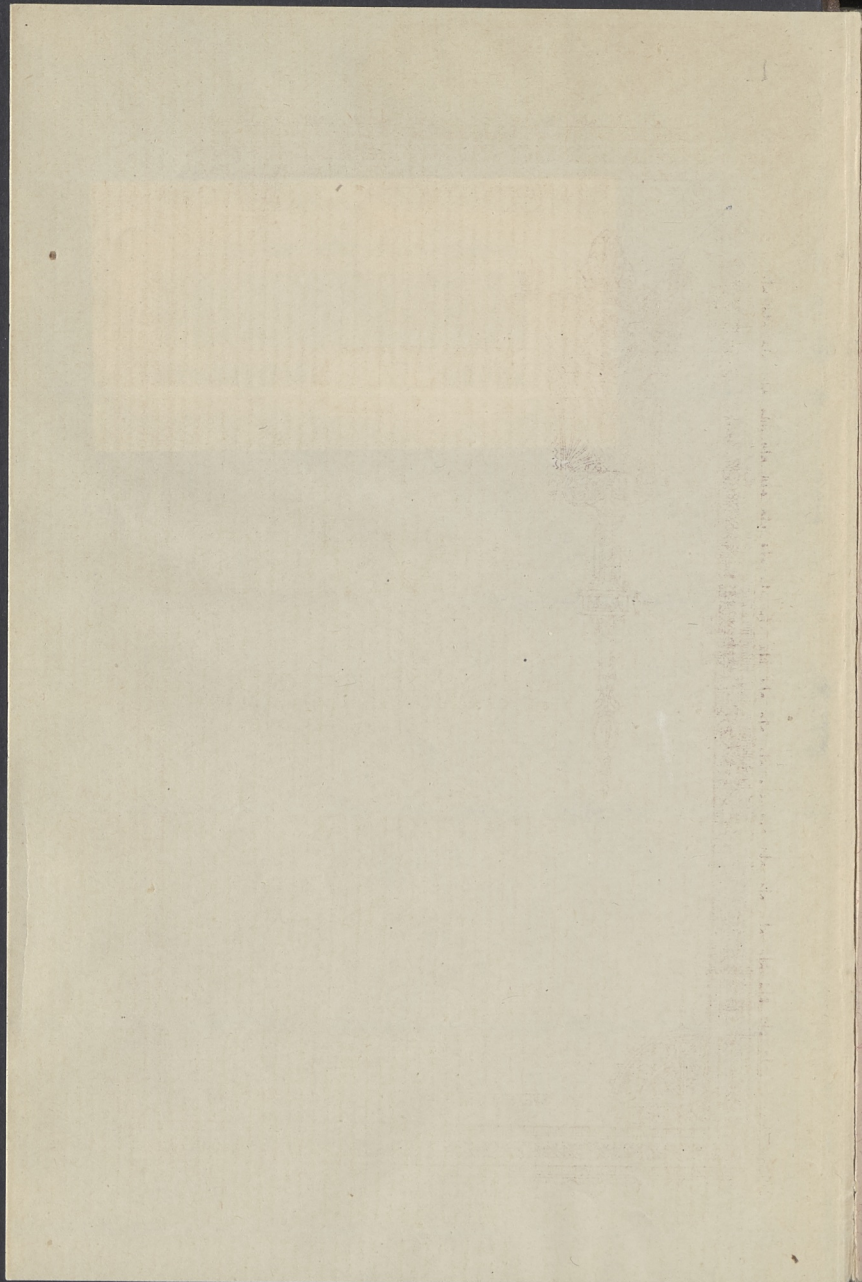
UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEX

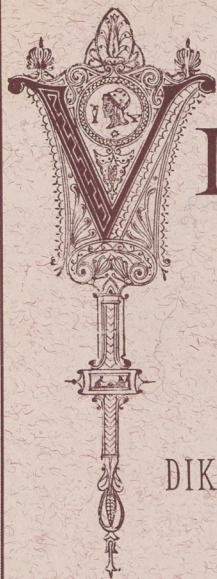

16000

000406494

Ro

IND

FÖR

VÅG

DIKTER OCH SKISSER

AF

TOIVO

STOCKHOLM

SVENSKA FAMILJ-JOURNALENS FÖRLAGSEXPEDITION

CHIT

COM

DAV

CHIT THE TWO HINDS

CHIT

CHIT

CHIT THE TWO HINDS

VIND FÖR VÅG

DIKTER OCH SKISSER

AF

TOIVO.

STOCKHOLM

SVENSKA FAMILJ-JOURNALENS FÖRLAGSEXPEDITION

STOCKHOLM, CENTRAL-TRYCKERIET, 1885.

INNEHÅLL:

	Sid.		Sid.
För vinden	1.	Filosofi	37.
Stämning	3.	Åter vår	38.
Tankens land	4.	Nog	39.
Spindelväfvar	6.	Var på din vakt!	40.
Dröm och verklighet	7.	Förnyelse	41.
Kyrkparad	9.	Irrbloss	42.
Ditt väsens hemlighet ...	12.	Spilda krafter	43.
En gammal klinga	12.	Lek	44.
Gnistan	15.	En landtlig visa	45.
Skal och kärna	16.	Tidens man	47.
Julens gåta	19.	En klyfta	48.
En bal	20.	Lyckans ros	49.
Barnatro	22.	I hägn	50.
Oaser	23.	Utan svar	51.
Vindkast	24.	Ett något	53.
Ledtrådar	25.	Hyckleri	54.
Krigskonst	26.	I skogen	54.
För sent	28.	Fåfång lek	55.
Sken	30.	En hvardagshistoria	56.
Dans	31.	Lifvets komedi	57.
Vill du våga?	32.	Babels torn	58.
Regn	33.	Fullblod	59.
Maneten	34.	Excelsior	60.
Vid förlåten	35.	Glitter och guld	61.
Ej målet fullt	36.	Svunnen illusion	62.

	Sid.		Sid.
I fångsel	63.	Hvad är skönast?.....	84.
Om våren	64.	Nekrolog	85.
Ett schackparti	65.	Vi äro sju.....	89.
Min gamla tant	66.	Lifvets bok	91.
Sorg	68.	Vaggvisor	91.
Högt pris	69.	Rosig fot	92.
I kampen	70.	En lycklig tid	92.
Vackra drömmar	71.	Engeln vid vaggan	95.
Till sist	72.	Skuggbilder	97.
Den rätte.....	73.	Till	98.
En enda	74.	Som du och jag	99.
De vises sten	75.	En aftonsång	101.
Vårhelsning	76.		
Astronomi	77.	Brytning, dramatisk skiss	105.
Allarm	78.	<i>Skisser:</i> Band.....	131.
Skydd	79.	En idyll	155.
Säg ut!	80.	Parti égal.....	184.
Kung Salomo.....	81.	En minnesteck-	
Bön	82.	ning	191.
I frihet	83.	En fridag.....	228.

För vinden.

Lek med drakar! Lek med drakar,
röda, gula, blå!
Vinden deras kosa stakar,
högt mot sol de gå.

Barnen jubla. Draken flyger
emot fästets rand.
Snöret obehakadt smyger
sig ur aktlös hand.

Luftig pappershäst sig svingar
mot en okänd värld,
stormen snart den djerfve tvingar
till en annan färd.

Sargad uti tusen strider,
längtande till fred,
slutligt den ånyo glider
trött till jorden ned.

Lek med toner! Lek med toner!
Är ej så ditt kall? —
Flygt mot drömda regioner
och till sist — ett fall.

Lek med drakar! Re'n du ändas
innan dag har flytt.
Lek med toner. Du skall tändas
städs till lif på nytt.

Lek med drakar! Rikt du höstar
barnaglädje in.
Lek med toner! Varmt du tröstar
sorgset menskosinn.

Lek med drakar, gif för stunden
då af fröjd din gärd!
Lek med toner, sprid till grunden
sol i tankens verld!

Stämning.

Båten gungar sakta, sakta
 öfver lätta böljor hän.
 Pilar näckroskretsen vakta,
 stundom kysst af lutad gren.
 Solguld dallrar uppå vågen,
 drömmar födas uti hågen.
 Vattnet är så underbart
 genomskinligt klart.

Sjögräs slingrar sig kring stäfven,
 och en egen susning går
 prasslande igenom säfven,
 då mot båtens kant den slår.
 Och ju längre denna glider,
 och ju närmre qvällen skrider,
 drömmen mera full och varm
 växer i din barm.

Det är icke fogelqvitter,
 nej, det är din egen sång,
 som, just der så tyst du sitter,
 hjertat sjunger gång på gång.

Fjäriln blomstersagor diktar,
vinden hviskar, björken biktar,
och din blick blir djup, du vet
allas hemlighet.

Skimra der ej ljusa vingar
bakom mosstäckt furustam?
Hör du icke skratt, som klingar
trolskt och mjukt ur skogen fram?
Vänd ditt roder! Låt oss följa
strimman, bölja efter bölja,
tills vi finna vägens namn,
hinna solens hamn!

Tankens land.

Det finnes bortom tiden,
vid evighetens rand,
en ö, den intet öga sett,
men som vår skatt vi alla gett,
en verld af bundna andar,
och det är tankens land.

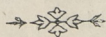
Dit skyndar hoppet rosig,
dit tviflet, kallt och grått,
dit stiger bönen, varm och vek,
dit smyger fruktan, skygg och blek,
der är en brokig blandning
af både ondt och godt.

Din fröjd, ditt ungdomsjubel,
ditt skri vid sorgens slag,
ditt flydda mål, din brutna pligt,
din bästa dröm, din kärleksdikt
förbida der i dvala
den sista domens dag.

Då väckas de, som blommor
ur snö, af solig vår.
Då börja de sin lätta flygt
emot den boning, som är lyckt
för allt af jordiskt ursprung,
men som vår aning når.

Dock, hvad af synd och villa
följt denna andehär,
det dör af blygsel, qval och skam,
långt, långt förr än det hinner fram,
det måste så, ty endast
det goda evigt är.

Så födes ej en själ, som
är dömd att helt förgå.
Har en gång blott du lydt den röst,
som tolkar Gud i menskobröst,
om än i flyktig tanke:
Haf tröst — *den* skall bestå!

Spindelväfvar.

Hur lätt den trolska väfnad
sin skapnad mister!
Ett uträckt finger bara,
och nätet brister.

Men tålig spindel lagar
sitt nästes trådar,
och brusten väf du åter
iståndsatt skådar.

Om ock du tusen gånger
den sönderrifver,
den tusen gånger säkert
förnyad blifver.

Förr skall du nå den dröm, som
förbi dig sväfvar,
förr bräcker du en klippa,
än spindelväfvar.

Det är en kamp, som kycler
det varma blodet,
som dödar tron på seger
och ungdomsmodet.

Ty af det garn, som barnen
 på lek förstöra,
 blir snart det band, som jättar
 till fångar göra.

Dröm och verklighet.

Han lade sig trött till hvila en stund
 i skogsfager nejd emot mossig grund.

Och medan åt dvalan han hängaf sig,
 der sväfvade syner å solig stig.

En ståtlig skara der böljade fram
 med skämt och musik, med frihet och glam.

Och främst gick han sjelf i lysande skrud,
 vid sidan han ledde sin tankes brud.

Och uti hans lyckliga hand var lagdt
 en segrares ära, en furstes magt.

På kullen, der nyss i längtan han stått,
 sig reste ett glimrande pelarslott.

Dit stälde det muntra tåget sin färd,
och han var de jublande gästernas värd.

Musiken blåste en sprittande dans,
och allt var yrande glädje och glans.

Och balen skred fram med stigande lif,
han dansade sjelf med sitt unga vif.

* * *

Men medan han drömde å enslig led,
hans koja (han egde ej mer) brann ned!

Och medan hans hjerta slog högst i brand,
gaf den, han höll kär, en annan sin hand!

Kyrkparad.

Tempelklockor ringa samman,
 täta menskoströmmar glida
 genom kyrkportal.
 Ungdom gladt, med skämt och gamman,
 går till Kristuskultens hyllning,
 sorglöst som till bal.

Massan skådar än bak stängsel,
 hur de bättre, köpta platser
 fyllas mer och mer.
 Under knuffningar och trängsel
 vänta de på första psalmen,
 som dem frihet ger.

Ändtligt orgeln långsamt brusar:
 »Stanna och din frid besinna!»
 stäms från läktar'n opp.
 Bommen fälles, skaran rusar,
 våldsamt kastad in i bänkar
 under hejdlöst lopp.

På sin nästa ingen tänker.
Jag, det lumpna *jag*, är lösen
 sjelf i Herrans hus.

Först till bön man hjessan sänker,
då ej något jordiskt offras
för guddomligt ljus.

Genom göthiskt höga fönster
solig morgondager lyser
varm mot alla in:
sjelfmedvetet dygdemönster,
sjelfmedveten syndakänsla,
stolt och ödmjukt sinn';

Lyser emot tro, som höjer
fromt i tårar blicken uppåt,
lyser sorg och nöd,
lyser ånger, som sig böjer,
lyser tvifvel, som förkastar,
lyser andlig död.

Åter tempelklockor ringa,
och den mörka strömmen böljar
om hvart annat ut.
Ungdom, som har nödgats tvinga
skämt och skratt till andaktstystnad,
gläds, att det är slut.

Veka hjertan, flygtigt rörda,
glömma maningen af allvar
för en ny af fröjd.
Ingen lyft sin syndabörda
på sig sjelf ifrån — den ende,
under korset böjd.

Skola då ej bibelorden,
tolkade af tusen munnar
genom tusen år,
en gång bära frukt åt jorden,
en gång bringa lif åt döden,
skörd åt den, som sår?

Skall det ljumma aldrig värmas?
Skall det frusna aldrig smälta,
skymning blifva dag,
och en Moses himlen närmas
för att obeslöjad visa
verlden sina drag?

Skall ej det, att *tro* och *dyrka*,
blifva mer än blott en *plägsed*,
Mer än *goda ton*?
Skall ej split om *kult* och *kyrka*
tystna för ett bud, som bringar
verklig — *religion*?

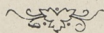

Ditt väsens hemlighet.

De flyta, de tysta strömmar,
och lod deras djup ej vet.
De döljas, de skygga drömmar,
af väsendets hemlighet.

Men får du allenast höra
en ton, med din känsla slägt,
och vill blott ett något föra
mot dallrande sträng en fläkt,

då stiga de tysta strömmar
i kraft, som ej hinder vet,
då hviska de skygga drömmar
ditt väsendes hemlighet.

En gammal klinga.

Rostig, glömd och dammig
på din spik du hänger.
Ingen arm med forntids
mannakraft dig svänger.

I din dvala fängslas
flydda skiftens saga
om hur karoliner
uti striden draga.

Det var andra tider,
då det blanka stålet,
blixtrande mot solen,
säkert nådde målet!

Äldsta sonen ärfde
då sin faders heder
och den blåa rocken
uti kungens leder.

Ej för roskull då man
erhöll kronans kaka.
Moder Svea äfven
krigets lek fick smaka.

Brynjor, svärd och sköldar!
Seklets barn er sviker.
Blott som skräp ni gömmas
eller som relikar.

Lika godt! De runor,
dem i blod ni ristat,
tidens våg har spolat,
tills de färgen mistat.

Sof du, gamla klinga!
Icke mer det unga,
veka slägte griper
om ditt fäste tunga.

Sof! Ej vapenrassel
skall din slummer störa.
Sof och, eldad, dröm dig
stridsfanfarer höra!

Fienden ej heter
längre moskoviter.
Kampen sker med penna
emot — parasiter.

Blodet icke forsar
ut från sår, som döda,
giftiga vampyrer
långsamt det föröda.

Skall ej fridens morgon
sist vi lära känna
och få sträcka vapen,
både svärd och penna?

Gnistan.

Ett ögonblick af fröjd, som gryr,
En vingad dröm, som flyr.
En oviss tanke utan ord.
En fråga, skyggt och sällsamt spord.
Ett minne utan namn och form.
Ett intet utan norm.

Men drömmen blir till verklighet,
sekunden evighet.
Och tanken letar ordet ut,
och frågan finner svar till slut,
och minnet växer tusenfaldt,
och intet — det blir allt!

Skal och kärna.

Reslig, af den gamla stammen,
väderbiten, barsk och tvär
satt med strumpan hon i ståndet
dagligdags vid hörnet der.

Bakelser och sockerdricka,
karameller äfvenså,
emot hösten bär och äpplen
bjöd hon allmänheten på.

Någon gång vid hennes sida
sågs en pilt med rosig kind,
ljus som dagen, glad som fogeln,
yr och fri som vårens vind.

Spordes stundom: »hvems är pojken?»
Kort och skarpt beskedet var,
att på alla dumma frågor
kan den onde ej ge svar.

Men inunder ytans sträffhet
doldes skyggt i hennes barm,
barnsligt vekt, det bästa hjerta
och en känsla ädelt varm.

Ryktet visste att berätta,
fast det föga troligt lät,
att hon äfven en gång älskat
utan hopp i hemlighet.

Hon var då i tjenst, och sonen
i familjen, käck och ung,
snart blef jungfru Linas hjelte,
hennes tysta drömmars kung.

Tog så slutligt föremålet
sig en hustru skön och rik.
Lina tog sig plats i huset,
hennes kärlek blef sig lik.

Först var allt galant och prägtigt,
unga paret slog på stort.
Vin och glädje aldrig tröto.
Tid och guld förrunno fort.

Kommo så i mängd bekymmer,
sjukdom, lidande och brist,
och ett barn, som log mot dagen,
fast sin moder re'n det mist.

Lina svek dock ej. Vid vaggan
satt hon troget på sin post.
Gaf sin herre kraftig föda
och drog in sin egen kost.

Men den bleka nöden gjorde
snart på allvar sitt besök.
Det var då, som Lina satte
upp sitt stånd på ett försök.

Nu var hennes herre redan
vorden skröplig, bräckt och grå,
men hans ålderdom var sorgfri,
sonens barndom likaså.

Rörd ibland den gamle sade:
»Lina, du är mer än god;
gudskelof, en himmel lönar
trohet, nit och tålmod!»

Men så fick hon då ej höra
smicker just från annat håll.
Gatans ungdom skrek som oftast
ett försmädligt: »Erketroll!»

Julens gåta.

Är du en dröm, en hägring,
 en tomtes hemlighet,
 ett barndomsminnes fägring,
 en fläkt af evighet,
 du makt, af inga skiften böjd,
 du underbara julefröjd?

Det brusar genom tiden
 af skilda stämmors bud,
 man ryckes med i striden
 och lyss till orosljud,
 man blickar öfver tviflets brant
 och undrar tvinsjukt: »hvad är sant?»

Men hvilken dagens fråga,
 som väntar än på svar,
 och hvilken splitets låga,
 som än har styrka kvar,
 hvad äro de, då det är jul,
 mot krubbans glans från torftigt skjul?

Så kom då, jul, kom åter!
 Jag vill ej spörja mer.
 Då du mig glädas låter,
 då hopp och tro du ger,
 hvad se'n, om ej jag kan förstå,
 hur stora barn så lätt bli små!

En bal.

Hon stod framför spegeln. Med vigtig min
 hon handskarna på sig drog.
 Hon var täck och blomstrande, fager och fin;
 mot sin luftiga bild hon log:
 »Hur underligt hastigt dock tiden går!
 Är det möjligt, jag *redan* är sexton år?»

Hon kände sitt hjerta så häftigt slå,
 då fram genom festlyst sal
 förlägen hon smög sig bort i en vrå; —
 det var hennes första bal.
 Hon visste ej än, att man ej eger sätt,
 om icke man visar sig djerf och kokett.

Hon gungade takten med yster fot
 till sprittande Straussmusik
 och höjde de dunkelblå ögonklot,
 en bedjande elfva lik.
 »Ack, dansa med mig!» var den blickens bön,
 så barnsligt blyg, men så farligt skön.

»Hur sorgligt, jag känner ju ingen alls»,
 hon tänkte, der skymd hon satt.
 »Får jag lof att bedja om nästa vals?»
 Hennes ja lät tacksamt gladt.
 Hennes anlete strålade klart som en sol,
 då hon reste sig spänstigt och raskt från sin stol.

De trädde i danssalongen ut,
 ett vackert och ståtligt par.
 Hon hvilade leende nästa minut
 vid en arm, som fast henne bar.
 Ett gillande utrop i flykten dem hann:
 »De passade riktigt galant för hvarann!»

Så röd som en ros och så flämtande varm
 hon sjunkit i soffan ned.
 Han stödde sig lätt mot dess schaggklädda karm
 och tankfullt mustachen vred.
 Men i eldig blick en beundran det låg,
 som fylde med bäfvande fröjd hennes håg.

Hon var på sitt rum, det var redan förbi —
 Hur snabbt hade allt förgått,
 som ett praktfullt och bländande fyrverkeri!
 Nu egde hon minnet blott.
 Med en suck hon drömmande löste sitt hår:
 »Är det möjligt, jag *endast* är sexton år!»

Barnatro.

Fiten Ester mist sin broder.
 Undran inom henne bor,
 och hon frågar skyggt sin moder:
 »Mamma, hvar är lilla bror?»

Med en smekning denna säger:
 »Han har lydt vår Herres bud.
 Ester, hvad du kärast eger,
 gif det alltid gladt åt Gud!»

Ester gömmer tankfull orden,
 går till sina dockor tyst,
 fattar, sist beslutsam vorden,
 en af dem, se'n hon den kysst.

Står ej närmast hennes hjerta
 denna dam i sidenskrud?
 Dock, hon ber med dämpad smärta:
 »Mamma, ge den här åt Gud!»

Oaser.

Mossa grön och saftig,
liten källas flöde,
skogen hög och doftrik,
platsen fridlyst öde.

Kom från landsvägsdammet!
Stärk din trötta vilja!
Lär från modets fasthet
öfvermodets skilja.

Målet städs är fjerran.
Vandrare, som ila,
der oaser vinka
är det pligt att hvila!

Vindkast.

Flickan tar en krans
under lek och dans,
kastar den mot himlens blå.
Gossen fångar den,
kysser blomstren se'n.
Flickan ler och rodnar då.

Ros med vaknad glöd
hviskar, varm och röd:
»Kärlek föds på en minut!»
Medan bort han far,
fjäriln ger till svar:
»Den tar lika hastigt slut.»

Ledtrådar.

Trenne feer, täljer sagan,
 än till jubel, än till klagan,
 styra ödets många nycker
 i den vida menskoström.
 Yngsta system, vårligt fager,
 strålbelyst i morgondager,
 leende, med tusen löften
 nalkas vaggan som en dröm.

Men på lätta fjärilsvingar
 till sitt eden snart hon svingar,
 och dig tidens farkost kastar
 mot den andra systemns strand.
 Denna fe, fast blind, ej hvilar.
 Hennes slända rastlös ilar.
 Guld och hampa ständigt spinner
 hennes omedvetna hand.

Gyllne tråden smidigt glider
 sorger, frestelser och strider
 oberörd och obefläckad,
 klar och glänsande förbi.
 På den gröfre mångat hinder,
 mången fara knutar binder,
 binder stundom hop en snara,
 ack — hur lätt att fångslas i!

Dock, de feers tredje syster,
 hur det hennes vilja lyster,
 jemnar alla lotter lika,
 klipper alla trådar af.
 Hopp och fröjder, smärta, ånger,
 suckar eller glädjesånger
 matt förklinga, kyligt domna
 på den tysta bädd — en graf.

Icke må förtjenst du kalla
 det att stå, då andra falla.
 Att den första fe'n ej svikit,
 är den andras blinda nåd.
 Ej att döma, ej att klandra
 blef du lycklig framför andra.
 Just — att lysa deras skuggor
 kanske gafs din gyllne tråd!

Krigskonst.

En liten trupp på tio man,
 med näsan kyld af Bore
 och yllevantar grå
 och dock så stolt som ingen ann'.
 Hvad voro verldens store
 mot oss, vi kække små!

Med mössan prydd af röda band,
 så rabulistiskt hjerta,
 vi kunnat träffa på,
 vi stridde gladt för kung och land
 och utaf själ och hjerta,
 som äkta gossar blå.

Från fasta vallar utaf snö
 vi slogo hela världen,
 — vår verld, en bakgård blott. —
 Det gälde segra eller dö.
 Att modlöst kasta svärden,
 det var oss än för smått!

Hvar sågs väl maken till batalj?
 Med pappersbajonetter,
 med skratt, med jubelrop.
 Förnämt som tapperhetsmedalj
 vi buro etiketter,
 ett dussin allihop.

Och nu — ja, nu är barnet man.
 Han strider än för lifvet,
 men vinner ej så lätt.
 Hvad pilten blygdes för, *han* kan.
 Man lär, det är ju gifvet,
 och han har lärt — reträtt.

För sent.

Då lösta böljor
 mot stranden slogo,
 du kom med våren
 så käck och ung.
 Vid blommors hof blef
 jag snart din drottning.
 I strålars rike
 blef du min kung.

Hur ljus din panna,
 hur stolt din hållning!,
 Hur varm din bön och
 hur fast ditt hopp!
 — Dock, har ditt sinne
 som åren skiftat,
 du bär ej skulden
 för tidens lopp.

Ty kraft i jubel,
 ty blick i lågor,
 ty puls i feber
 och kind i brand —
 de måste stelna,
 de måste domna,
 som ystra vågor
 i isens band.

Jag ville bjuda
dig sol och grönska,
men hjertats frostnatt
gjort marken bar.
Jag ville bjuda
dig hjertats rosor,
men hjertats törnen
stå ensamt qvar.

Jag ville bjuda
dig hjertats sommar
i prakt och fägring,
i lif och glöd.
Du käre, vänd dig
ej bort med vrede!
Allt hvad jag eger,
är — hjertats död.

Sken.

Igenom färgadt fönster brutna strålar kasta
 ett purpradt skimner rikt kring smyckad altarrund.
 Å nötta pallar bedes, fromma fingrar hasta
 att räkna kulors mängd i helgad andaktsstund.

Och sången klingar ut, än smekande och dämpad,
 än stigande i kraft med orgelns djupa ton.
 Der föds en egen stämning, efter platsen lämpad,
 till hälften mysticism, till hälften religion.

Latinet monotont från prestens läppar flödar,
 ett pater noster snabbt igenom hvalfvet når;
 men bönen värmer ej, dess bokstaf anden dödar,
 man hinner knappast fatta, det är — »fader vår!»

Dans.

Sungande, sjungande,
 vågorna lika, som vagga vid strand,
 smekande, lekande
 tonerna lossä på stelhetens band.

Bäfvande, sväfvande,
 taga vi plats i den flygande ring,
 drömmande, glömmmande
 lifvets pulserande oro omkring;

jagande, tagande
 stunden i flykten med yrande lust,
 anande, spanande
 fröjdernas ständigt försvinnande kust.

Skämtande, flämtande,
 hvila vi kort i de gladaste lag.
 Isande, visande
 ledsnaden, möter oss — följande dag.

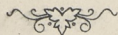

Vill du våga?

Vill du våga en dust?
 Har du mod, har du lust?
 Vill du följa min svindlande färd?
 Blif om kinden ej blek,
 räds ej böljornas lek,
 vi må flyga i storm kring en verld!

Hvilken vredgad orkan!
 Hvilken mörk ocean!
 Dock vi le åt dess skummande hot.
 Må den fritt brusa ut,
 den skall domna till slut
 och som slaf falla ned för vår fot.

Den, som striden ej tål,
 fast han eger ett mål,
 han må sjunka med båten i qvaf.
 Klyf den svällande våg,
 ty med mod i din håg
 skall du tämja det vildaste haf!

Regn.

Rika droppar bryta
 genom torkad mark.
 Snart skall lutad blomma
 resas frisk och stark.

Snart skall äng, som gulnat,
 frodas saftigt grön.
 Snart skall solen lysa
 varm och blid och skön.

Sorg är regn för hjertat.
 Tår, som stängdes in,
 våttnar tyst till blomstring
 vissnadt men'skosinn.

Maneten.

Du skimrade på djupet
 emot min barnasyn,
 förhexad, fångslad stod jag
 vid stilla vattenbryn.

Din sagolika skepnad
 en olöst gåta var,
 förförisk mer, än vacker,
 ty den var underbar.

Ibland, som till mig dragen,
 du dök mot ytan opp,
 jag sökte länge fåfängt
 att nå din trolska kropp.

Men då till sist jag fångat
 din luftigt ljusa hamn,
 hvad var du? — Blott en massa
 förutan form och namn.

Den barnaillusionen
 jag mer ej tänker på,
 men lifvet har sin hägring
 för stora barn också.

Det händer, att jag leker
den samma leken än.
Jag skådar, ständigt tjugad,
den samma bild igen.

Jag slösar samma möda
att nå den än i dag
och finner sist med smärta,
den är af samma slag.

Vid förlåten.

Har du sett de mörka vingar sänka
sig mot bleknad kind och brusten blick?
Har du sett den hvassa lien blänka,
var det också blott ett ögonblick?

Har du sett, hur matta händer famla
fåfängt efter livvets hjälp och stöd?
Har du sett en sista kraft sig samla
till en sista måltid — vin och bröd?

Har du sett ett leende bland plågor,
andens frid bland kroppslig ångest bo,
böj ditt hufvud, böj det utan frågor,
för det högsta under: död och tro.

Ej målet fullt.

Gif mig icke sol, som bländar,
 som min kind i rodnad målar,
 icke sol, hvars heta strålar
 falla ned med middagsglöd!
 Men i mörka vinterdagar
 låt ibland en stråle glida,
 skimrande och varm, att sprida
 hopp i tvifvel, lif i död!

Räck mig, bågaren ej bräddad!
 Icke längtar jag att känna
 tanken svindla, pulsen bränna,
 gyckelspel af fantasi'n.
 Men om jag vid vägen dignar,
 trött af färden, trött af striden,
 gif, förr än min kraft är liden,
 blott en droppe ädelt vin!

Gif mig ej den stormigt rika
 fullheten utaf ett hjerta!
 All dess makt af fröjd och smärta
 för blott oro till mitt sinn.
 Men om ensamheten tynger,
 låt mig se en vän sig närma!
 Låt mig i hans blick mig värma,
 då den trofast möter min!

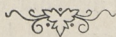
Filosofi.

Fråga ej, der svar ej fins att vänta!
Klaga ej, då det till hjälp ej bär!
Mins att lifvet endast är en ränta,
kapitalet få vi aldrig här.

Dyk ej ned i djup, dem lod ej mäta!
Flyg ej högre, än din vinge tål!
Det kan vara knaggligt nog att streta
ärligt fram till ganska ringa mål.

Dröm och tanke oftast fäfängt sväfva
mot det obekantas gränser bort.
Glöm blott ej, att lifvet är att lefva,
och att tiden idkar »gång» som sport!

Sätt dig ej vid vägen och fundera
öfver det fördoldas hemlighet!
När du dör, då får du veta mera,
och nog dör du — trösta dig med det!

Åter vår.

Nordanstormar omildt ryta.
 Vintern snöbemantlad är.
 Uti isens fasta yta
 stälklädd fot sin runa skär.

Sommarns våg, som muntert lekte
 vid den blomsterprydda strand,
 bäst den kysste, log och smekte,
 slogs dess frihet tungt i band.

Men i djupet tysta strömmar
 flyta fram i ostördt lopp,
 manade af vårens drömmar
 än till verksamhet och hopp.

Genom mörkret de sig tränga,
 framåt, uppåt jemt de gå,
 för att slutligt fångslet spränga
 och mot dagen åter nå.

Tröttna icke, menskohjerta,
 om du stundom strida får
 mot en natt af köld och smärta:
 kämpa, tro! — Nog blir det vår.

Nog.

Fridlyst plats, der björkar susa,
 drömmande i ro.
 Skogssval nejd, der bäckar frusa
 och violer gro,

der emellan dunkla granar
 stjernor le ur skyn,
 och der känslan stilla anar
 kärlekens försyn.

Lycka i en ram af grönska,
 lugn, som ej flyr bort —
 ack, hvad vill du mera önska?
 Lifvet är så kort!

Var på din vakt!

Det är som en rosendoftsångande vind,
 det är som ett fröregn af blommande lind,
 det är som en vaggsång af susande träd,
 det är som om sänkte en dimma sig ned,
 du fångslas, berusas och domnar,
 du sluter ditt öga och somnar.

Men andas ej rosendoftsångande vind!
 Sitt ej under fröregn af blommande lind!
 Lyss icke till vaggsång af susande träd,
 och akta, att dimman ej sänker sig ned!
 Ty gift in i själen det strömmar,
 ett gift, som är — farliga drömmar.

Förnyelse.

Från gren till gren en stråle smög.
En liten fogel efter flög.
Dock ständigt längre strimman gled,
och sist hon dog, när sol gick ned.

Men fogeln sökte hägnadt bo
och sänkte vingen trött till ro,
han drömde om en annan dag,
om nya värf och nytt behag.

Hans instinkt glömde icke bort,
hvad menskan stundom minnes kort:
att flydda strålar tändas än
med nästa sol till lif igen.

Irrblöss.

Han lägger ut åt fjärden, lätt i hågen,
 det hvita seglet spändt af förlig vind.
 Hans farkost oförväget klyfver vågen,
 hans hand är fast och ungdomsvarm hans kind.

I fjerran strålar sagolik och fager
 den framtidsstrand, mot hvilken snabbt han styr.
 Så nalkas han den sist — hvad bleknad dager!
 Hvad ringa lön för möda tung och dyr!

Med sviket mod sin trötta blick han låter
 tillbaka glida mot den kända ön.
 Och trolska drömmar mana honom åter.
 Nu är det den, som vinkar underskön.

Blott tvenne ting vår längtan städs förstorat,
 och tvenne ting i glans vi skåda blott:
 vårt minne utaf det, vi re'n förlorat,
 vårt hopp af det, vi ännu icke nått!

Spilda krafter.

Jag stod och såg, hur skummet
 mot klippans branter stänkte,
 hur vågen gladt sig höjde,
 och hur den trött sig sänkte,
 och i mitt sinn jag tänkte:

Så ila själens böner
 emot ett oblidt öde.
 Så slungas ock tillbaka
 med köld, som af de döde,
 dess ungdomsvarma flöde.

Ty själens vågor äro
 som syskon strandens lika:
 De höja sig i längtan,
 tills deras krafter svika,
 mot berg, som aldrig vika.

Lek.

Der stod af röda rosor
ett yppigt vimmel,
som såg med ungdomsrodnad
mot vårlig himmel.

Så kommo sorglöst männer
från andra stränder
och bröto rika blommor
med djerfva händer.

Då åter bort de styrde
de glada kosor,
der flögo blad för vinden
af — vissna rosor.

En landtlig visa.

 du, som strängar den vigda lyran
 för sol och stjernor i skaldeyran,
 som tänder offer till hjeltars ära
 och dem, som sucka elegiskt kära
 med tusen: »ack!» i en månskensstund,
 då prosan gäspar af hjertans grund,

jag vänder ryggen åt dina fraser,
 åt dina under och dina gracer,
 åt drömmars svinnande nebulosa
 och styr åt landsvägens dam min kosa,
 att ta en bondjanta gladt i famn,
 som har fått Maja till ärligt namn.

Visst är hon fräknig och bred om rorna
 och har till uppdrag att fösa korna,
 visst följs hon sällan utaf chariter,
 men väl af fänad i långa sviter,
 och kanske äfven af dessa små,
 som gymnastiken i grund förstå.

Än se'n! — Det är ej polerad yta,
 hvarmed ett landsbygdens barn skall skryta.
 Med fasta armar i skördetiden,

och bomullsduken från hjessan gliden,
hon samlar grödan för vinterdag
och hjälper männen med raska tag.

Hon klipper får och hon sätter bönor,
hon vrider nacken af tupp och hönor.
Hon mjölkar, tjärnar och vattnar hästen,
hon bakar, väver och har för resten
till hvila sällan en ledig stund,
men hon är hurtig och stark och sund.

Gud löne henne, hon är ej stjernan,
hvars glans förbländar, men hon är kärnan,
som under skalet med rika safter,
med tålig möda och friska krafter
ger jorden näring, ger trofast huld
åt staden föda, åt riket guld!

Så bort, min huldra, ifrån salongen
dit skogens eko ger klang åt sången,
dit lysten flärd ej på rof kan blicka,
men bygdens solbrända, enkla flicka
med aldrig tröttande modershand
tar vård för andra om fäders land!

Tidens man.

Om tviflet smyger sjukligt genom tiden,
 om skilda viljor bittert föra striden,
 om feber växer i de ungas sinnen
 och gjuter galla i de gamlas minnen,
 om dagens sol i tunga moln går ned,
 och det är nattligt mörkt åt österled,

haf likväl tröst! I svunna orosskiften
 vi lärt utaf historien och skriften,
 att *en* till sist stått fram och samlat leden,
 att *en* fått krafter att förnya freden,
 att genom klagosorl och upprorsbrus
en klangfull röst har bjudit: »varde ljus!»

En siarblick skall först af sanning bländas,
 en upphöjd själ af helig ifver tändas,
 ett ädelt hjerta kämpa, lida, böjas,
 att åter uti hjeltestyrka höjas.
 Och då, drog äfven satans makt till storms,
 går reformatorn lugn emot sitt Worms.

Hvar dröjer du? — Om nära eller fjerran,
träd fram, du frälserman, som valts af Herran!
Om, när ditt ord med mod en verld bemannat,
du slutar: »här jag står, jag kan ej annat,
mitt är ej verket. Amen! Hjelp mig Gud!»
— Då är du tidens Luther. Lyd ditt bud!

En klyfta.

Det är ej tid, ej verldar, som oss skilja,
— emellan verldar kärlek bygger bro;
det är ditt fel: att aldrig verkligt vilja,
som alstrar mitt: att ej dig verkligt tro.

Om du mig mött med köld, med stelnadt sinne,
jag hade hoppats uppå seger visst,
ty under sträfhets känsla slumrar inne,
och värme smälter samlad is till sist.

Men öfver dig var ingenting att vinna.
För stunden minsta vink du lydde snar,
ett böjligt vassrör, ej en man. Som qvinna
jag blygdes, att den starkare jag var.

Du såg din pligt, du tänkte nog ej vika,
men gaf dig likväl re'n i första slag.
Du tänkte nog ej bättringslöftet svika,
men höll det likväl knapt till nästa dag.

Och därför till de verldar, som oss skilja,
 vi aldrig finna makt att bygga bro.
 Ditt fel blir städs: att icke verkligt vilja,
 och mitt blir städs: att ej dig verkligt tro.

Lyckans ros.

Stod hon ljuf och blyg i qvällen,
 blicken vänd mot stjernepellen,
 varmt det unga hjertat slog,
 mildt den röda läppen log.

Rimfrost bredde sig kring marken
 i den höstligt kala parken,
 men i hennes själ sköt opp
 lyckans ros med vårligt hopp.

Vänligt lyste sommardagen,
 men de blida anletsdragen
 mist sitt skimmer utaf fröjd,
 trött var gången, hjessan böjd,

ögat tåradt, bleknad kinden;
 sorgflor fladdrade för vinden.
 Muntert trastens visa ljud,
 ack, men lyckans ros var död!

I hägn.

Regnet slår mot fönsterkarm,
 det är grått novemberväder.
 Nu åt hemmet mån sig gläder,
 nu känns brasan dubbelt varm.
 Som en klagan stormen hviner,
 flägtar emot tyllgardiner.
 Ej en enda stjerna skiner
 från den molnbetäckta pell.
 Låt oss ej på bränslet spara!
 — Stackars folk, som måste vara
 ute i en sådan qväll!

Låt oss väcka minnen opp
 under harmlös fröjd och gamman,
 sluta ringen mer tillsamman,
 glömma tidens tröga lopp!
 Bomma dörren till för draget!
 Glögg skall bjudas öfver laget!
 Huru stort är ej behaget
 af en glöd, som falnar smått!
 Regnet står som spön i backen,
 men vi trotsa lugnt attacken,
 här är ljust och gladt och godt.

Klara droppar rinna ned,
 som en tåreflod på rutan.
 Kanske är det icke utan,
 att en verklig sorg är med . . .
 Fins det ej en verld, som lider,
 som mot elementen strider,
 medan värmen mildt sig sprider
 öfver oss i hemmets hägn?
 Ack, hvad veta vi om alla
 dem, som mattas, dem, som falla
 under kamp mot storm och regn!

Utan svar.

Klockor ringa in till sabbat,
 ringa veckans möda slut.
 Arbetströtta händer hvila,
 böjda lemmar rätas ut.

Rocken höjs af prydligt linne,
 något groft, men fläckfritt rent.
 Välbelåten uppsyn tolkar,
 att en fridag är förtjent.

Och mitt tysta fönster strömma
 glada skaror snabbt förbi,
 fastän molnen hänga mörka,
 likt ett slitet draperi.

Tusen kända bilder glida
sakta för min inre syn,
delvis remnade i stycken,
som den sönderbrustna skyn.

Tid, hvart flyr du? Ringa kanske
klockor snart med tunga slag
in till evighetens sabbat,
bort från livets arbetsdag? —

Skall det flydda då mig döma
blott att ångra — allt för sent,
eller fullgjord gerning vitna,
att en fristund är förtjent?

Ett något.

Det fångslar min håg, som ett glänsande nät,
 det dansar framför mig som strålar,
 det smyger omkring mig, som vingade fjät,
 och skimrande bilder det målar.
 Det tar mig bland furornas stammar i famn
 och hviskar *ett något*, som icke har namn.

Det dör som en mollton med vågen mot strand,
 det dallrar i månljusets strimma.
 Det följer med blicken mot stjernornas land
 i skuggornas fridlysta timma.
 Det tar mig med tusende drömmar i famn
 och hviskar *ett något*, som icke har namn.

Men foglarne bygga sitt fjädrade bo,
 — en sommartäck, löfhägnad villa —
 och näckrosen lägger sin blomkalk till ro
 mot vaggande böljorna stilla.
 Då tar det mig smekande ömt i sin famn
 och hviskar — att kanske *ett något* har namn.

Hyckleri.

Säg, flicka, tror du ej jag vet
 din djupa, dolda hemlighet?
 Ack, kind och ögon sqvallra ju,
 som ingen mun ännu!

Gif mig en kyss! — Du vill det ej?
 Det är en lögn att säga nej.
 I kindens grop jag ser ditt svar:
 Man frågar ej — man tar.

I skogen.

Natur! Haf tack för dessa helga stunder,
 då du mig gaf din andes rikedom!
 Förutan dem jag hade snart gått under
 uti en glitterverld så kall och tom.
 Men eken kraftigt ropade: »stå stark!»
 och säfven susade så tåligt: »böj dig!»
 Bergmossan sade: »hägna hem och mark!»
 och furan manade: »se upp och höj dig!»
 och lungen hviskade ett stilla: »nöj dig!»
 Mitt hjerta, redan stelnadt, slog igen,
 min sorg flög bort, på englavingar buren.
 O, tviflar du uppå en himmel än,
 läs blott Guds kärlekslag uti naturen!

Fåfäng lek.

En däre satt vid stranden,
 då grep en lust hans håg.
 Sin bild han ville fånga,
 som dallrade på våg.

Men städs från krossad spegel
 förvrängd hans afbild vek,
 och blott en upprörd yta
 blef följden af hans lek.

Dock lika handlar mången,
 som världen kallar klok.
 Hvem leker ej med ifver,
 som denne stackars tok?

Hvem stirrar ej mot djupet
 af lifvets strida elf
 och söker fåfängt fånga
 en dunkel bild — sitt sjelf?

En hvardagshistoria.

Han tafatt, tyst, förlägen
 och i sin blick en bön.
 Hon, nyckfull, stolt, förvägen
 och öfverjordiskt skön.

Han, ständigt tvär och dyster,
 stod bortglömd i en vrå.
 Hon, lekfull, glad och yster,
 sågs aldrig stilla stå.

De möttes dock, de båda.
 Han rodnade, hon log.
 Han lät sin känsla råda
 och mod att tala tog.

Hon krökte läppen sakta
 och gick sin väg helt kallt.
 Hon tycktes intet akta,
 han hade mistat allt.

Hon log med barnsligt nöje
 och tänkte: »han är fast!»
 Han log ett bittert löje
 och fann, att hjertat brast.

Hon snart hans minne glömde
 och gjorde lätt sitt val.
 Han hennes minne gömde
 och blef — ett original.

Lifvets komedi.

Nog synes det förunderligt ändå,
 att man sig sjelf så litet kan förstå.
 En sorglös ödets lekboll, blind man famlar,
 då re'n vår nästa strängt sitt domslut samlar
 med ett profetiskt: »det går så och så!»

Det är, som när vi se en komedi:
 Det hela snart vi tänkt oss in uti.
 Intrigens gång för oss ej något döljer,
 men skådespelaren sin roll blott följer, —
 att han går under, veta redan vi.

Så äfven det i verkligheten sker,
 dock en väsentlig skilnad snart man ser,
 ty der en spelad sorg man applåderar,
 och der ett låtsadt qual man djupt senterar,
 man vid ett sant sig kall och liknöjd ter.

Babels torn.

Hur ljud det ord du nämnde: »domens dag»?
 Hvad, har du än ej lärt din tröga tunga
 att renare och bättre toner sjunga,
 som äro mer en himmel till behag?

Står Evangelium ej öfver lag?
 Hvarför med fruktan så ditt lif betunga?
 Det fins en makt, som gör oss evigt unga,
 den blida makt, som eger hoppets drag.

Ej mäktar stoftets barn till botten fälla
 sitt lod i evighetens klara källa
 och mäta djupet af dess rikedom.

Och därför just, att ingen rätt kan skatta,
 att ingen tanke kan Guds *kärlek* fatta,
 har man rest upp ett Babels torn — Guds *dom*.

Fullblod.

Ett ädelt djur! Jag första gång det såg,
 der smidigt på arenan det sig rörde.
 Den andra gången vacklande det förde
 en kärra, lastad tungt. — Ett sorgligt tåg!

Hur nyckfullt ödet vägs på lifvets våg!
 Hvem vet, om dock dess skilda lotter störde
 ditt lugn, då veklingen sitt praktspann körde
 förbi din hydda, der i skydd hon låg?

Men andra bilder gifvas. Invid vägen
 en man af folket gör sitt dagsverk trägen.
 Han kunnat spela prins på ett försök,

så stolt hans hållning är, så rena dragen.
Han tycks mig just ifrån arenan tagen,
 en rashäst, som man gjort till arbetsök.

Excelsior.

Att ingen jordisk fröjd får evigt vara,
 det är en lag, guddomlig vishet skrifvit.
 Ty lyckan är ett hopp, ett löfte bara,
 som himlen oss på evigheten gifvit.

Ej så att glädjen lägges ut till snara
 — en sats, som fromleriet ofta drifvit —,
 nej, den är oss en tröst och ingen fara,
 hvad snarare en motsatt åsigt blifvit.

Men synd, men orätt blir i alla tider
 att sörja så, som de der hopp ej hafva,
 för det att sällheten dock flyr omsider.

Ej må ditt hopp i minnet du begrafva.
 När lifvets nötta bok mot slutet lider,
 så lär att evighetens början stafva!

Glitter och guld.

»Den damen är charmant, uppå min ära!»
Utlåtandet blef fäldt uppå en bal,
och nästan hvar och en höll samma tal.
Hon, föremålet, stod mig just helt nära.

Ja, väl hon kunnat Venus' gördel bära,
och dock ett något höll min känsla sval.
Jag såg, att hon med afsigt hjertan stal,
och hennes blick var ämnad att förtära.

Men barnsligt blyg, halft bortskymd, i en vrå
en sextonåring tigande såg på.
Hon icke skurit än beundrans lager.

Hon var ej skön, blott täck och älskligt fager.
Hos henne fans det ingenting charmant,
men, ack, hur mycket, mycket mera sant!

Svunnen illusion.

Jag drömde om antikens flydda dar
och såg med tjasning, i hellenisk dager
ibland oranger, Greklands skönhetspar,
Aspasia och Perikles, hölj'd af lager.

Men snart min vackra syn sig ändrat har.
Ett annat par med skämt förbi mig drager:
en sprätt, som sig en hjeltes hållning tar,
en dam, som är en smula konstladt fager.

Han gör sin kur och liknöjd köld hon spelar,
sist skall hon nog ett önskad bifall ge.
Dock, hycklas ej, ju det pikanta felar!

Han är säsongens lejon, hon dess stjerna,
men mina drömmar svunno vid att se
Perikles och Aspasia moderna.

I fängsel.

Han togs vid jagt en gång till fånga lätt,
 en nyfödd unge ur sin moders näste.
 Björninnan hade stupat vid sitt fäste
 i kamp, som icke kände till reträtt.

Så blef han tam, fick fromt och sedigt sätt,
 var bland dansörer en utaf de bäste,
 blef föremål för gyckel hos de fleste
 och drömde aldrig om sin styrkas rätt.

Men i hans blick ett något tycktes vädja,
 ett hjälplöst något menskligheten bedja
 att lossa fjättrarne för skogens kung. —

I verldens vimmel, ack, hur mången föddes
 till fri och mäktig storhet, som föröddes
 inunder pålagd börda, allt för tung!

Om våren.

Holen sken,
 lugn och klar låg viken.
 Trast från gren
 stämde upp musiken.

Flickan log
 skälmsk, med grop i kinden.
 Gossen tog
 kyssen, snabb som vinden.

Frågar du,
 om ett par de blifvit? —
 Har ännu
 stunden lagat skrifvit?

Rosen nyss,
 rodnande och mogen,
 fjärilns kyss
 mottog — blef han trogen?

»Är det rätt?» —
 Döm ej ungdomsåren,
 ty så lätt
 känslan föds om våren!

Ett schackparti.

»Gif akt! Gardera tornet, min löpare det tar!
 Jaså, ni ställer hästen på post till ert försvar.
 Nå, schack, min bäste herre, och garde la reine också!
 Haha! Jag skulle tro ni är illa fast ändå.»

»Fast — är jag? Ja, den saken tycks vara uppenbar»,
 den unge jägarn tankspridt och liknöjdt ger till svar. —
 Det är för varmt att spela så här i sommartid,
 när husets vackra dotter står rodnande bredvid.

Men hon med djupt intresse hvart drag ses följa med,
 och lockig hjessa sänkes mot bordet ifrigt ned.
 Och hur det är, så händer det blixtnabbt, då och då,
 att bruna ögon mötas halft skyggt af ett par blå.

Nu låter prostfar höra ett sakta fryntligt skratt,
 och drar ett bloss ur pipan med orden: »Schack och
 matt!»

Men jägarn ler. — Hvad mera, om icke spelet vans?
 För drottningen, som svikit, har flickan blifvit hans!

Min gamla tant.

Det var ett anlet ännu ungt i åldern, ljust och blidt,
i ram af prydlig negligé och hår så silfverhvitt.
Fast allt, hvad lifvet bittrast ger, hon hade pröfvat på,
hon var beständigt nöjd och tacksam för sin lott ändå.

Ett jag hon aldrig tänkte på, det kom i sista hand.
Blott hon bjelken såg hos sig hon främst, hos nästan
knapt ett grand.
Sitt kors i ödmjukhet hon bar, om möjligt andras med.
Det var, som vann hon mera frid, ju mera sorg hon led.

Hur ofta, då mitt unga blod i jäsning brusat opp
vid någon liden oförrätt, vid något sviket hopp,
jag smög till henne att få tröst, och uti mörknadt sinn
hon göt, förr än ett ord jag fått, en solvarm dager in.

Hon hade icke föreställnings, icke lämpors makt,
man fann sig oftast lugnad re'n, förr än hon något sagt.
Hon slöt en endast i sin famn, så innerligt och godt:
hon gaf bekymren sympati, man såg hon dem förstått.

När så, med åter frigjord håg, jag slutligt afsked tog,
hon smekte ömt min heta kind och likt en moder log:
»Gud signe dig, mitt barn, nog känns det tungt, jag
vet det visst,
men om man ej förlorar tron, blir allting bra till sist!»

Hon fins ej mer, min gamla tant. Hon hvilat många år,
och jag i livets krigsarmé en härdad kämpe står.
Men träffa mig för skarpa hugg, då händer, nu som förr,
att jag i minnet smyger hän till hennes kända dörr.

Och tankens skuggor skingras vid en blick från ögon blå,
och hennes stämmas trösteklang jag åter lyssnar på:
»Gud signe dig, mitt barn, nog känns det tungt, jag
vet det visst,
men om man ej förlorar tron, blir allting bra till sist!»

Sorg.

Gerda, sextonårig just,
 sprittande af lefnadslust,
 tankarna bland tusen nöjen,
 svärmande för lek och löjen —
 stackars Gerda tar itu
 med en bitter smärta nu.

Klara tårar utan tal
 perla ned på heta kinder.
 Gerda blifvit bedd på bal,
 men hon har, tyvärr, förhinder,
 och det väger tungt ändå:
 hon har icke råd att gå!

Syner öfver all kritik
 hägra, grymt i drömmens rike:
 riktig regementsmusik,
 kavaljerer utan like.
 Glädttig ungdom, intet tvång,
 blommor, ordnar, cotillon.

Röda läppar skälfva lätt.
 Ån en gång hon kassan granskar,
 fyra kronor, jämnt och nätt,
 men för öfrigt — inga handskar,
 ingen klädning, inga skor.
 Ack, hvad hennes sorg är stor!

Högt pris.

Der står vid verdens stora marknadsstråt,
 bland brokig mängd, en ungdomsfager tärna,
 som säljer blommor, dem man köper gerna,
 ja, om den sista slanten än går åt.

Der blickar stråla varmt, der läppar le,
 i yra lag, i skämt, i skaldesånger
 förklingar hennes namn väl tusen gånger,
 ty känd är hon af alla — glädjens fê.

Hur mången valt en ros ur hennes korg,
 en ros, hvars fågring likt en dröm försvunnit,
 hur mången lärt att ångra hvad han vunnit:
 en stund af lycka och ett lif af sorg!

I kampen.

Det var ett hus, som brann. I vimlet trängd,
jag fördes fram och åter, knuffad, dragen,
nyfiken, sysslolös bland brokig mängd,
och såg, hur skenet kämpade med dagen.

Men plötsligt bröt en man med kraft sig fram,
förutan hänsyn, djerft igenom hopen.
Ett mummel höjde sig om: »brist på skam!»
Dock den, det gälde, lyddes ej till ropen.

Han riktade sin blick mot elden fast.
Det var ej möjligt att hans framfart stäcka.
På mumlet gaf han sitt besked i hast:
»Gif plats, jag måste hjälpa till att släcka!»

Så fins i stort väl stundom en och an,
som vet sitt värf och röjer alla hinder,
hvars mod och vilja ingen trotsa kan
och hvilkens makt ej någon boja binder.

Helt visst skall äfven då till honom nå
rätt månet vredgadt smådeord på vägen
af dem, som ej hans sträfvanden förstå,
men hvilka klandra honom som förvägen.

Ty alltid fins det folk, som icke tål,
i maklig ro, den, som med ospard ifver
ej skyr att bryta vägen till ett mål,
och som för intet mödans kraf sig gifver.

Vackra drömmar.

Skimrande, som tusen fjärilsvingar,
dallrande, som sol på vågen ler,
bländande, som stjernklar vinterhimmel,
hägrande i fjerran du dem ser,
och emot den ljusa synen allt
svepes in i dunkel, liflöst, kallt.

Men de domna, tusen fjärilsvingar,
och de blekna, strålar öfver våg,
om ej lyckans fé du mäktat gripa
i den stund, du skönast henne såg.
Ty din tid att fånga är så kort:
Vackra drömmar glida trollsnavt bort!

Till sist.

Första gången, då jag såg
 dimmans dok kring mörknad våg,
 var det, som en iskall smärta
 sänktes i mitt barnahjerta.
 Bäfvande min fråga ljud:
 »Mamma, säg, är solen död?»

Och med sorgsen häftighet,
 stödd mot hennes knä, jag gret.
 Men hon log så godt och stilla,
 sade endast: »Se, min lilla!»
 Och jag såg, hur strålars makt
 bröt de fjettrar, töcknet lagt.

Tiden gick; min framtid låg
 dimhöljad, som den mörka våg,
 men jag tänkte: »Ingen fara!
 Skymning måste äfven vara.
 En gång genom skuggor grå
 tränga sol och himmel blå.»

Den rätte.

Vid sjutton år en friare hon fick:
 med korgen sorgsen uti håg han gick.
 »Ty blott »den rätte» är ju rätt att taga,
 blott honom bör man låta sig behaga.»

Vid tjugo år hon sade likaså:
 »Den rätte endast kan min kärlek få.»
 Och månet nej hon gaf på varma böner
 af suckande, betagne Adamssöner.

Hon når till tjugofem och har ej sett
 den rätte, som i hennes drömmar lett.
 Dock än hon ger en korg med kufvad smärta,
 då ej hon är i stånd att ge sitt hjerta.

Vid tretti år hon ett beslut sågs ta
 och gaf en friare till slut sitt ja.
 Om han den rätte var, hon nog ej visste,
 men, tänkte hon, han är bestämdt — den siste.

En enda.

Om en enda stråle lyser på min stig,
vill jag fånga den.
Om ett enda hjerta öppet möter mig,
ger jag mitt igen.

Om jag också blott en enda visa kan,
vill jag sjunga än.
Om jag blott en enda dygd att prisa fann,
vill jag prisa den.

Får för tusen mödor jag en enda lön,
tar jag tacksamt mot,
och bland tusen frön min skörd jag finner skön,
endast ett slår rot.

Om jag skymtar blott en enda glimt af dag,
sviker ej mitt hopp.
Om ett enda moln blott ljusnar, tänker jag:
»Solen går nog opp!»

De vises sten.

Hör jag de lärde,
 som forska träget
 och, fastän snärde,
 dock oförväget
 sin bana bryta med kraft mot ljuset,
 mig syns med häpnad, som skulle snart
 hvad oss fördöljes, vi barn af gruset,
 ett intet bli mot hvad som *blir* klart.

Men ser jag vårsaft
 bland drifvor glöda
 och sprida lifskraft
 att blommor föda,
 ser morgonsolen sin helsning bringa,
 hör skogar susa och foglar slå,
 då synes *kunskap* mig arm och ringa
 mot alla *under*, vi ej förstå.

Vårhelsning.

Smyger en stråle, solvarm och blid,
 hän öfver frusen natur,
 smyger längs mark, som grönskar dervid,
 smyger mot allvarsam fur,
 smyger kring björk, tills i knopp den slår,
 helsar: god morgon, nu är det vår!

Smyger sig ljus i människosinn,
 smyger i tankarnas frost,
 smyger i känslan skimrande in,
 förande blomster som post,
 smyger i hjertats dunklaste vrår,
 helsar: god morgon, nu är det vår!

Astronomi.

Du vet ej, när du står så der
och ler mot aftondager,
med blick i glöd och rodnad skär,
hvad du är täck och fager!

Du påstår, att du blind dig sett
på fästets gyllne strimma,
men tänk, hvad qual *du* mig beredt,
som sett på dig en timma!

Hvad är den kända teori
om verldskonstellationer?
Jag läst en ny astronomi
och gjort observationer.

Du skrattar skälmskt och rodnar smått,
du vackra, lilla tärna!
Hör på! Jag lärt, att solen blott
är skuggan af — en stjerna.

Allarm.

Det är en feberoro,
 som gått i kamp med tiden,
 och tvislets andar blåsa
 sin krigsmusik till striden.

Man sliter skönhetslöjor
 från namn, som tändt beundran,
 och visar krassa bilder
 för skarorna i undran.

Med ynglingsstarka händer
 man bryter ned det gamla.
 Man stormar templets förgård,
 hvars vigda murar ramla.

Hvad mer, om frihetslängtan
 vill rifva bort ett stängsel
 och om från templets tinnar
 vår blick ej skymms af fängsel!

Ty äfven unga hjessor
 på helgad mark sig böja,
 och tro ej ens titaner
 förmå att undan röja.

Det eviga skall stråla
 som sol i alla skiften,
 blott — dogmerna ha kastat
 en skugga öfver skriften.

Nog skulle kyrkor fyllas
 och tviflets män bli färre,
 om dunkla menskofunder
 ej skylldes på vår Herre!

Skydd.

Vackra flicka med de mörka lockar,
 med de dunkelröda läppars par,
 räds du ej å enslig led mig följa?
 Räds du ej, att styrkans rätt jag tar,
 att jag rövvar kindens skära rodnad,
 rövvar läppens purpur, djerf och snar?
 Vackra flicka! Frestelsen är stor,
 mycket större, än du tror.

Glade gosse med de blåa ögon,
 trygg jag följer dig å enslig led.
 Om ett svek af dig min aning fruktat,
 ginge icke nu jag villigt med.
 Icke skall du störa blommans drömmar,
 fogelns hvila eller skogens fred.
 Just min svaghet gör min styrka stor.
 Glade gosse, jag dig tror.

Vackra flicka med de mörka lockar,
 lugnt du följ mig, hvar stigen bär.
 Tillit binder fastare än tvifvel.
 Vackra flicka, jag din fånge är,
 mäktar ej att rövra läppens purpur,
 icke kindens rodnad, varm och skär,
 ty en Gud uti din vilja bor,
 då du säger, att du tror.

Säg ut.

Säg ut! Jag ser en blixtnad uti ditt öga.
 Säg ut! Hvad var dess stumma mening väl?
 Släpp icke orden fram så cirkladt tröga!
 Gif tanken fri, gif vingar åt din själ!

Dröj ej med sådan ängslan städs att svara,
 för att den högsta klokhet leta ut!
 Ingifvelsen en ädelsten kan vara,
 det öfverlagda gråsten blir till slut.

Kung Salomo.

Det var den store konung, det var den Guds profet,
det var den vise Salomo i all sin härlighet.
Han satt på gyllne stolen uti sitt konungshus,
hans sal af ädla stenar stod skimrande i ljus.

Och världens skönsta qvinnor kring tronen slöto ring,
Egyptens bajaderer den dansade omkring,
i byssuslätta drägter de trädde ned och upp,
och kungen såg med nöje på deras fagra trupp.

Der flöto drufvosafter, der ljödo sång och skratt,
det var liksom en saga ur Tusen och en natt.
Och allt hvad skönt och kostligt, som hör till jordisk
prakt,
var här i oberäknelig mångfald sammanbragt.

Det var den store konung, det var den Guds profet,
det var den vise Salomo i all sin härlighet.
Och ifrån alla riken han tog tributer mot,
sultaner kysste stoftet af golfvet för hans fot.

Hans slafvar kunde täfla i mängd med hafvets sand,
hans silfver, guld och skatter med fästets stjerneband.
Ty aldrig förr och sedan har himlens herre lagt
i svaga menskohänder en sådan ändlös makt.

Likväl är nu hans minne för oss en skugga tom,
 och efterverlden ristat uppå hans graf sin dom,
 en dom, som väl i griften hans hvila störa kan:
 att markens veka blomster dock äro mer än han.

Bön.

Må hoppet, som på vida vingar flyger
 kring lyckans sol, likt den i moln dö bort!
 Må längtan, som med blodets svallning smyger
 till drömmars sagoland, bli ungdomskort!

De brusa fram, de snabba lefnadsdagar,
 hur sällan hinna de till något stort?
 Ty tiden ständigt utan hvila jagar
 sitt villebråd mot evighetens port.

Så staka ljusrik eller dunkel vägen,
 men, Herre, gif, förr än min kraft är slut,
 en ringa plats — som jag kan fylla trägen,
 ett ringa värf — som jag kan föra ut!

I frihet.

Och det hviskar i vass och det jublar från gren
och det spirar och gror uppå åker och ren,
och ur famn utaf frost, utur drifvornas död
föds en leende vår och en sommar i glöd.

Och den gömdaste vrå och den enklaste trakt
klä' sin fattiga ringhet i underbar prakt,
slösa perlor af dagg ibland solstrålars guld,
som en drottning så stolt och en moder så huld.

Ja, naturen är mor, ty hon skänker oss ljus,
hon ger toner och doft, hon ger skogarnas sus,
hon ger mognade ax, hon ger purprade bär,
hon ger lif, hon ger allt, fast hon intet begär!

Hur du älskar oss högt, du vår tåliga mor!
Hur din sorg är så tyst, som vår otack är stor!
Fick ditt hjerta ett sår, aldrig blef det dock kallt,
fast vi flytt från din barm, se'n du offrat oss allt.

Det är lugn i ditt hägn, det är frid i din sal,
men vi, fåvitska barn uppå verldskarnaval,
efter konstlad musik jaga hejdlöst omkring,
jaga bort från vårt hem i en yrande ring.

Hör! Det hviskar i vass och det jublar från gren,
 och det spirar och gror uppå åker och ren.
 Skall vår egen natur då, ur drifvornas död,
 aldrig bana sig väg till en sommar i glöd? —

Hvad är skönast?

Hvad är skönast i naturen,
 himlen, jorden, menskan, djuren,
 qvällens svalka, dagens glans,
 strålars lek och flingors dans,

fjärilns flygt på lätta vingar
 öfver ängens blomsterringar,
 liten myras trägna flit,
 ros i purpur, lilja hvit,

ax i mognad, träd i knoppning,
 sommarskörd och vårförhoppning?
 Välj! — Men det är icke lönt.
Skönast fins ej, allt är skönt!

Nekrolog.

Ett ystert barn, ett bortskämdt, om man vill,
 som hörde både slott och koja till,
 en täck kerub uti det skönas verld,
 af himlen född, men utaf jorden närd,
 så lefde, älskad varmt af alla, sången
 uti en tid, som — ja, som är förgången.

I våra dar, om skaldens lyra klingar,
 ett härskri snart dess ton till tystnad tvingar,
 ty endast *frihet* lösen är för stunden,
 och sångens form är ju som oftast — *bunden*.
 Natur, natur! Se der en dygd att rosa!
 Natur, natur! Men — blott natur på prosa.

Memento mori! Sång, du lefvat nog!
 Från tidens början, då du redan slog
 ditt höga strängaspel till Edens pris,
 har du beredt oss fröjd på tusen vis,
 men därför just vi tacka för all ära,
 vår skuld är större, än vi kunna bära.

Visst är du skön, dock tänker jag, den gåfvan
 att smida rim ej skänktes oss från ofvan.
 Men väl man denna blinda vilja spårar,

som gett åt glädjen skratt, åt sorgen tårar,
 som andens sträfvän i vårt sinne lagt,
 och — tänk hur djerft — som gett oss rytin och takt.

Memento mori! Läs din sista bön!
 När har ej otäck varit verldens lön?
 När har man aktat det, som varit stort?
 När har man sett det sanna, som man bort?
 När har man gett i stället för att kräfvat?
 Du arma sång! Hur kunde du få lefva?

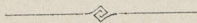
Så vill jag, tidens son, din runa rista,
 tre skoflar mull jag kastar på din kista,
 tre skoflar mull på dina ljusa vingar,
 tre skoflar mull — men utur grafven klingar
 till svar uppå: »memento mori!» än
 en hoppfull röst: »jag skall stå upp igen!»

EFTERBILDNINGAR

OCH

ÖFVERSÄTTNINGAR

REPRINTED FROM

OF THE JOURNAL OF THE

Vi äro sju.

Hur skulle väl ett barn, som känner lifvet
 i hvarje fiber svälla utaf glöd,
 som endast vårens ljusa fröjd är gifvet,
 hur skulle det begripa ordet död?

En liten flicka nyss jag såg på vägen,
 hon sade sjelf, att hon var åtta år.
 En näpen tös, än glad och än förlägen,
 med röda kinder och med lockigt hår.

»Säg hvad du heter, lilla vän?» jag sporde.
 »Och om du kanske några syskon har?» —
 »Jag heter Mia», hon en nigning gjorde,
 »och syskon har jag sju», blef hennes svar.

»Två utaf dem ha tagit plats i staden,
 två jemte mor och jag i stugan bo,
 och tvenne hvila bland den långa raden
 af svarta kors, der gräs och blommor gro.» —

»Men om der hvila långt inunder kullen,
 med kors utöfver, tvenne utaf dem,
 och om de blifvit sänkta ned i mullen,
 mitt kära barn, då äro ni blott fem.»

»Nej, sju vi äro. Jag får ofta plocka
från deras grafvar löf, som fallit ned.
Jag leker der om qvällen med min docka
och läser der min lexa uti fred.

»Vi äro sju, det måtte jag väl veta.
Den ena heter Karl, han var här kort.
Den andra dröjde längre, syster Greta,
men så gick också hon till himlen bort.» —

»Men kan du då ej fatta, när du säger,
att Karl och Greta fått ett annat hem,
att utaf syskon du i verlden eger,
i *detta* hem härnere, endast fem?

»De döda kunna ej på jorden vara,
de finnas icke till. Förstår du nu?»
Halft skyggt hon lyfter sina ögon klara
och svarar lågt, men fast: »Vi äro sju.»

Lifvets bok.

Lifvet är en bok af tusen under,
 sluts och öppnas aldrig efter val.
 Du vill läsa om din glädjes stunder,
 nästa sida vänder sig fatal.
 Till de blad, der du har älskat, ilar
 tanken, som ej tidens snabbhet stör,
 medan kanske tungt ditt finger hvilar
 redan på den sida, der du dör.

Vaggvisor.

Modern vaggar ömt sitt hjertas engel,
 böljan vaggar smidig näckrosstängel.
 Bladrik asp, som sig i susning böjer,
 vaggar fogel, som på grenen dröjer.
 Moder, vindar, asp och krusadt vatten
 vaggas sjelfva sist till sömn af natten.

Rosig fot.

Liten rosig fot, som sprattlar,
 varm i vaggans mjuka sköte,
 och som, ännu ovan, vacklar
 vid det hårda golfvets möte,
 då du ej tar stöd af andra,
 rosig fot — hvart vill du vandra?

En lycklig tid.

En lycklig tid det komma skall,
 en lycklig tid det kommer!
 Vi få kanhända ej den se,
 men ljus den skall mot jorden le.
 En lycklig tid det kommer.
 Dess antåg skall bebådas gladt,
 dess lof poeter prenta.
 Det blir en dag förutan natt, —
 blott vi ha mod att vänta ...

En lycklig tid det komma skall,
 en lycklig tid det kommer!
 Då lemnar svärdet rum för ord,
 då råder rätt, ej makt, på jord,
 i lycklig tid, som kommer.

Förtjenst, ej börd, skall ställas främst,
 hvar dygd skall gifva ränta
 och ädel handling bli förnämst, —
 blott vi ha mod att vänta . . .

En lycklig tid det komma skall,
 en lycklig tid det kommer!
 Då skola krig till saga bli
 om flydda tiders tyranni.
 En lycklig tid det kommer.
 Nationer skola sänjas godt,
 gevären sönderspänta
 och nöja sig med gifven lott, —
 blott vi ha mod att vänta . . .

En lycklig tid det komma skall,
 en lycklig tid det kommer!
 Då fins ej bödel, ej martyr.
 Den sanna religionen styr
 i lycklig tid, som kommer.
 Barmhertighetens ljus vi se
 bak förlåt, der vi glänta.
 De arma *få*, de rika *ge*, —
 blott vi ha mod att vänta . . .

En lycklig tid det komma skall,
 en lycklig tid det kommer!
 Ej våra små förtvina bort
 bland städers vimmel inom kort
 i lycklig tid, som kommer.

Men hurtig pilt bland björk och fur
och rosig liten jänta
bli friska i en frisk natur, —
blott vi ha mod att vänta . . .

En lycklig tid det komma skall,
en lycklig tid det kommer!
Så stå din kamp, så vidt du kan,
du unga qvinna, unge man,
för lycklig tid, som kommer!
Och släpa gladt till stack ditt strå,
med hopp din lön förvänta!
Ty nog skall stacken färdig stå, —
blott vi ha mod att vänta! . . .

Engeln vid vaggan.

Mattad stråle ännu tömmer
 purpur öfver mörknad grund;
 liten pilt i vaggan drömmar
 i den stilla aftonstund.

Modern sista blicken skänker
 åt sitt barn, som slumrar tyst,
 då en engel ned sig sänker
 öfver nejd, af daggen kysst,

stannar invid barnets läger,
 ser dess blida anletsdrag.
 »Om du hade», mildt han säger,
 »vingar, vore du som jag.»

»Hvarför dröja här i gruset,
 vackra barn, som liknar mig?
 Kom, vi flyga upp mot ljuset,
 jorden är för mörk för dig.

»Här en sorgfri dag ej randas,
 glädjen snabbt till flykten tar;
 hvarje fröjd med vemod blandas,
 sjelfva löjet suckar har.

»Skola tidens stormar vreda
till ditt späda hjerta nå?
Skola smärtans tårar breda
töcken öfver ögats blå?

»Nej, din oskuld bojan krossar,
fast naturen manar: blif!
Himlens kärlek dig förlossar
ifrån bördan af ett lif.

»Ingen skall i sorg sig kläda.
Glädtigt dina vänners rund
må en högtidsfest tillreda
så som vid din första stund.

»Ej de klage, att behagen
af din ungdom vissnat här.
Skönast är den sista dagen,
när, som du, man skuldfri är.»

Och med barnet i sitt sköte
engeln, lyst af solens glöd,
flyr till evighetens möte — — —
Stackars mor! — Din son är död.

Skuggbilder.

En kylig sol har färgat frosten röd.
 Novembersky bär Julis rosenglöd.
 Vi vandrat ut att njuta af dess prakt,
 i brämad dräkt mot kölden på vår vakt,
 — du svept dig in i kapp, muff och slöja —
 då plötsligt mellan glada par vi röja

en tiggarflicka, härjad utaf nöd,
 midt ibland sorglös lyx och öfverflöd.
 Hon småler matt — det är hektik, som ler —
 och en violbukett oss köpa ber
 i aning om den fröjd, som oss bevingar,
 och hoppet, att förtjenst den henne bringar.

Hvad ironi! Ett barn på åtta år,
 som dör af vinter, offrande oss vår,
 som, medan nordan skarp på sköfling far,
 med frusna fingrar håller dofter kvar!
 Vi gifva snabbt vår skärf och framåt ila.
 Jag känner varm din hand på armen hvila,

men all vår stämning, lika ljus som kort,
 den bleka armodsbilden jagat bort.
 Den följer, likt ett vemodstöcken, än
 till vårt fördolda Eden hem igen.
 Säg, älskling, skola vi i vinter pröfva
 välgörenhet att uti tysthet öfva? —

Till . . .

(Skrifvet i Rotterdam.)

Jag ser mig kring i staden,
 på ny och okänd ort,
 men mina tankar flyga
 mot hemlandskusten fort.
 På holländsk ståt jag blickar
 och undrar allvarsam,
 hur du kan bli i England
 och jag i Rotterdam.

Framför mig vattnet glimmar
 i bred och djup kanal,
 hvars stillhet månen vaktar,
 liksom en ren vestal.
 I silfverdager höja
 sig master, stam vid stam.
 Men, ack — du är i England
 och jag i Rotterdam!

De spetsiga balkonger,
 de höga gafvelhus,
 de hviska till mig alla
 med aftonvindens sus,
 liksom de stolta skeppen
 från fjerran Surinam,
 att du är kvar i England
 och jag i Rotterdam.

Ett tyst kafé står öppet,
 jag stiger trött dit in,
 att låta ädel drufva
 ge mod åt sorgset sinn.
 Garçonnen åt mig ställer
 tokayer villigt fram:
 Min älskade i England,
 din skål i Rotterdam!

Som du och jag.

Det fans en man i flydda dar.
 Du spørjer, hvilket namn han bar.
 Jag vet ej, men han gret och log,
 som du och jag, förrän han dog.

Han kände smärta, fröjd och hopp,
som flydde under livvets lopp.
Han egde vänskap, och den svek.
Han egde kärlek, och den vek.

Hans puls blef matt, hans styrka svann,
så går det hvarje annan man.
Han varit stark, han varit svag,
han drömt och tänkt, som du och jag.

Han pröfvat tvifvel liksom tro,
sett flingor dansa, blommor gro,
sett sommardag och vinternatt,
sett stunden mörkt och sett den gladt.

Han skådat allt, hvad du skall se.
Han bedt den bön, som du skall be.
Han dragit tungt sitt kors, som du
skall draga ditt en dag ännu.

Nu vet du redan, hvem han var.
Hvad gör det, hvilket namn han bar
Gå till hans grafplats blott och skrif?
på remnad vård: »*Ett menskolif!*»

En aftensång.

(Fritt efter François Coppée.)

Jag var sergeant det år, vi togo Saragossa,
 en fasans dag, då vildt i blod vi måste frossa,
 ty staden gifvits upp, men husen höllo stånd,
 och ifrån fönstren sköts i maktlöst oförstånd.

Vi sade till hvarann: »Ett påhitt utaf prester!»
 Och medan solen sjönk i nattens famn åt vester ---
 se'n vi från gryningsstund i blind förbittring stridt,
 af hagel märkta tätt, som just ej kysst oss blidt ---

med blick i vredesglöd och läppar feberheta
 vi sökte för vår hämd oss skrända offer leta,
 och när vi kommo åt, vår kula sändes gladt
 mot hvarje svart kaftan och slokidig prestehatt.

In i en skumhöljd gränd vår bataljon sig svängde.
 I spetsen för min flock jag snabbt i spåren trängde,
 bespejande hvar tak och fästets aftonglöd,
 en smältugns skimmer lik, i flämtning purpuröd.

Man hörde qvinnoskri i dödlig ångest skalla
 och under svärdens klang de slagnas kroppar falla,
 till minsta kyffes vrå hann bajonetten fram, —
 att lemna något lif bakom sig var en skam!

Med fingret vätt i blod, från menskoslagten skördadt,
korstecknade vi hjert den väg, der re'n vi mördadt.
Förutan disciplin och trumma gick vår stråt.
Befälet såg betänksamt ut emellanåt,

och veteraners krets, så van vid segerstämning,
sig kände fattas tungt af en rekryts beklämning.
Med ens ett rop: »Till hjälp!» på franska mot oss slog.
I raska språng vår trupp till våra vänner drog,

— ett vackert kompani af stolta granadörer,
förstärkt i sista stund af våra tiraljörer —
der från en klosterport de skymfligt jagats bort
af kanske blott en tjugo munkar, inom kort,

som, kapuschongen fäld, en skara andar lika,
för hvilkas öfvervåld allt jordiskt måste vika,
med jättekrucifix bekämpade den mängd,
som stört en helgedom, för verlden hittills stängd.

Det var sublimt! — Och dock, vi bödlar utan hjerta
djerft vadade framåt i strömmar, vackert hjerta,
från färska sår. Vi snart en salva lossat af.
Förrän dess rök förgått, var platsen vigd till graf.

Längst bort i stilla hägn en rund af vaxljus glödde,
med rökelse ett kar sin vällukt kring sig strödde,
och medan blodet varmt på trappans steg rann ned,
till bakgrund templet stod i djup, högtidlig fred.

I korets midt en prest med silfverhårig hjessa,
af larmet oberörd, förrättade sin messa.
Hur klart, hur pinsamt klart, jag ser i minnet än
hvert enda litet drag af denna scen igen:

det tysta klostrets frid, den moriska fagaden,
af munkars stela lik den långa, hemska raden
och i portalens ram af svarta bjelkar, mild,
vid altarlågans sken, den gamle prestens bild;

hans själ i andakt förd till bättre regioner,
och vi i tvekan än, halft rofdjur, halft pultroner ...
Jag denna tid for fram i lystet raseri
och, för att spela qvick, med gudlöst raljeri

i mången kyrkas sköt jag skammen bjudit spetsen
och tändt min pipa fräckt vid ljus från helgonkretsen.
I elden härdad re'n, vid krigsmundering van,
jag öfvermodigt lärt att trotsa Gud och fan.

Mustaschens djerfva krök bedrog ej, då den sade,
att intet dåd jag skytt och ingen misskund hade.
Men denne fromme man, i bländhvit kåpa klädd,
mig föreföll så hög, så ren, att jag blef rädd.

»Fyr!» — röt en officer, men ej ett finger rördes,
och presten i sin bön af intet ljud stördes.
Sitt anlets blida lugn han helt emot oss vändt,
ty i sin gudstjenst just till denna punkt han ländt,

der han med handen höjd välsignar menigheten.
Igenom hvarje bröst, hvar tanke, halft förmäten,
en darrning hastigt flög, då i förklarad glans
med fast och kraftfull arm han lyfte sin monstrans

och, enligt bruklig sed, att sjunga fram »*Oremus*»
gaf himlen tack och lof med: »*Salve, nostre Deus!*»
»Fyr!» — samma råa röst ånyo häftigt bjöd.
Blott en soldat, en feg för öfrigt, ordern löd.

Den gamle fortfor blek, men än med klangfull stämma:
»*Pater et Filius!*» . . . Dock hvem förmår att hämma
en yrsehgripen hop? Vi gånge eld igen. —
Med svigtande gestalt, men icke fallen än,

han söker famlande ett stöd mot altarkransen.
En sista tredje gång han höjer guldmonstransen
och hvissar, der han matt aflösningstecknet gör:
»*Et sanctus spiritus!*» med brusten blick — och dör.

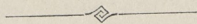
Hostians skrin föll tungt mot golfvets marmorskifva.
Fastnaglade af skräck, omöjlig att beskrifva,
vi stodo skygga kvar i hufvan utan ord
och slog oögat ned i afsky för vårt mord.

Invid martyrens fot för sent gevären sträcktes.
Men ur vår stumma blygd vi plötsligt återväcktes,
då, för att själf få mod, trumslagaren till slut
med: »*Amen!*» messan slöt och — brast i flatskratt ut.

BRYTNING.

DRAMATISK SKISS I EN AKT.

BRITISH

BRITISH

BRYTNING.

Dramatisk skiss i en akt.

PERSONER:

FRU EDLING.

SIGNE, hennes dotter.

EDVARD VIDELL, Signes fästman.

PROFESSOR BRANDT, sånglärare.

(Ett enkelt, men väl ordnadtt hvardagsrum. På ett pianino, i ett vattenglas, en halfvisssnad bukett med långa sidenband. Signe och fru Edling sitta tysta, sysselsatta med broderi. Den förra låter småningom arbetet tankspriddt sjunka, hvilket iakttages af den andra med förstulen uppmärksamhet.)

Första scenen.

FRU EDLING (*efter en paus*): Hvad tänker du på, Signe?

SIGNE (*rycker till och återtar arbetet*): Åh ... ingenting. (*Paus.*)

FRU EDLING: Du skulle inte sy så mycket. Hvila dig litet.

SIGNE: Åhnej! Jag kan det här mönstret, så jag behöfver inte räkna. Det går af sig sjelft.

FRU EDLING: Ja, men du ser trött ut.

SIGNE: Gör jag? (*Råtar ut sig.*) Jag vet inte, hur det kommer sig, men jag känner mig så dåsig jämt. Jag skulle kunna sofva när som helst. (*Skrattar.*) Jag tror, jag är trött af bara lycka.

FRU EDLING: Hur menar du?

SIGNE: Ja, vet du, mamma, det kan jag nog inte riktigt förklara. Men jag undrar, ser du, om det inte är till en viss grad försoffande att nå sin bestämmelse och få det, man eftersträfvat, så der lätt och lugnt, utan att man spänt en enda nerv, utan att man stått ett enda slag för segern . . . Lifvet är ändå inte så mycket att tala om, det går sin kos . . . ja, innan man hinner lefva, tror jag. När jag nu tänker mig framtiden, är den ju så ljus, jag kan önska mig, tillsammans med Edvard i ett litet tryggt bo, der vecka efter vecka går förbi utan annan vexling, än att jag kanske lappar den ena dagen och stoppar den andra, så vida inte jungfrun för ombytes skull slår sönder en tallrik . . . ja, mamma lilla, jag vet, hvad du vill säga . . . men jag är inte otacksam. Jag förstår, att det är lyckligt, jag tycker bara, det är så underligt, att *det* är — *lifvet* . . .

FRU EDLING: Ack, min flicka, du har ännu så liten erfarenhet af lifvet, så liten erfarenhet, Gud ske lof, af alla dess sorger och bekymmer!

SIGNE: Bekymmer? — Ja visst! . . . Men jag vet inte, det är så smått allting. När man tänker i sina första flickdrömmar framåt, tycker man sig ega en oändlighet att fylla, man skall hinna så mycket, någonting verkligt, men . . . Ja, mamma, när jag besinnar, att jag lefvat tjugotvå år, besinnar rätt, hvilken tidrymd *det* är, och hur jag har sofvit bort den — *då* riktigt blygs jag.

FRU EDLING: Kära Signe, du vaknar kanske förr, än du anar!

SIGNE: Men jag har i alla fall sofvit bort den bästa tiden. Nåja, nog förstår jag, att sådana der drömmar aldrig bli verkliga, så pass realistisk är jag ändå. Eller tror du, mamma, att det fins en enda människa, som lefver sina drömmar?

FRU EDLING: Det beror väl på, hur högt man drömmar.

SIGNE: Kanhända. Jag måtte visst drömma himmelshögt. (*Lägre.*) Ibland kommer det öfver mig en sådan frihetslängtan, en sådan åtrå att komma ut och pröfva mina krafter, för att se om jag ändå ej skulle kunna förverkliga något, blott det aldra minsta af allt det, som har hägrat för mig, så långt borta och så underbart. Och i sådana stunder, tycker jag nästan det är orätt, att jag fäst mig . . . Jag borde åtminstone först gått ut i verlden ensam, sedan, när jag vänt igen, härdad och stark, då skulle jag ha varit mera värdig.

FRU EDLING: Så vida du inte vänt igen svag och bruten. Man lider lättare skeppsbrott, än man står emot stormarna ute i verlden.

SIGNE (*dröjande*): Ja, men . . . om min karaktär är svag och liten af naturen, då är den ju lika värdelös opröfvad, som om den redan dukat under för frestelsen . . .

FRU EDLING (*vemodigt*): Kära min flicka, inte behöfva karaktärer alltid vara små derför, att frestelserna oftast äro så mycket större.

SIGNE: Nej, det är möjligt! I alla fall är det ju bara fantasier. Skulle det gälla på allvar, då . . . (*vekt*) ja, då blefve jag nog gränslöst olycklig! Det är bra, som det är, mycket bra . . . (*Hon återtar sitt arbete. Paus.*)

SIGNE (*teksamt*): Du var naturligtvis lycklig i ditt äktenskap, mamma?

FRU EDLING: Ja — naturligtvis!

SIGNE: Pappa var mycket sjuk den sista tiden . . .

FRU EDLING: Ja.

SIGNE: Var det inte något åt hjernan?

FRU EDLING: Jo, hans helsa var alldeles bruten.
Han hade stormat på sin styrka . . .

SIGNE: Det måste också vara frestande! . . .

FRU EDLING: Det är en af verldsfarorna.

SIGNE: Mamma, gjorde du dig inga illusioner,
då du gifte dig?

FRU EDLING: Illusioner . . . om äktenskapet?
(*Litet förvirradt.*) Åhnej. (*Lugnare.*) Det förstås, hvem
gör sig inte illusioner.

SIGNE: Olyckan är visst mycket sällan illusion.

FRU EDLING: Säg inte det. Gud vet, om inte
de inbillade sorgerna öfverträffa de verkliga i både
antal och mängd! (*Smeker Signe.*) Hur är det med
min lilla flicka, jag undrar om inte hon också? . . .

SIGNE: Nej, nej, visst inte! (*Besvarar moderns
smekning.*)

FRU EDLING: Tro mig, min flicka, det är, som
fru Lenngren säger: »att noga öfverlagdt, man har
mer skäl till löje, än till tårar». Och de stora, verk-
liga sorgerna, när de komma, får man också mod
att bära dem. (*Plötsligt erinrande.*) Jag undrar, om
spjället är skjutet derinne! Kära du, se efter det!

SIGNE (*skrattande*): Hur kan du tänka samtidigt
på spjell och sorger?

FRU EDLING: Den konsten har du kanske också
lärt dig vid sextio år . . .

SIGNE: Lilla mor! (*Kysser henne. Går ut.*)

FRU EDLING (*ensam, halft för sig, grubblande*): Det
duger inte . . . nej, det duger inte!

Andra scenen.

(Fru Edling har återtagit sitt arbete. Man hör en ringning, kort därefter inträder professor Brandt och sätter sin hatt ifrån sig vid dörren.)

FRU EDLING (*gladt*): Nej, se professorn! Välkommen! (*Lägger ifrån sig broderiet och går honom till mötes*).

PROFESSOR BRANDT: Mjukaste tjenare! Ert välkommen låter ju riktigt ärligt . . .

FRU EDLING: Det är så också. Skall ni då aldrig bli annat, än en gammal skeptiker?

PROFESSOR BRANDT: Nej, då jag inte kan bli en ung, så . . . En tid . . . Jaha!

FRU EDLING (*ifrigt*): Hur är det med er reumatism?

PROFESSOR BRANDT: Jag tackar. Den står sig på det hela bättre än jag sjelf. Är skön Signe hemma?

FRU EDLING: Ja . . . Vet ni hvad, professor Brandt, jag är orolig för Signe . . .

PROFESSOR BRANDT: Hur så?

FRU EDLING: Ja, jag kan knappt säga hur, men sitt då ned. (*Anvisar honom plats*.) Hon är sig emellertid icke lik och har riktigt fallit af på en tid. Jag rådfrågade i går doktor Landberg.

PROFESSOR BRANDT: Med den påföljd, att några onödigt utgifna kronor riktat ett apothek, kan jag förstå.

FRU EDLING: Åhnej! Småfolk, som vi, ge inte onödigtvis ut kronorna. Vi hålla till och med på styfvern. Han föreskref emellertid jernpiller och ombyte af luft. Litet anemi, en modesjukdom bland unga damer, sade han.

PROFESSOR BRANDT: Och en modeterm bland herrar läkare. Du store S:t Humbug! Det är för väl, att alla käpphästar orka trafva. Jaså, anemi och jernpiller. Ja sämre kunde det vara sagdt, för att vara så illa tänkt. Skall jag annars säga rätta namnet på Signes sjukdom, fru Edling?

FRU EDLING (*något afmätt*): Kan professorn också säga botemedlet?

PROFESSOR BRANDT: Kunskapen om det onda innebär alltid möjligheten af dess botande.

FRU EDLING: Nå, hvori består då, enligt professors åsigt, Signes onda?

PROFESSOR BRANDT (*med eftertryck*): Det består i — *moralisk anemi*. Moralisk!

FRU EDLING: Jag förstår icke riktigt . . .

PROFESSOR BRANDT: Tror ni verkligen, fru Edling, att Signe är en hvardagsmänniska?

FRU EDLING: Hvardagsmänniska? . . . Jag har inte så noga tänkt på den saken. Hon är litet svärmisk, men det är ju unga flickor i allmänhet.

PROFESSOR BRANDT: Nej, det är just unga flickor i allmänhet, som hon inte liknar. Hon är inte en regel i grammatikan, utan ett af undantagen, de der, som alltid äro så svåra att lära sig. Jag säger som doktorn: hon behöfver ombyte af luft, frisk luft, mycket luft!

FRU EDLING: Moralisk?

PROFESSOR BRANDT: Naturligtvis! Annars kan hon sitta på en klippa i Atlanten och dra' andan som en blåsbälg utan att det tjenar till något.

FRU EDLING (*förbehållsamt*): Jag vet . . . Professorn anser, att hon borde utbilda sig till konstnärinna?

PROFESSOR BRANDT: Visst tusan, med respekt sagdt, anser jag det! Hon har väl inte fått begä-

ning för att sjunga . . . vaggvisor, kanhända med ackompanjemang af kastrullock . . . Jag tycker det var ett vackert prof, hon bestod i torsdags. Jag har hört mer än en, som betraktade hennes sång för det bästa numret på hela matinéen. Ni kan vara stolt öfver er dotter, fru Edling . . .

FRU EDLING (*litet vemodigt*): Ja, då jag ser hennes lycka betryggad, inte förr.

PROFESSOR BRANDT: Nå, dervidlag ser jag inga hinder.

FRU EDLING: Gud gifve det! Åhja, kanhända gör jag mig onödiga bekymmer! Då man förlorat mycket i lifvet, blir det en vana att tvifla — man ser bristande såpbubblor i allt.

PROFESSOR BRANDT: Och om en sådan brast? . . .

FRU EDLING (*afbryter lifligt*): Ack, professorn känner inte Signe! Har hon en gång fäst sig vid någon eller något, blåser man inte bort hennes tycke som ett damkorn. Hon är en djup, varm natur, och en brytning skulle leda till en rubbning i hennes lynne, som ingenting vore i stånd att jämna . . . nej ingenting! (*Hejdar sig och fortsätter lugnare*): Edvard och Signe ha nu hållit af hvarann se'n barndomen. De ha väntat på hvarann i många år, ty han var för stolt att göra henne till sin fästmö, innan han var säker om att en gång kunna försörja henne som hustru. Men nu, då han fått en kassörsplats med fyratusen kronors lön, våga de ändtligen tänka på bröllop.

PROFESSOR BRANDT (*sarkastiskt*): Sköna tanke!

FRU EDLING: Ja, professor Brandt, jag får tillstå, att det hittills har varit en af mina ljusaste tankar. Edvard är en god och bra gosse. Han förstår Signe, och jag hade hoppats, att ej behöfva lägga ihop mina ögon, utan att ha sett hennes fram-

tid skyddad. Hon är ju det enda, jag har dyrbart! Men börja konstnärsfantasier att hägra för henne, då . . .

PROFESSOR BRANDT: Ja, då lemna de henne inte sedan! Nej, fru Edling, hustru och konstnärinna äro två alternativ, det ena tillåter knappast det andra. Har man en gång tagit konsten till sitt mål, fyller den allt, ersätter allt, odeladt och helt.

FRU EDLING: Helt? — Det mesta är halft här i världen.

PROFESSOR BRANDT: Då är det *litet*.

FRU EDLING: Och hennes kärlek skulle bli offret — för hvad?

PROFESSOR BRANDT (*utbrytande*): Offret! . . . Hvem måste inte offra för att vinna! Intet för intet, och en lycklig konstnär är sällan en lycklig människa. Det var en tid, då jag också var ung, och — kär. Ja, var lugn, min nådigaste, det är mycket länge sedan. Jag gick omkring i dvala, som en fåne, och tänkte på henne, ständigt henne. Hon var mitt ideal. Jag var ur stånd att arbeta; det hvilade öfver hela min varelse ett tryck, som när det är åska i luften en röt månadsdag. Det enda, som kunde rycka upp mig, var sammanvaron med henne. Det var som att hoppa i en frisk bassäng efter qualmet — jag ber om ursäkt för liknelsen; den kan väl synas mindre väl vald, fast den nog har sitt berättigande (*skrattar torrt*). Jag menar, att vi män så ofta ta oss vatten öfver hufvudet för det täcka könets skull. Det kan ju för öfrigt vara en rätt helso-sam kur för dem, som ej ha det missödet att drunkna och gå till botten. Sådant händer också en och annan stackare.

FRU EDLING: I en bassäng?

PROFESSOR BRANDT: Ja, se det är en egen sorts

bassänger, de der! I visst afseende äro de alldeles ofantligt grunda och obeskrifligt lockande för oerfarna, icke simkunniga personer. Men de hänga på elastiska trådar, och när man väl hoppat i, ge de efter aldrig så mycket och blifva med ens förfärande djupa . . . Man sjunker och sjunker i oändlighet. Det är bara när man vill upp igen, som de äro alldeles omedgörliga. Men jag går ifrån ämnet . . . det var den der unga damen. Jag svor henne trohet, hon svor igen, det är nu den gamla historien, och så . . . det är kanhända en ändå äldre historia . . . gaf hon en annan sin hand. Det blef dödsstöten för min lycka, men det gaf vingar åt min begåfning. Tron på kärlek var offret för *min* pligt. (*Tystnar för ett ögonblick och tillägger derpå vårdslöst*): Ja, det är nu också en moralisk sannsaga!

FRU EDLING (*upprörd*): Som jag känner till förut, bättre än ni.

PROFESSOR BRANDT (*kyligt*): Det vill jag hålla troligt, men detaljerna äro ju af föga vikt. Var inte Signe vår utgångspunkt? Revenons à nos moutons, madame! Ni vet, att jag hyser uppriktigt intresse för er dotter, fru Edling, oaktadt hon bär ett namn, som har en något falsk klang i mina öron. Nåja, kanske är det därför, att hon påminner om sin mor, innan hon lade sig till med det der namnet, ty det förändrade henne alldeles mirakulöst.

FRU EDLING (*tillkämpadt*): Ni är långsint, professor Brandt . . .

PROFESSOR BRANDT: Ni menar, att jag har ett godt minne? . . .

FRU EDLING: Ja, och ett dåligt hjerta . . .

PROFESSOR BRANDT: Åh, mycket förbunden! Men det har också blifvit behandladt på ett eget vis.

FRU EDLING (*häftigt*): Och ni tror naturligtvis,

att den unga damen, som ni kallar henne . . . att hon endast trampat på rosor?

PROFESSOR BRANDT: Ja, jag antar, att hon förde en mycket angenäm tillvaro: hon handlade ju efter fritt val?

FRU EDLING: Gjorde *hon!* Hur vet ni det? Kände ni motiven till hennes handlingssätt? . . . Nej, ni endast dömde! Det är så likt männen.

PROFESSOR BRANDT (*kort*): En menniska kan inte döma efter annat än handlingar.

FRU EDLING: Derfor skall hon inte döma alls. (*Efter en paus*): Jag kunde ha lust att en gång berättat er den *unga damens* verkliga historia.

PROFESSOR BRANDT: Jag trodde mig känna till den förut.

FRU EDLING (*skarpt*): Trodde ni? Det är i alla fall underligt, hur lätt man kan slå om i sina åsigtter. Hon var, som ni nyss sade, ert ideal. Ni hade lärt uppskatta hennes karaktär sedan år tillbaka, och ändå, vid den första handling, der skenet låg emot henne, blef ni genast öfvertygad om, att hon var ett missfoster af allt lågt och falskt under solen, fast hennes offer kanske var större och svårare, än mången prisad hjeltes.

PROFESSOR BRANDT (*gäckande*): Offer? För hvad då, om man törs fråga?

FRU EDLING (*häftigt upprörd*): Jo, det skall jag säga professorn — *för hennes fars heder*.

PROFESSOR BRANDT: Heder? — Men . . .

FRU EDLING: Ja, hon gaf sitt löfte åt grosshandlar Edling den ena dagen och (*ansträngdt*) den andra kunde hennes far med upprätt hufvud deltaga i revisionen af fattigvårdskassan.

PROFESSOR BRANDT: Store Gud, och det får jag veta först nu! (*Sitter en stund som förkrossad. Derpå häf-*

tigt utbrytande): Men det var inte rätt, sådant är falskt! Man har pligter mot sig själf.

FRU EDLING: Hvilket är mer, professor Brandt: att låta andra lida eller att lida själf?

PROFESSOR BRANDT: Led inga andra här: tror ni mitt lif? . . .

FRU EDLING: Er begåfning fick ju vingar? . . .

PROFESSOR BRANDT: Ja, ja, det är sant! . . . Det var bara jag själf, som miste dem. (*Böjer smärtsamt hufvudet. Paus. Fru Edling går emot honom, räcker honom båda händerna.*)

FRU EDLING (*vekt*): Käre professor, nu vill ni ju inte försvara konsten längre?

PROFESSOR BRANDT (*rycker till och rätar upp sig*): Konsten behöfver inte något försvar, fru Edling, och dess offer (*skrattar till på sitt vanliga gäckande sätt*), ja, de äro också alldeles försvarslösa!

Tredje scenen.

(Edvard kommer tankspridd in under den sista repliken. Han ser blek och trött ut. Vid professorns åsyn gör han en min af obehaglig öfverraskning, bugar stelt och går derpå fram till fru Edling, som hjertligt helsar honom.)

EDVARD: God middag, mamma!

FRU EDLING: God middag, min gosse! (*Forskande*). Hvad du ser blek och trött ut!

EDVARD: Bara litet hufvudvärk. Vi hade bokslut i dag.

PROFESSOR BRANDT: Jag måste frambära min lyckönskan till herr Videll. Jag hör, att ni funderar på — bosättning, som man säger, fast jag undrar hvad foglarna tänka om uttrycket i den bemärkelsen.

EDVARD (*stelt*): Jag tror, de ha den förmånen att inte tänka alls.

PROFESSOR BRANDT: Bravo! Nå, jag gratulerar i alla fall. Det vill något säga, att kunna hålla en sådan sångfogel i bur.

EDVARD (*stolt*): Buren är inte stängd.

PROFESSOR BRANDT (*lugnt*): Så mycket bättre!

Fjerde scenen.

SIGNE (*inkommer lifligt*): Jag tyckte, jag hörde ... Se der är du ju! (*Går fram till Edvard. Bemärker i det samma professorn.*) Nej, se farbror! Goddag! (*Omfamnar honom lifligt.*)

PROFESSOR BRANDT: Goddag, ung Signe! Jag måste upp och se till, hur du bär dina triumfer.

SIGNE (*skrattande*): Mina triumfer! (*Litet vemedigt*): De äro redan lika vissna, som buketten derborta.

PROFESSOR BRANDT: Så har man den utvägen att skaffa sig friska igen och vackrare, om möjligt. Nå, hur kändes applåderna?

SIGNE (*eldigt*): Åh, farbror, underbart! Aldrig hade jag trott, att det kunde ligga en sådan berusning i bifallet. Det var som en storm, det betog mig andedräkten, jag väntade att bli böjd till stoftet, och så lyftes jag i stället till en ljus, vid rymd, med plötslig visshet om vingar att flyga igenom den med. Att möta så mycken uppmuntran, så mycken tillfredsställelse, så mycket intresse, och att veta, att ens egen stackars sång framkallat alltsammans ... det var ... det var svindlande!

PROFESSOR BRANDT: Ja, inte sant, Signe! Sådant är värdt att lefva för. Och hvad vet ändå du om en vid rymd? Ut måste man, ut oeh andas verklig, ren konstnärsluft, om icke vingarna skola stäckas i växten.

FRU EDLING (*litet oroligt*): När omständigheterna foga sig så, ja.

PROFESSOR BRANDT: Om förlåtelse! Det finns inga omständigheter, då det gäller min kallelse. Till den har jag inte rätt att neka. Ingen hänsyn gäller.

(*Edvard, som satt sig litet ifrån de andra och tagit en tidning, låter den småningom sjunka och följer med allt spändare uppmärksamhet samtalets gång, hvarunder han forskande iakttar Signe, som tankfullt åhör professorn.*)

FRU EDLING: Nu är ni en smula egoist, professor Brandt.

PROFESSOR BRANDT (*allt ifrigare*): Visst inte! Mitt kall är det främsta af allt. Det är en gnista, som ingenting får hindra mig att vårda. En utstakad väg, som jag *måste* gå, om också det käraste, jag eger, ville afhålla mig derifrån. Ingenting stort kan utföras, om man låter något mindre inverka på sig.

FRU EDLING: Stort är ett relativt begrepp, professor Brandt. Ni tycker det är stort att flyga omkring i en ändlös rymd, och jag kan inte säga, hur tomt och kallt det förefaller mig. Ett litet hägnadt bo, vintervarmt och sommarsvalt, en plats, der jag är *oumbärlig*, är i mina ögon bra mycket mer, än en öde rymd och för mina fötter en värld, som kan undvara mig.

PROFESSOR BRANDT: Jag förstår, att *ni* måste tänka så, fru Edling. Ni har säkert varit den bästa vårdarinna af en sådan plats — det var *ert* kall. Men då vingarna växa större än boet, föds af sig sjelf längtan till rymden, och en rymd är inte tom, då den fylls af min förmåga.

FRU EDLING: Och hvad är vinningen af allt detta? Ära på bekostnad af lycka.

PROFESSOR BRANDT (*otåligt*): Lycka! . . . Här är inte fråga om lycka, utan om pligt, och det är pligt

att inte vika, pligt att, om mitt mål än vinkade på andra sidan af en flod, simma öfver, skulle det ock stå folk bredvid på strand, som ej kunna fatta, att man kan kasta sig i vattnet utan att drunkna. Ja, så är det, fru Edling, och nu har jag talat er både trött och missnöjd, fruktar jag. (*Reser sig.*)

FRU EDLING (*också resande sig*): Nej, professor! Ni har endast besegrat mig med — argument. (*Räcker honom handen.*) Man lär sig nog bättre strid ute i rymden, än inne i boet.

PROFESSOR BRANDT: Utan tvifvel, strid och — seger! (*Lägre*): Fast det borde jag icke säga till er, fru Edling. Ni har bestått kampen ädlare, än jag. (*Högt*): Nej, nu får jag inte dröja längre. Adjö, fru Edling, och — tack för i dag!

FRU EDLING: Tack, professor Brandt! Ni kommer väl snart igen?

PROFESSOR BRANDT (*med något ansträngd skämtsamhet*): Ja visst! Jag har ju alla gamla minnen förvarade här, och det är ju en gubbes enda lifselexir. (*Till Signe*): Nå, min tös, hvad säger du om strid och seger?

SIGNE (*liksom uppvaknande*): Seger? Jag vet inte. (*Tveksamt*): Kanske den blefve dyrköpt . . .

PROFESSOR BRANDT (*i det han tar afsked*): Det är allt godt! Kom ihåg det mitt barn och skaffa dig nya lagrar, så får du nog också nya rosor i kinderna.

SIGNE: Nej, farbror får visst nöja sig med mig sådan jag är, utan både rosor och lagrar.

PROFESSOR BRANDT: Den, som lefver, får se. Adjö, liten; väx, tills du blir stor!

SIGNE (*omfamnar honom häftigt*): Adjö, farbror! Kom snart, mycket snart igen! (*Professor Brandt tar sin hatt, bugar sig på afstånd för Edvard och går. Fru Edling följer med honom ut.*)

Femte scenen.

(Edvard har åter förskansat sig bakom tidningen. Signe ser villrådigt åt hans plats, tar tveksamt ett steg för att nalkas honom, men ändrar sig, går bort till pianot, slår upp det och börjar sakta spela Margaretas spinnvisa ur Faust, medan hon gnolar melodien.)

SIGNE (*afbryter spelet*): Tycker du inte, det är en vacker bit, Edvard?

EDVARD (*frånvarande*): Jo — mycket vacker.

SIGNE (*drömmande*): Margaretas roll är allt tacksam.

EDVARD (*hetsigt*): Men hela teaterlivet är otacksamt. Det är ett osant, måladt skenlif.

SIGNE (*ifrigt*): Säg inte det! Hur mycket har det inte som fångslar? Att rycka med sig en andlöst skådande och lyssnande mängd, att rycka upp sig själf genom att tolka allt stort och härligt . . .

EDVARD: Och dragas ned igenom allt falskt och smått.

SIGNE: Hvarför skulle jag låta sådant draga ned mig? Konsten är ett adelskap, den måste höja och förädla.

EDVARD: Och törsten efter ära, jagandet efter erkännande, det slutliga behovet deraf, tror du det också höjer och förädlar?

SIGNE (*tankspridt under det hon betraktar Edvard*): Jag vet inte. Men, Edvard (*går fram till honom*) har det händt dig något ledsamt? Du är så bitter.

EDVARD: Bitter? Jag! . . . Mot konsten? . . . Nej, det var inte min mening. Bry dig inte om, hvad jag sladdrar, det är bokslutets fel alltsammans.

SIGNE (*smeksamt*): Har du hufvudvärk nu igen? Stackars min gosse, hvad den kommer ofta nu för tiden! (*Sätter sig bredvid honom.*)

EDVARD: Ja, ser du debet och kredit . . .

SIGNE (*afvärjande*): Nej, tyst, det är förfärligt ledsamma saker!

EDVARD: Ja, isynnerhet när de inte gå ihop.

SIGNE: Men det skola de nog för oss. Vi skola lefva så förståndigt.

EDVARD (*med ett lätt skratt*): Jag undrar, Signe, hvad *du* menar med att lefva förståndigt?

SIGNE: Åh, af solsken och vackert väder eller någonting sådant der, menar jag, förstås.

EDVARD: Nej, men af hundra kronor i månaden — tror du dig om att föra hushåll med det?

SIGNE: Det är ju förskräckligt mycket pengar!

EDVARD: Nej, det är det inte, men om vi beräkna . . .

SIGNE: Nej, älskade Edvard, inga beräkningar!

EDVARD (*betraktande henne*): Hvad du är för ett stort barn, Signe? Hur skall jag kunna utsätta dig för lifvets hvardagsallvar?

SIGNE: Seså . . . är det hufvudvärken nu igen, som sätter rynkor i pannan?

EDVARD (*trött*): Nej, det är nog andra bekymmer, (*halft för sig*) det är framtiden.

SIGNE (*förrvånad*): Framtiden?

EDVARD: Nej, inte den, men — för resten skall du inte fästa dig vid, hvad jag säger . . . det är bara nonsens.

SIGNE: Vid hvad skulle jag då fästa mig? (*Innerligt*.) Edvard, du är dig inte lik. Det är något emellan oss på sista tiden. Det är inte som förr. (*Bestämdt*): Men det måste bli så igen.

EDVARD (*tungsint*): Signe. Förr är något, som man aldrig får igen, om man förlorat det.

SIGNE: Jag förstår dig inte. När ha vi tappat bort vårt förr? Var det på konserten kanske? Sedan

dess har du sett så besynnerlig ut. (*Smekande.*) Var inte *du* nöjd med mig då?

EDVARD (*besvarar matt hennes smekning*): Nöjd? — Jovisst! (*Med ett egendomligt tonfall*): Nästan för mycket.

SIGNE (*skrattande*): För mycket! Det kan du aldrig bli i mitt tycke. (*Vekt*): Vet du, Edvard, då på konserten, när jag såg alla dessa främmande ansigten uttrycka ett sådant medintresse för min sång, tänkte jag, att jag ändå skulle ha känt mig bra ensam, att deras leenden och blickar inte skulle ha värmt mig, ja, att jag omöjligt skulle ha kunnat sjunga så, om jag inte vetat, att också dina blickar följt mig med långt sannare deltagande, än de andras. Jag märkte dig genast i massan. Du såg blek och orolig ut. Jag förstod, att det var för min skull, och min egen rädsla försvann som genom ett trollslag. Jag har hört, att man förvånade sig öfver min säkerhet, men jag sjöng ju endast för dig, för att jaga bort den der oron och blekheten . . . Jag tror inte, jag har lyckats. Hvad är det, Edvard? (*Lägger sina händer på hans skuldror och ser honom in i ögonen.*)

EDVARD (*undvikande*): Åh, just ingenting . . .

SIGNE: Och det vill du, jag skall tro! Nej, Edvard, jag ser så väl, att det fattas dig något. Du grubblar öfver någonting. Hvad är det? Säg det, jag har rätt att få veta det!

EDVARD: Rätt? Ja, kanhända, (*ansträngdt*) en gång *måste* det ändå. (*Stirrar ett ögonblick framför sig och säger derpå hastigt*): Signe, mins du professorsnors liknelse om rymden och boet?

SIGNE (*dröjande*): Ja.

EDVARD: Han hade rätt. (*Sorgset*): Jag känner, att han hade rätt.

SIGNE: I hvad?

EDVARD: I att dina vingar växa större än boet.

SIGNE (*frågande*): Mina?

EDVARD: Ja, det var dig han menade, det var temligen genomskinligt. Hvert enda af hans ord brände sig in i mig, därför att de voro genklang af de tvifvel, som jag hela den sista tiden fruktlöst kämpat emot. Jag har redan länge anat, att du skulle glida ifrån mig. Den tanken har smugit sig in i mina drömmar om natten och mellan siffrorna i mina räkenskaper om dagen. Om jag arbetat eller förstrött mig, har jag plötsligt hört som en ond hviskning: du skall förlora henne, hon är inte för dig.

SIGNE (*förevånadt och förebrående*): Edvard!

EDVARD (*som förut*): Ja, Signe. Men du får inte tro, att jag velat lyssna till denna hviskning. Jag har kämpat mot mitt tvifvel, som en drunknande mot vågorna. Jag har försökt att betrakta vårt stundande bröllop som ett osvikligt faktum. I dag senast sade jag mig: det blir om två månader! Och samtidigt hörde jag likt en hånande röst: nej, det blir inte, det blir aldrig!

SIGNE: Men, Edvard . . . Du vet icke hvad du säger . . .

EDVARD (*förtvifladt*): Jo, jag vet, det är just olyckan.

SIGNE: Men jag förstår inte . . .

EDVARD (*afbryter*): Nej, inte ännu, därför att du inte har tänkt öfver det. Men jag förstår, jag har förstått länge. Hvar gång, som du på ditt entusiastiska sätt lofordade allt skönt och ideelt i lifvet, för det ett sting genom mig, och jag kände, att jag ej hade rätt att ta dig bort från dina ljusa drömmar, som du kanske utan mig skulle kunna förverkliga. Du står så högt öfver det triviala, Signe, att du inte ens kan sätta dig in i en husmoders sträfsamma pligter, och

jag skulle ej vara i stånd att lösa dig ifrån dem. Mina villkor tillåta det ej.

SIGNE (*lägger handen öfver hans läppar*): Tyst, tyst! Nu är det nog. Låt nu mig hålla tal. Det kan väl hända, att jag hittills har varit opraktisk, det är nog det minsta af mina många fel, (*bedjande*) men du måste ha tålamod med mig, Edvard. Jag skall nog bättra mig, skall du få se. Jag skall bli en lefvande kokbok, ett riktigt hushållsmönster, med mjöl i håret och sotiga fingrar, och jag skall aldrig nedlåta mig att tala om något annat, än torgr priser och dyra tider. (*Slår armarna om hans hals.*) Säg bara inte något så förskräckligt, som att vi måste skiljas.

EDVARD (*sorgset, i det han sluter henne intill sig*): Min stackars Signe!

SIGNE (*med något tvungen glädtighet*): Ja, nog är det synd om henne alltid! Tänk, hvilket dystert öde hon går till mötes: att bli en bortskämd hustru till den bäste man under solen! Men nu skola vi tala förnuft. Har du fått hem salsskänken, som du bestälde i förra veckan?

EDVARD (*liknöjdt*): Ja.

SIGNE (*ifrigt*): Hvad det är förtjusande att möblera en våning!

EDVARD: Tycker du? Ja, jag skulle nog tycka detsamma, om inte en annan föreställning under hela tiden grepe mig.

SIGNE: Hvad då?

EDVARD: Jo, att jag inte möblerar en våning, utan reder in en bur åt en fogel — som borde vara fri.

SIGNE: Är det här ditt allvar, Edvard?

EDVARD: Allvar — ja, nog är det allvar! Det är mer, (*lågt*) det är sorg. (*Han lutar hufvudet i händerna, Signe betraktar honom, som förstenad, utan en rörelse.*)

EDVARD (*ser plötsligt upp*): Signe, svara mig uppriktigt på en fråga! Du berättade mig en gång, att du om qvällarna, innan du somnade, brukade ligga och inbilla dig allt möjligt och spinna ihop riktiga små romaner om dig sjelf. Såg du dig inte ofta då som konstnärinna . . . i Margaretas tacksamma roll, till exempel?

SIGNE (*tveksamt*): Åhjo . . . men det kan ju flyga så mycket för en ibland. Ett vet jag, att jag inte ett ögonblick tvekar mellan konsten och dig . . . Jag skall inte öppna ett piano, inte sjunga en ton, om det plågar dig . . .

EDVARD (*sträft och ansträngdt*): Fresta mig inte!

SIGNE (*häftigt*): Fresta! Hur kan du säga så? Tror du då inte längre på försynen, och är det inte den, som förde oss tillsammans redan i vår barndom? Så långt, jag kan tänka tillbaka, ha vi delat glädje och bekymmer, det vill säga, du tog bekymren på din del och lemnade glädjen åt mig. Jag har inte ett minne, som inte är i något samband med dig. Du har lärt mig det, som var rätt, du har varit min kamrat, min rådgifvare, mitt stöd i alla skiften. Tror du, man kastar ifrån sig ett sådant tycke utan något vidare, lika lätt, som man drar af sig en handske? Kan du verkligen tänka, att jag skulle tillåta dig att öfverge mig och lemna mig att frysa till döds derute i den öde rymden? . . .

EDVARD: Som din förmåga skulle fylla. Åhnej, Signe, du skulle frysa tusen gånger mer som konstnärinna inom boet. Du skulle slå sönder dina vingar mot dess kanter och, som professorn sade, bli en krympling. Om jag verkligen toge emot ditt offer, om jag läte dina händer grofna under krassa sysslor och din själ under krassa omsorger, om jag läte dig stänga pianot, tvinga din egen begåfning att för-

tvina, — tror du jag ändå skulle kunna tvinga ditt begär efter konst och skönhet att dö? Och tror du inte, att jag dagligen och stundligen skulle känna och plågas af detta begär, om du än sökte aldrig så mycket att förhemsiga det? Jag skulle se det, just i ditt bemödande att dölja det — och jag skulle se det med en svartsjuk älskares ögon. Det blefve outhärdligt, då först skulle vi förlora hvarandra. (*Med stigande sinnesrörelse.*) Lida! Mins du ej, att det gälde *pligt*? Professorn tänkte, att jag behöfde den der predikan, att jag skulle med egoistisk kortsynt-het stänga in min lycka. Som om jag inte långt för detta insett, att *min* pligt vore att utestänga!

SIGNE (*upprörd*): Hur kan du tala så der, så kallt och förståndigt, som om det gälde den enklaste och vanligaste sak i verlden? Jag fattar dig inte, det är, som om jag hörde en främmande person, och är det du (*häfligt*) — då har du aldrig hållit af mig!

EDVARD: Har inte jag? (*Bemödande sig att tala lugnt.*) Jo, Signe, mer än mitt lif. Men jag har kämpat igenom den här kampen så många gånger under nätter, då jag räknat hvartenda klockslag, utan att få sömn eller ro. Man kan lära sig strid och seger annat än ute i rymden.

SIGNE (*som förut*): Nej, du har aldrig hållit af mig, om du *kan* resonera, om du *kan* lemna mig. (*Bedjande.*) Säg att du inte kan!

EDVARD (*förtvifladt*): Jag *måste*!

SIGNE: Måste? (*Med ett nervöst skratt och gräfd röst.*) Gå då! Gå . . . genast . . . om du har hjerta till det! (*Döljer ansigtet i händerna med en krampaktig snyftning.*)

EDVARD: Signe, hör mig då, Signe! (*Han söker att lyfta upp hennes ansigte, men hon skjuter bort hans hand. Han betraktar henne ett ögonblick smärtsamt och säger*

derpå rekt och allvarligt): Du skall en dag förstå, att jag också nu har lärt dig, hvad som är rätt. Derför kan jag gå.

(Signe förblir tyst. Edvard står en sekund villrådig, men så tar han med ens beslutsamt ringen af sig och lägger den sakta bredvid henne.)

EDVARD *(lågt)*: Adjö, Signe! *(Tystnad.)*

EDVARD: Gud beskydde dig, min älskling, och — tack för allt! *(Böjer sig ned och kysser henne. Hon rycker till, men förändrar ej ställning. Edvard kastar ännu en sista dröjande blick på Signe. Vänder sig derefter som med våld häftigt ifrån henne och lemnar hastigt rummet.)*

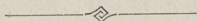
Sjette scenen.

(Signe höjer långsamt hufvudet och ser sig yrvaket omkring. Springer upp med ett qväfadt skri, då hon märker att Edvard gått, men sjunker med utropet: »Ringens!» tillbaka mot soffan och brister ut i våldsamt gråt.)

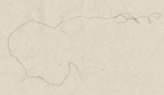
SIGNE *(klagande, mellan snyftningar)*: Edvard, Edvard, hur kunde du det! *(Lägger slutligen bort näsduken och fortfar bittert)*: Hvad tjänar det till att gråta, det var ju inte fråga om lycka? *(Går trött fram till pianot, tår mekaniskt buketten, betraktar den och säger frågande)*: Konstnärinna? *(Under det ridån faller, tillägger hon dröjande, i det hon omedvetet låter buketten glida ned på golvet)*: Min pligt?

SKISSER.

CRISPER

BAND.

Thore Åkerman hade föreslagit en utfärd, och det var nu en gång så, att allt, hvad han ville, skedde. Icke att han på något halsstarrigt sätt dref igenom sina planer, tvärtom, han var den mest älskvärde, vinnande personlighet under solen, och just därför kunde ingen motsäga honom. Unga flickor drömde aldrig om att neka, då han med sin litet forskande blick och sitt halft skälmska, halft hjertliga leende bad dem om någon ynnest, och äldre damer glömde bort sina invändningar, då han tog dem om lifvet med ett segervisst: »Seså, inga nej!»

Alltså utfärden blef af, och den aftonen friade Thore till Nelly Höier.

Han hade visst icke tänkt det, han bestämde sällan sina handlingar på förhand, men då de båda gingo litet efter det andra sällskapet på den stämningsrika strandvägen, kom det för honom, att nu om någonsin skulle hans öde afgöras. Och då just en solstråle gled öfver den unga flickans hår och lät det skimra i denna Titians guldfärg, som väcker hvarje målares beundran, tyckte han, att hon var det vackraste, han sett — ändå mera, en känsla af rörelse, nästan helgd, grep honom. Han ville icke bryta den veka blomman, utan skydda och behålla henne lika frisk och ljuf under hela sitt lif. Hon skulle icke förgäfvess sätta sin lit till honom, ty det kände han, att hon gjorde, och det var med en fin-

känslig ömhet, han slöt hennes darrande hand i sin, då hon snarare med blick än ord bejakade hans fråga: »Håller du af mig, Sensitiva?»

Han kallade henne så sedan deras första möte, då han varit i en smula hög stämning och bemött henne på det skämtsamma, förtroliga sätt, hvilket han fått liksom genom en tyst, qvinlig öfverenskom-melse tillståndsrätt att oklandrad begagna sig af gent-emot det täcka könet, men Nelly hade skyggt och rodnande dragit sig undan. Detta väckte först hans förundran, sedan hans nyfikenhet — att han skulle bli fast, hade han dock sjelf varit den siste att föreställa sig.

Och nu hade han varit förlofvad en månad. Folk, som yttra sig, eller, sväfvande sagdt, *man* tyckte i allmänhet, att det hade utöfvat ett lyckligt inflytande på honom. Hans glada väsen hade icke tagit någon skada, han var ännu allt jämt den, som förde ordet och spred lif i de samqväm, hvari han deltog, men der hade kommit ett visst lugn öfver honom, en viss värdighet, och den klädde honom.

När man såg honom med sin fästmö på gatan, teatern eller i sällskapslifvet, låg det något så vördnadsfullt, så innerligt i hans hållning mot henne, att man kunde förstå, att det ej var »blot til lyst», han bundit sig vid »den der lilla dockan», enligt hvad afunden benämnde Nelly, sedan hon vunnit det mest eftersökta partiet för dagen. Och så pratades det hit och dit en tid, tills kritiken fann ett nytt offer och de giftaslystna ett nytt byte.

Thore blef emellertid med hvar stund allt mera förälskad, icke på sitt gamla vanliga manér att flamma upp, fångslad och intagen af ögonblicket. Det var en stadgad, tillfredsstäld känsla af lycka, en tillfredsstäld känsla af, hur fast hon förlitade sig på honom, att

det var ingenting i världen, hon stälde högre, ingenting i världen, hon trodde mera på än honom, och det stärkte och renade viljan och innebar något förädlande, att vara den främste för en sådan blid och god liten qvinna, som Nelly.

Hvilken lättnad var det ej, då han arbetat på ateliern hela dagen, då han lefvat midt uppe i konst och estetik, analyserat dess beståndsdelar och diskuterat med artister af alla slag, då han tröttat ut både kropp och själ, att komma till hennes hem! Hvilken vederqvickelse att glömma alla tvifvel och spörsmål: »Hvarför detta och icke annorlunda?» som så ofta väckas hos rikt begåfvade naturer, att glömma dunkla gåtor och mjeltsjuka gissningar öfver lifvets missförhållanden för att sola sig i den enda tanken, att hon var hans tillhörighet, lemna all annan ansträngning för den lätta mödan att läsa: »Jag är älskad» i ett par blyga, barnablåa ögon!

Dessutom, fastän Nelly icke talade mycket i allmänhet och aldrig kastade sig in på några djupare ämnen, hade hon ingen svårighet att uttrycka sig, då hon kände sig otvungen; och när hon med den aldra svagaste glimt af tjufpojke i ögonvrån berättade några små drag från den husliga kretsen, ett utbrott af dåligt lynne hos gamla Lena, ett anfall af tankspriddhet hos farbror Vilhelm eller ett nytt, utomordentligt bevis på tant Sofies ordningssinne, ägde hon en omedveten förmåga att ge humoristisk färg åt sin framställning, och Thore försattes deraf i en harm-löst uppsluppen sinnesstämning, hvilken både fysiskt och andligt återupprättade hans medtagna krafter.

Kamp och arbete om dagen — lek och hvila om aftonen. Ytterligheterna berörde och uppvägte hvarandra. Också hade Thore den trygga jämnheten af en man, som valt sin lott i lifvet och valt godt.

Med spänstiga steg och en lätt känsla vek han hvarje afton in på den oansenliga gatan, och redan på afstånd betraktade han med förkärlek ett gulrappadt tvåvåningshus, öfver hvars låga, gammalmodiga port stod ett nummer, som han redan otaliga gånger skrivit ned på små morgonbiljetter, dem han slängt in i lådan på väg till ateliern.

Och så upp för trappan och in!... Der var så hemtrefligt, så ombonadt och prydligt i det trånga rummet, att man aldrig kom ihåg, hur trångt det var, fast det fylles af en mängd tarfliga möbler, på hvilka man aldrig märkte, att de voro tarfliga, åtminstone icke Thore; han såg blott en ostörd helgedom för sin gudinna, och strängt taget var det väl endast denna, han såg.

Men en qväll, då han vid åttatiden som vanligt trädde in till sin fästmö, satt der en främmande dam i den länstol, han brukade kalla sin abonnementsplats.

Nelly presenterade henne lifligt.

»Min kusin Ester Wilhelmi — du vet, som jag talade om i går!»

Thore bugade sig. Han fäste sig sällan vid, hvad det talades om personer, dem han icke kände, och han kom icke det ringaste ihåg, hvad Nelly sagt, men det hade ju varit ohöfligt att tillstå.

Fröken Wilhelmi smålog ett leende, hvilket med ens förtog stelheten af inledningen till en ny bekantskap.

»Vi ha också talat om er», sade hon med lätt brytning.

»Såå, det måtte ha varit hyggliga saker», svarade han sorglöst och slog sig ned på en stol bredvid Nelly. »Jag vet, att den här flickan kan förtala mig.»

Ester skrattade. »Hon har nästan förflyttat mig

från verkligheten. Jag satt och tänkte på det gamla Greklands halfgudar, då ni kom in» . . .

»Och väckte er.» Thore kastade en af sina snabba, genialiska blickar på henne.

Ester såg upp. Hon hade ett par stora, allvarliga ögon af en outgrundlig, djup färg, som förde tanken till någon lugn fjellsjö.

»Till en annan dröm kanske», gentog hon långsamt. »Om nordens vikingatid.»

»Åh, vikingatiden, tycker ni om den? För min del skulle jag ha önskat att lefva under dess välde. Då fans det kämpar, nu är det ju knappt en enda, som vågar strida, när det gäller, och därför är det ingen, som vinner något heller.» Han kastade en otyglad hårlänk tillbaka, medan han talade, och Ester tänkte, att om man kunnat föreställa sig en stridslysten Balder, måste han ha sett ut så.

»Det var den råa styrkans tid», invände hon dröjande. »Den var hänsynslös. Jag tror det fordras större mod ibland att förlora än vinna» . . .

»Det beror på, hvad man kämpar för.»

»Naturligtvis.» Hon yttrade det i likgiltigt medgifvande ton, och det blef en liten paus i samtalet.

Thore anslog ett nytt ämne med att fråga hvilket land, som de senare åren varit hennes hemvist; ty att hon ej på länge varit hemma i Sverige, förordade det främmande uttalet. Nej, hon hade varit i England hos sin faster sedan sitt sextonde år, men nu hade denna fått hemlängtan, och de skulle åtminstone dröja öfver vintern i Stockholm.

»Nå, än ni sjelf, kände inte ni hemlängtan? Det hade väl stått ändå närmare.»

»Jag? . . . Åh, jag har just aldrig haft något hem!» Det undslapp henne ofrivilligt, och hon rynkade de raka, skarpt tecknade ögonbrynen, som för

en plågsam tanke. »För öfrigt är mitt hem, der jag har min verksamhet.»

»Ja visst, så bör det vara, och hvilken är er?»

»Musiken.»

»Om du visste, hvad hon spelar vackert!» Nelly smög sin hand i Thores, och hennes fina ansigte glänste af stolthet å kusinens vägnar.

»Ja, skulle Nellys vänskap bedöma min förmåga, blefve jag visst samtidens förnämsta pianist.

»Kanhända blir ni det ändå. Man kan mycket med verklig vilja.»

»Man kan förslösa eller vårda sin gåfva, men inte skapa om dess storlek.»

»Jo, till mindre, det gick ni ju in på, och det är just hvad flertalet gör.»

»Utom Ester och du. — Tag litet äpplen till!» Nelly sköt frukttallriken åt Ester.

Denna såg på sitt ur. »Nej tack, klockan är mycket.»

»Du får inte gå.» Nelly höll henne qvar på stolen. »Thore följer dig sedan. Nog kan du väl unna mig att rå om dig, då jag inte sett dig på så länge.»

»Liten!» Ester drog henne nästan moderligt till sig, och Thore beundrade sin fästmörs ljusa drag bredvid det mörka, karaktäristiska hufvudet, hvilket han dessutom också beundrade — för kontrastens skull.

Det blef som Nelly önskade. Ester stannade, och det var angenäma timmar för dem alla tre. Ester och Thore hade besökt samma orter, och de hade många händelser, intryck och minnen från dessa att förtälja. Samtalet blef allt lifligare. Thore kom helt upp i sin konstnärsstämning, och då var han genialisk. Ester satt med framåtböjdt hufvud och lyssnade uppmärksamt. Nelly hade sin skära

färg och ett gladt, strålande uttryck, hon var riktigt barnsligt förtjust åt, att hennes båda, bästa vänner kommo så bra öfverens. Det var så godt, så innerligt godt alltsammans!

Nellys mor ensam rycktes ej med i den allmänna belåtenheten. Hon stickade strumpor i ett hörn med sin vanliga hvardagliga, intetsägande min. Men det var ingen, som fäste sig dervid. Fru Höier var en af de personer, hvilka aldrig märkas och till följd deraf aldrig nämnas. I sällskap föll det en lika litet in att rikta ett yttrande till henne, som det skulle ha fallit henne in att rikta ett sådant till en sjelf. Då kandidat Blixt, en af Nellys ifrigaste och mest lätttröstade beundrare, en gång kommit att uttala orden »fru Höier» för sin syster, hade denna förvånad utbrustit: »Lefver hennes mor? Det har du aldrig sagt. Hurudan är hon?» — »Åh, en oförarglig människa», hade han gifvit till svar och strax derpå öfvergått till ett annat ämne. Och det var egentligen också allt, hvad man kunde säga om Nellys mor. Hon var så oförarglig, att det var, som om hon icke funnits till, och kanske detta är den bästa orloffsedel, man kan ge en människa i en verld och en tid, då de flesta bjuda till att göra så mycket väsen af sig som möjligt.

Thore hjälpte Ester artigt på med kappan i tamburen, likt en värd hemma hos sig. Derpå lyste han henne ned för trappan, öppnade porten, skyndade tillbaka med nyckeln och ljuset, kysste sin fästmö i flykten och var åter med några snabba språng vid Esters sida.

Det var en sådan der ljum, stilla September-afton, som sommaren ibland skänker på köpet. Gatorna sträckte ut sig tysta och folktomma. Fönsterrutorna i de långa husräckorna glittrade i månljuset

likt polerad stål. Allt framträdde skarpt* i silhuett-svarta skuggor, hvita dagar. Det verkade magiskt.

Thore och Ester samtalade mycket ifrigt och öppet som gamla, bepröfvade vänner under hela vägen. De tänkte icke på, hur eller hvarför de talade så förtroligt med hvarandra, det föll dem blott naturligt, och de skildes med en sympatisk tillfredsställelse öfver hvarandras bekantskap.

Då Thore begrundade dagens tilldragelser, trädde Nellys bild stundom i skuggan för en smärt, högväxt, ung qvinna med någonting utländskt i dragt och väsende, mörkt, kortklippt hår och ett par allvarliga, underbara, gråblåa ögon.

Nelly Höier och Ester Wilhelmi hade växt upp så godt som tillsammans. Den fyra år äldre Ester hade under barndomstiden varit nästan en mor för den veka, skygga Nelly. Det var alltid den förstnämnda, som svarat äldre personer i den senares ställe, då denna varit för blyg dertill; Ester, som långsamt och tålmodigt lärt Nelly att simma, ty Sensitiva vågade sig ej i första taget på djupet; Ester, som hjälpt henne vid alla trångmål, intalat henne förtröstan och skyddat henne, villigt, ömt och bestämdt vid hvarje möjligt tillfälle. Men så egnade också Nelly hela sin tolfåriga makt af hängifvenhet åt sin kusin. Då fru Wilhelmi dog och Ester utan huld och skydd måste antaga tillbudet af en plats som sällskapsdam hos sin faster, en fru Georges, enka efter en engelsk advokat och bosatt i London, grät hon sina blåa ögon alldeles förstörda, och fast Ester i afskedets stund efter vanligheten bjöd till att trösta, var hennes egen röst en smula osäker, och hennes egen blick glimmade förrädiskt, och då kunde

man förstå, att äfven hon var ledsen. Ester hade så svårt att gråta.

Det blef en tid af olidlig tomhet för Nelly, sedan hennes vän rest. Hon hade en blinds behof af beskydd, och det var henne, som om hon likt en sådan lemnats ensam på en landsväg med fruktan att i hvarje ögonblick bli kullknuffad eller öfverkörd och utan kunskap om, hvart stegen borde vändas för att undgå faran. Hon föll af och blef blek och håglös. Alla lekar, allt arbete hade ju Ester delat, och hon kunde icke förmå sig att fortsätta dem på egen hand. Modern oroades, men en myndig fru på ett kafferep försäkrade, att flickan skulle bli kry som en fisk bara hon gick igenom en ältkur, och så fick lilla Nelly en påse med kryddor om halsen och en illa luktande salfva kring armlederna, hvilket på det högsta besvårade henne. Detta eller tiden botade henne emellertid småningom, och så växte hon upp till den blonda, harmoniska varelse, som vunnit Thore Åkermans tycke. De båda kusinerna sökte fåfängt vid deras första möte efter nio års skilsmessa att känna igen hvarandra. Ester hade vid sin afresa varit en lång, outvecklad sextonåring med kantiga linier och rakt uppstruket hår, som gifvit ett manligt uttryck åt de något stränga dragen. Nu var hon fyllig, hyn hade ljusnat och fått en varm, frisk färg. Håret, kortklippt efter en febersjukdom, låg tjockt och mörkvådigt öfver pannan, och blicken framträdde djup och tilltalande. Hon var anslående vacker och ändå bättre: hon var originelt vacker. De bildade tillsammans en fängslande motsats, och det var ej lätt att skänka någon af dem företrädet. Detsamma kände äfven Thore ibland, omedveten af sin egen tanke, ty då skulle han säkerligen förjagat den. Han erfor en egendomlig dragningskraft till de gråblåa ögonen. De hade

blifvit honom ett större behag än han anade, dessa förtroliga samspråk på tumanhand, då han följde henne hem om qvällarna från besöken hos Höiers. Han hade mer och mer afslöjat sin själ för henne. Ungdomstycken, villfarelser, minnen, framtidsplaner, allt utvecklade och delgaf han henne, sedan den rödhåriga Lena vridit om nyckeln till Nellys port och de långsamt vandrade nedför den öde gatan. Om Nelly talade de också ofta. Det var isynnerhet Ester, som upptog hennes namn, och Thore tyckte sig härigenom, om möjligt, lära sig att ännu mera hålla af sin fästmö, och han fördubblade sin ömhet emot henne. Hennes blyga, obegränsade tillgifvenhet var honom dyrbarare än någonsin. Verlden, som spått, att »den förlofningen skulle nog inte räcka länge», ryckte på axlarna åt den unge målarens galenskap — men konstnärer äro nu alltid litet tokiga. Detta axiom tystade folkets mummel.

Och så randades den första lysningsdagen.

Nelly, skär och ljuf som en äppelblomma i sin ljusröda klädning, delade sig leende, likt ett belåtet barn, mellan sina skatter och de besökande, drack vin, uppbar lyckönskningar och tackade och kysste tanter, släktingar och väninnor, tills hon var helt hufvudyr.

Thores breda panna och besvärliga hårlänk syntes ständigt höjd öfver alla andra i hennes farvatten. Han var hjertlig, litet allvarlig, som en man, hvilken känner stundens vikt; han följde sin fästmös rörelser med en nästan skyddande blick och delade hennes beundran för hvarje ny gåfva. Ester satt i gungstolen och underhöll ett par nyfikna släktingar på långt håll, hvilka ville ha reda på likt och olik, från Nellys utstyre till Thores inkomster, om de tyckt om hvarandra länge och om de hyrt våning, och i

så fall hur stor, eller om de kanhända skulle företaga en utrikes resa. Och Ester redde sig så tappert, hon var i stånd till vid förhöret. Men ibland flög hennes blick ofrivilligt åt Thores sida, och då möttes stundom deras ögon med ett soligt, öppet uttryck af ömsesidigt förtroende. Ester hade stått ensam i sin ungdomskamp med lifvet. Först sjukvakterska åt en lam mor, sedan sällskapsdam åt en fordrande och nervös faster, det hade varit en ofta bitter tillvaro. Och allt, hvad den gamla damen med förfrusen cynism berättat ur sin och andras erfarenhet, var af sådant slag, att den känsliga, tänkande flickan började fattas af en viss leda, en brådmogen skepticism gentemot en verld, som fylles af lättsinne, högmod, fä-fänga och alla möjliga förtäckta laster under lagens och samhällets hägn. Ingenting mildrade hennes åsigheter, och hon slöt sig stolt och otillgänglig inom sig själf, gifvande hela sin glödande, rika natur blott en enda afloppskanal: musiken.

Och så mötte hon den unge målaren, varm-hjertad, frisinnad, med ädla tankar, höga sträfvanden och en finkänslig aktning i sitt sätt, som redan i dess linda dödade hennes ingrodda misstankar om manliga afsigter. Hon drogs med hvarje gång allt längre in i trolleirkeln af hans begåfning och den själsfrändskap, som likt ett oundvikligt öde förde dem emot hvarandra, och slutligen brast hennes misstro. Det välde upp likt en vårflood inom henne, den bröt sig väg genom fördomar och tvifvel, genom köld och förakt, och hon gaf sig, utan frågor, utan oro, åt den jublande lycka, hon lånat vänskapens namn.

Borta vid fönstret hade en liten krets af Nellys ungdomsbekanta slagit sig ned. Eva Friholm, en af hennes läskamrater, lyste medelst en ny klädning, högre färg än vanligt och det aldra uppsluppnaste

lynne. Hennes små, tillrande skratt hördes mellan hvarje paus i de olika samtalen, och hon var så liflig, naiv och förtjust, som om det minst varit hennes egen lysningsdag; sist af allt föreföll det bestälsamma ryktet sannolikt, att hon skulle vara »alldeles vriden» i herr Åkerman.

»Är hon inte kär, säger du?» Eva slog ut sin lilla, knubbiga hand. »Jo, som en klockarkatt!»

»Ja, men de äro ju barndomsvänner», invände Nelly med sin otillgänglighet för något slags sqvaller.

»Jaså, tror Nelly på vänskap mellan man och qvinna?» frågade löjtnant Asker, en hennes släkting, som endast uppenbarade sig vid högtidliga tillfällen.

»Åh, jag vet inte!» Hon smålog mot Thore. »Men hvarför inte?»

»Derför att det är onaturligt, verlden är inte så platonisk.» Han vred upp sina mustascher med ett sådant der lågt, tvetydigt skratt, som männen ibland bestå sina tankar, då de äro af för ömtålig beskaffenhet att uttalas.

De nyfikna fruarna hade skockat sig kring salsbordet för att taga i skärskådande en nyanländ bordstudsare, och Ester slöt sig till gruppen vid fönstret.

»Och hvarför skulle det vara onaturligt?» inföll hon efter att tyst ha åhört löjtnant Askers yttrande, och hon fäste de gråblåa ögonen så stora och stränga på honom, att han erfor en plötslig, skolpojaktig känsla af förlägenhet, hvilken tydligt afspeglade sig i hans tafatta uppsyn.

»Är det då naturligare», fortfor hon, »att man bär falsk mask i hvarandras sällskap, att qvinnorna hyckla köld och männen känsla, att de höja oss upp till skyarna i vår närvaro och på ryggen ge oss dop-sedlar, dem ingen enda skulle ha mod att öppet fram-lägga? Är det naturligt att begära ynnestbevis, som

ni skulle skratta ut oss för, om vi beviljade, och . . . ja . . . *det* är kanske naturligt, att vi derigenom bli koketter, och ni förlora tron på oss.»

»Ja, ja, det är nog så!» Löjtnant Asker tugade besvärad mustascherna. »Men — — ja, det är nu ett kinkigt ämne, förstås.»

»Visst är det så.» Det var Thore, som med skalken i ögat och armen om Nellys lif gaf sitt ord i frågan.

»Och det säger ni?»

»Ja, och så lägger jag det till, fröken Ester, att ni i allmänhet skall akta er att gå för mycket på djupet. Ser ni en dypöl, så trippa varsamt förbi den, och, för all del, ställ inga filosofiska kuggfrågor på edra medmenniskor eller, i så fall, välj publik! Jag försäkrar er, att af hundra skall ni i bästa fall skrämma nitonio på flykten.»

Ester smålog, men en varm rodnad gaf glans åt hennes blick, då hon såg upp till Thore och svarade: »I så fall nöjer jag mig med den enda, som har mod att stanna kvar.»

Thore betraktade henne ett ögonblick på sitt forskande, egendomliga vis, och så vände han sig tvärt till Nelly.

»Nå, hvad säger du då, Sensitiva?»

»Åh, jag säger ingenting.»

»Och tänker väl intet heller», hviskade den ena af de nyfikna fruarna till den andra, och de utbytte ett hårfint leende af hemligt förstånd.

Thore följde ut Ester och hjälpte henne på med kappan, då hon gick, men han hade gjort det samma med Eva Friholm, så deröfver var ingenting att anmärka. Hvarför han egentligen besvärat sig den första gången, var ej godt att tyda — kanske för att ej väcka misstankar den andra . . . Misstankar? — Det

var ju helt naturligt, att han visade sig höflig mot Nellys väninnor på denna deras högtidsdag.

Ester drog tyst på sig handskarna och fattade med en viss brådska sin parasoll. Då hon redan var i dörren, räckte hon honom handen och sade med något osäker stämma:

»Tack för denna vinter.»

Det var, som om en obeveklig impuls framtvingat orden, hon förstod dem knappt själf, men hon kände det, som om de nu måste taga afsked af all deras förtrolighet.

Han behöll hennes hand.

»Tänker ni rymma, min lilla kamrat?»

»Nej, men . . . ni får nog så mycket att tänka på» . . . Hon tystnade förvirrad.

»Så att jag skall glömma er? Aldrig! Hur kan ni tro, Ester?» . . .

Deras blickar möttes, de stodo bleka och orörliga gentemot hvarandra och, som om samtidigt en olycksbådande aning uppstått inom dem, släppte de plötsligt hvarandras händer.

I nästa sekund var Ester nere i trappan, och Thore vred med en lätt darrning om nyckeln till tamburlåset.

Nej, det var icke möjligt! Det fick icke vara möjligt. Ester skyndade framåt gatorna likt en sömnångerska. Hon hade blott en ångestfull önskan — att få komma hem, slita af sig de åtsittande handskarna, hatt och flor, kasta sig på soffan, samla sig, söka klarhet i detta ofattliga, förskräckliga. Nej, det var icke möjligt! — Hon sprang upp för trapporna, genom den öppna köksdörren och in i sitt rum, ryckte af sig öfverplaggen, stannade framför kakelugnen och

pressade pannan mot den hvita glasyren, som om hon dermed velat tvinga tankarna att ordna sig.

Det var icke möjligt!

Hon upprepade det om och om igen, tills det lät alldeles meningslöst . . . Åh, en sådan pina! . . . Hur hade hon kommit i den? Allt var ju godt. Hon började redan att fatta tro till lifvet, människorna, sig sjelf. Hon började försona sig med verlden. Hon kände sig stark utan öfvermod, trygg utan liknöjdhet, lycklig utan öfverretning. En solstråle hade varm och ljus lyst upp hennes väg, och hon hade antagit ledningen, tacksamt, tillitsfullt . . . Kunde hon väl annat? . . . Och nu! — Skulle hon ändå ha misstagit sig? . . . Bedragit sig, nästlat in sig i ett förledande nät af falskhet och under allt detta begått en synd? . . . Under allt detta svikit sin barndomsväns förtroende?

Hon sjönk ned vid bordet och stödde pannan mot sina knutna händer. Hur det sjöd bakom de mörka hårmassorna! Hon försökte bedja . . . hon mumlade: »hjelp, hjelp mig, Gud!» men orden dogo bort, som en tom klang. Det var en hård kamp. En af dessa förtviflade stunder, då man finner sig öfvergifven, dömd, utstött likt en paria i ett kallt, förisande intet, då man är så förkrossad, att man ej känner, hur själen reser sig och hur allt det ädla och starka inom ens bröst drar vapen och strider med dödsfarans mod för sitt bestånd.

Och efter sådana stunder bär man ett outplånligt brännmärke eller en outplånlig adelsstämpel.

Hon ville icke återse Thore — nej, det ville hon icke!

Jungfrun gläntade på dörren, stack in ett krusigt hufvud med blanka, nyfikna ögon och bad fröken komma in till frun för att spela grabouge.

»Ja, jag kommer.»

Ester tog eau de colognes-flaskan, fuktade fingerspetsarne, strök dem långsamt öfver ögonbrynen, slätade håret och gick in till sin faster.

Denna satt der missnöjd, skrumpen, med hufvudet darrande en smula, så att de långa, antika örhängena slog mot mössbanden, den ursprungligt fina huden korsad af ett helt nät med rynkor, tätt som telegraftrådarna öfver London — spår af missräkningar, sällskapslifvets ansträngningar, nattvak, slocknad glöd.

Der blefvo alltid samma historier framhållna. Drag af manligt och qvinligt lättsinne, små godbitar ur verldslifvets mysterier och hennes egen ungdom. Och de tinade upp hennes stelfrusna sinne, de voro hennes andliga morfin, hon fördjupade sig med en viss glädthet i dem, de voro ständigt lika nya för henne och ständigt lika utslitna för Ester. Men det stänkte dock upp till henne smuts från den förbispolande gyttjefloden. Nu hade friska vågor sköljt bort slammet, dock, om också de voro grumliga, fast hon ej märkt det . . . Om vänskapen vore en onaturlighet, som löjtnant Asker sagt . . .

»Skall du låta ditt paket ligga.»

»Jaså, förlåt!»

Hon tog mekaniskt in sin vinst, men ljuskretsen kring den lilla lampan blef henne allt outhärdligare. Den band henne i en glödhet dvala, och hon räckte och tog korten med en känsla af, att det var någon annan, som gjorde det, tills klockan i salen slog tio, uppbrottets välkomna signal.

Hon föresatte sig att ej återse Thore, på samma gång hon med hvarje fiber af sin varelse längtade derefter. Hon undvek med beräknad skicklighet de platser, der hon kunnat träffa honom, under det att hennes innersta, dolda hopp var, att en slump skulle

låta dem mötas. Hon uppbjöd hela sin spänstighet att glömma honom, och hon gjorde det ej för en enda minut — det ljusa, energiska hufvudet sväfvade oafslått, som en laterna magica, framför henne.

Och så gingo några tröga, tunga dagar.

Thore besökte fortfarande alla aftnar sin fästmö, men han kunde ej värja sig för en besynnerlig tomhet, en pinsam åtrå, den han hvarken vågade erkänna eller namngifva. Hvarje gång det ringde, slog hans puls högre, och en eggande tanke tillhviskade honom: »kanske är det hon.» Han hade anfall af tankspriddhet, då han ej hörde, hvad Nelly sade honom. Det fans stunder, då en död ledsnad grep honom. Han satt af gammal vana med armen om Nellys lif, smekte hennes hår, kysste hennes händer, men det hvilade en blytyngd, ur stånd att afskakas, öfver hela hans varelse. Ibland jagade blodet fram genom ådrorna, pressade tillsammans hjertat, och en feberaktig trängtan efter henne, som icke kom, försatte honom i en oro, så att han måste lägga våld på sig för att icke rycka undan stödet för det blonda hufvudet och rusa ut, barhufvad, besinningslöst, bara för att slippa ifrån, bara för att få luft, luft och — frihet!

Men Nelly märkte ingenting. Hon log som en blyg, tillitsfull brud, då hon böjde sig emot honom och sade: »I morgon är det vår andra lysningsdag, Thore . . .»

Han slöt henne intill sig, men han ansträngde sig förgäves att finna ett lämpligt genmåle, och han kände sig mera förständ än någonsin.

Ester stod vid fönstret och såg, hur snöflingorna, stora som sönderrifna papperslappar, hvirflade ned på gatorna, der de förvandlades af hästhofvar och men-

niskofötter till en smutsgrå, hoppackad modd, hvilken smög sig in mellan sömmarna på skodon, vätte strumpor, kylde fötter, hängde sig vid klädningsfällar, så att de tunga och drypande klibbade intill smalbenen, och kom ömtåliga personer att nysa, hosta och begagna näsduken i hvarannan minut. Hon såg fotgängare med uppdragna rockkragar och neddragna skinnmössor, fastknipta ögonlock och rimfrost i hår och skägg, sticka upp mot vinden, angelägna att så fort möjligheten tillät hinna sitt mål. Hon såg, hur kuskar, stadsbud och huttrande tiggaringar fåfängt sökte värma sig vid frikostiga åkarbrasor, och oakadt allt detta tog hon likväl på sig sin pelsbrämde kappa, bäfvermössan och de yllefodrade stöfletterna, för att hemta litet luft och gå bort hufvudvärken, som hon sade åt sin faster på dennas förfrågan, hvad i all världen hon skulle ut i onödan för, då ingen tvingade henne. Det var henne qvaft i det stora, dunkla rummet, så oeldadt det än var, och efter en stunds arbete med den tillfrusna porten steg hon ut i sörjan och blandade sig med de svarta, bräskande folkströmmarna.

Hon hade icke träffat hvarken Thore eller Nelly sedan den olycksdigra lysningsdagen. Den sistnämnda hade sökt henne en förmiddag, men hon hade låtit jungfrun säga henne borta. Hon ville icke se sin kusin, åtminstone på en tid; hon kunde icke möta hennes blyga, barnsliga ögon, mottaga hennes hängifna smekningar och aningslösa tillgifvenhet, det föreföll henne, som om hon förverkat sin rätt i det afseendet. Det hade kommit ett svek eller åtminstone en hemlighet emellan dem båda, och den skulle alltid skilja dem, alltid bilda en mur framför den gamla barndomsvänskapen och förändra dess karaktär. Lyckligtvis hade fastern beslutat sig för att om en månad

återvända till England — lyckligtvis! Och då hon tänkte detta lyckligtvis, darrade hvarje nerv i henne af en obetvinglig, skärande smärta.

Hon böjde ned hufvudet och vände sig åt sidan för ett yrande vindkast, som kom svepande om hörnhuset till en af sidogatorna, och då hon, röd af den isande blåsten, med smält snö i ögonhåren såg upp, stod hon nästan bröst emot bröst med Thore Åkerman.

Omedvetet ryggade hon till.

Det flammade blixlikt i hans blick, men så steg han åt sidan med en lätt bugning och tog af hatten.

»Jag ber om ursäkt, att jag skrämde er, fröken Vilhelmi», sade han med kall höflighet och gjorde en rörelse för att gå om henne.

Det svindlade för Ester, en känsla af ångest intog henne, och hon kunde icke återhålla det förtyvillade: »nej, gå inte!», som bröt sig väg ur hennes innersta hjerta.

Han kom fram till henne.

»Tag min arm, ni är sjuk», sade han kort.

Hon lydde viljelöst, utan ett ord, och de gingo framåt en bit, tysta och upprörda, mekaniskt som i en dvala.

»Det är bäst vi gå in här, så får ni hemta er», sade slutligen Thore och stötte upp dörren till ett konditori.

Han förde henne in i rummet innanför buffeten, lossade hennes kappa och förmådde henne att dricka ett glas vin.

»Är ni bättre nu?» frågade han derpå med ett forskande ögonkast, i det han tog plats på en stol ett godt stycke ifrån soffan, hvari Ester maktlöst sjunkit ned under tyngden af den beklämning, som förlamade hennes kraft, så att hon knappt orkade lyfta ett finger.

»Ja tack!»

»Hur kunde ni ge er ut i ett sådant väder?» Han talade sträfft, halft ovänligt under sitt bemödande att behålla sjelfbeherskningen.

»Jag hade hufvudvärk.»

»Har ni varit sjuk?» Han försökte att visa sig lugn och likgiltig, men hans oro lyste tydligt igenom.

»Åhnej — det vill säga, inte något farligt.»

»Det gläder mig att höra.» De sutto ånyo tysta en stund, och så frågade Thore, plötsligt uppvaknande ur sina tankar: »Kanske ni behagar något?»

»Nej, nej!» Hon gjorde en åtbörd af vedervilja.

Thore filade naglarna mot marmorskifvan, och det var någonting tvekande och osäkert i hans ton, då han sakta återtog:

»Jag kan helsa er från Nelly, hon har saknat er mycket.»

Ester svarade ej. Hon snodde tvunget toffsarna på sin muff och undrade inom sig, hur det var möjligt, att de med ens blifvit så främmande och tafatta inför hvarandra, hon och den öppenhjertige, begåfvade unge målaren, som hon alltid haft så mycket att säga förr — förr, ja, då var allt annorlunda!

»Jag skall gå nu», sade hon tvärt och reste sig.

Thore sköt undan sin stol.

»Det snöar ju så, att man ej kan se en tum framför sig. Är ni verkligen så rädd för mitt sällskap?» tillade han något sarkastiskt.

»Nej, men — faster väntar, jag måste, jag» . . .

»Ni eger naturligtvis er frihet, fröken Villhelmi. Jag skall inte hålla er qvar.» Han stod stolt och orörlig borta vid bordet och en mörk skugga drog öfver hans ansigte.

Ester knäppte nervöst ihop kappan. Hon hade sårat honom, men hon fann ej ett vänligt ord till

godtgörelse, hennes vanliga takt och säkerhet voro som bortblåsta, och för första gången i sitt lif erfor hon ett begär att riktigt, riktigt gråta ut.

Nej, hon kunde icke lemna honom så!

»Herr Åkerman», hon vände sig beslutsamt emot honom, »förlåt mig, om jag inte varit mig lik. Jag är vid dåligt lynne i dag, men . . .»

»Men det är komedi alltsammans, Ester, en olycksalig, förvillande komedi!» Han fattade båda hennes händer och tvingade henne att möta hans djupa, glödande blick.

»Komedi?» upprepade hon tonlöst och förvirradt.

»Ja, det vet ni, Ester . . . Vi ha länge förstått hvarandra, fast vi bjudit till att undvika det. Men nu går det inte längre . . . Nej, ni får inte afbryta mig, jag vill, jag *skall* tala ut allt, hvad jag burit på, jag tror se'n den stund, då jag rubbade era drömmar om Greklands halfgudar, och ni tände mina om . . .»

»Intet mera — — tyst, för Guds skull!» Hon var dödsblek, och det låg något så afvisande i hennes hållning, att han ofrivilligt förstummades.

»Men det är fördomar, det der», började han otåligt efter en paus. »Sätt er, låt oss tala lugnt. Låt oss resonnera.»

Hon följde hans uppmaning, men med ett stolt uttryck, och hennes röst lät nästan hård, då hon framkastade ett: »Nå, tala då!»

Thore var synbart ett rof för den högsta sinnesrörelse och han sökte fåfängt att ge fasthet åt sin stämma.

»Ni ser ut, som om ni skulle döma en mördare», yttrade han med en svag ansats till skämt. »Och ändå har jag inte begått något större brott, än att jag bedragit mig sjelf . . .»

»Och Nelly.»

»Nelly, ja, men skulle jag icke fortfarande göra det, om jag lät allt vara? Och säg mig, Ester, är jag sjelf, *mitt* väsende, *min* själ, mindre värd än en annans, hvarför skall jag . . . hvarför vi, som äro två, gå under? Ha vi inte pligter mot oss sjelfva?»

De gråblåa ögonen tycktes växa, så allvarliga och bestämda mötte de hans egna. Hennes tvekan hade försvunnit, hon hade gjort sig fri ur dvalan, ur rädslan, ur ångesten, och nu stridde hon för att undgå brännmärket.

»Vill ni inte svara mig, Ester?»

»Jo, om ni först svarar mig: Är det pligt att vara lycklig?»

Han studsade. »Nej» . . . gentog han dröjande. »Men pligt är ett ord, som kan förvrängas, och när man måste fråga sig sjelf: hvilket är det rätta . . .»

»Det är att *handla* rätt, det är att *fylla* sin pligt, och det *är* och *blir* pligt i alla tider att inte svika, då man gifvit ett trohetslöfte för lifvet, och ni . . . ni får minst af alla göra det. Thore!» Hon sade det brutet och lade i ifvern sin hand på hans arm. »Det fins två qvinnor, som lita fast på er, ni har ett stort ansvar. Utan er skulle Nelly vissna bort, lik en blomma utan sol, och jag . . .» Hon hemtade tungt andan. »Ni har väckt min tro på det ädla», fortfor hon lägre. »Ni har lärt mig att se verlden ljusare än förr. Jag har blickat upp till er som till något bättre, något öfver mig sjelf. Om jag inte längre kunde det, skulle det bli tusen gånger värre, tusen gånger tommare, mörkare och uslare för mig, än det någonsin varit. Thore!» Hennes läppar skälfde af rörelse. »Om ni hyser endast en gnista medlidande för mig, så hjälp mig också nu att vara stark, ge mig mod, visa mig, att jag ej begått en synd, då jag en gång vågade tro! Rädda mig från tviflet! Skänk

mig ett enda minne, som inte är bittert. Mitt lif har ändå varit så fattigt.» Det sista dog bort i en krampaktig snyftning.

Thore hade flera gånger velat afbryta henne, men nu satt han stum och såg ned, medan en åder på hans panna svälde upp, som om den velat brista.

Han stridde, också han, en hård kamp för sin själs bestånd och han vann en hård seger.

»Bättre än ni, Ester, öfver er», sade han slutligen ansträngdt. »Det kan jag aldrig komma . . . men jag skall försöka att inte vara för mycket under er. Gå då — — om ni måste det och glöm hvad jag har sagt!»

Det flög som en elektrisk gnista genom henne, och hon höjde spänstigt hufvudet.

»Tack, Thore, det visste jag!»

Han betraktade henne nästan, som om hon varit en döende, der hon stod framför honom med en strålande uppsyn, som innebar mer än både glädje och smärta.

Hon räckte honom sin hand. »Helsa Nelly» sade hon vekt — »och ni skall göra henne lycklig, det vet jag.»

»Ja, om det står i min makt, jag skall göra min pligt.»

»Och då vika sorgerna, skall ni få se. Det är nog inte pligt att vara lycklig, men det är lycka att ha fyllt sin pligt.»

»Känner ni det *nu*, Ester?»

Hon log sorgset. »Nej, inte nu, men jag anar det. Och ni skall bekräfta min aning någon gång, då vi träffas som gamla och grå. Nu snöar det inte längre», fortfor hon, hastigt afklippande ämnet. »Och jag får lof att gå. Adjö — Thore!»

»Adjö, Ester — Gud välsigne er!»

De vexlade en kort, varm handtryckning, och så öppnade Thore dörren för henne med en allvarlig bugning. Ester helsade lika allvarligt, och så började hon ånyo modigt arbeta sig fram genom modden. Vid hörnet af gatan vände hon sig om med ett gladt leende, men då hon vikit af, pressade hon tillsammans tänderna, som om hon velat bita sönder sin smärta, och förde hastigt näsduken till ögonen.

»Gamla och grå», tänkte Thore, der han stirrade efter henne. »Det förefaller mig, som om jag ej vore i stånd att bli äldre . . . Gud gifve, att hennes aning slog in för Nellys och hennes egen skull!»

Han gick mekaniskt fram till disken och betalade den observerande skänkmamsellen, som hade all möda ospard att lägga band på sin nyfikna förundran.

Men Nelly stod under tiden framför den stora spegeln i sitt hem och provade sin brudklädning, och hon såg så skär, ljus och luftig ut, som om hon icke varit en vanlig dödlig, utan ett fagert, sorglöst elfbarn med rättighet att i evighet leka med solstrålar och vandra på friska, doftande rosor utan en enda försåtligt dold, sårande törntagg.

Och hon märkte ej det vemod, som gömde sig i Thores svar, då hon på aftonen yttrade, att hon ej kunde fatta, hvarför en sådan storhet, som han, brydde sig om att göra en sådan liten, obetydlig varelse, som hon, så gränslöst lycklig, och han sade:

»Mätte du aldrig rubbas ur dina drömmar, Sensitiva!»

EN IDYLL.

Det var förnämt folk vid Norrtelje i det året. Noblessen hade blifvit kontrakt under vintern och skulle återställas medelst gyttjebad. Den lilla staden låg der inkrupen längst bort i viken, som en råtta i sitt hål, och pöste af belåtenhet. Tänk också, att hysa en giktbruten grefve, en baron med kroniska finnar, en slagrörd general, en utlefvad gardeslöjtnant af uråldrig börd, en försnörd fröken, likaledes med blått blod i sina ådror, och en hysterisk friherrinna — det *var* något att yfvas öfver, det gaf anseende, och det lockade hela gräddan af samhället till sig. Som sagdt, det var förnämt folk vid Norrtelje i år.

Frans Leon öppnade glasdörrarna till verandan och lät den friska morgonluften svepa om sig, derpå tog han sin hatt — ljusgrå, af engelsk snitt —, tände en cigarr, drog på sig ett par utsökt fina glacéhandskar, allt med en viss likgiltig maklighet, steg ned för den ljusmålade trätrappan och styrde kosan åt badparken.

Frans Leon tillhörde visserligen icke noblessen, men dess närmaste gräns, han var börsaristokrat med förnäma relationer. Han kunde tala om sin morbror presidenten, sin faster statsrådinnan och sin svåger byråchefen. Från sin spädaste barndom hade han inandats en blandad luft af lyx, förfining, börd- och köpmanshögmöd. Hans mor, den sista, tvinande blomman på en bruten adelsstjeln, hade funnit sig i ödet

att låta sitt namns diamant omslutas af den äkta guldinfattning, hans far erbjudit henne, men hon lät aldrig verlden glömma, hvem hon var — en Altsdorf, som kunde räkna sina anor långt in i den första riddartiden. Icke att hon föreföll dryg, tvärtom, hon visade sig så oändligt förbindlig, att hon just derigenom lade i dagen, hur oändligt högt hon stod och hvilken oändlig möda det kostade henne att sänka sig så oändligt lågt som till andra, vanliga dödliga.

Frans Leon hade fått en prins' uppfostran. Innan han kunde tala sitt eget modersmål, jollrade han redan en hoprörd rotvälska af främmande språk. Han hörde blott en lag ständigt upprepas som den alltid gällande: god ton. Med dess tillhjälp framstod han vid fjorton år som en inbilsk sprätt, vid tjugofem som en blaserad elegant. Öfveransträngd med att inhemta kännedom om tingens yta, var hans blick för bländad och trött att orka tränga till deras inre sida, om det ens fans någon sådan. Fria åsikter! Samhällsomdandande idéer! — Bevars, nej, sådana öfverflödsartiklar lemnade han åt sitt värde. Höger- eller vensterman? — Slidder sladder, han var gentleman och annat gjorde han ej anspråk på. I öfrigt var han så pass beläst, att han kunde deltaga i ett literärt samtal utan att förefalla som en idiot, så pass hemmastadd i »les langues modernes», att han kunde underhålla hvilken liten sprittande kokett fru vid legationen som helst, så pass berest, att han var i stånd att tala med lokalkännedom både om Louvren, Bavaria, Tövern och Colosseum, och han var verkligen nog kunnare för att med temlig säkerhet bedöma ett konstverks stil, smak och äkthet.

Han var naturligtvis officer, men oafsedt detta, hade hans sträfvanden inskränkt sig till att lefva med och roa sig, hvilket haft till följd, att han led af ett

med tiden växande ondt: en oafvislig, mördande ledsnad.

Det fans ett liknöjdt lugn, en oförmåga att bli uppryckt hos honom. Ingenting förskräckte, förvånade eller eldade honom. Han var den förnämsta produkten af en ansedd penningfirma och affärssnillet lurande vaksamhet dröjde ännu qvar i hans blod såsom en slags försigtig återhållsamhet. Till och med när den vackra fröken Stålkrona vid en utflykt på bad-direktionens föranstaltande, då de befunno sig ensamma på en trolsk, stämningsfull skogsstig, så illa vrickade sin fot, att hon måste låta honom bära sig, motstod — nej, erfor han ej ens frestelsen att trycka den smidiga, mjuka gestalten, darrande af sinnesrörelse och doftande af esse bouquet, en smula fastare i sina armar, än som var nödvändigt. Han utvecklade en köld och en aktning, som om hon varit hans svärmor, i stället för badortens främsta skönhet, och då han lemnade henne i kammarrådinnan Holters vård med den mest höfviska bugning, voro hans ljusblåa ögon fullt ut lika ogenomträngliga som vanligt, och fröken Stålkrona qväfde tvenne suckar, den ena egenad hennes misslyckade anfallsförsök, den andra hennes snart instundande tjugondesjette födelsedag.

Frans Leon vände sina steg åt badparken, men han tycktes oberörd af alla dess lockelser, ty han gick förbi den ena societetsgruppen efter den andra, utan att bevärda dem med större uppmärksamhet än en helsning. De unga damerna svarade de uppvaktande herrarne en smula förströdt, så länge den gråa hatten kretsade i deras närhet, och besviken längtan följde hans färd, ända till dess han försvann ur sigte vid parkens slut.

Fröken Stålkrona ryckte litet på sig, der hon satt i den gröna trädgårdsstolen.

»Jag tror, löjtnant Leon leker rymmare», sade hon med ett kort skratt.

»Älägger fröken mig kanske att leka fasttagare?» frågade brunnsläkaren menlöst.

»Nej, visst inte!» Hon såg upp med en kastning af de smekande sammetsögonen, hvilkas uttryck tycktes säga: »jag ålägger i stället er att bli fast.»

Och den skälmaktiga blick, som mötte dem, gaf lika tydligt sitt svar: »mycket smickrad, bästa fröken, men jag kan omöjligt ha den äran.»

Leon fortsatte emellertid, obekymrad om alla anmärkningar på hans rygg, genom staden ända till dess kulturen öfvergick i natur, det vill säga tills gatan förvandlades i landsväg.

Hvad var det åt Frans Leon? Hvarför utsatte han sig för att besudla sina spetsiga lastingskor med landsvägsdam? Han, en så ytterligt förfinad person, att han bytte näsduk hvarannan timme och förlorade matlusten, om det fans en fläck på bordduken, som ansåg sport simpel och afskydde solbränna — hvad var det åt honom? Ja, det visste han ej sjelf. Han visste bara, att han vaknat med en olidligare tyngd af tråkighet än vanligt och att han ej för allt i världen skulle ha varit i stånd att deltaga i morgon-sladdret der nere i parken.

Nu var han då åtminstone i fred. Han såg sig omkring. Till höger och venster sädesfält, några röda stugor, telegrafstolpar, potatisland. Romantik hade han ej att befara och — fy tusan så gassigt! Han vek af på en smalare väg, som följde viken, vid sidan af en ängssluttning. Här var det bättre. Björkar i måleriska grupper. Aspar i darrande klungor med feta, blanka stammar. En och annan späd gran med ljusgröna skott. Längst nere vid vattnet en rad af alar, hängifvet slutna till hvarandra. Här och hvar

en liten öppen strandlugg, der skummet låg fradgigt kvar och tog emot vågorna.

»Seså, vill du raska dej!» —

En smidig vidja hven genom luften, träffande ett känsligt föremål, och ett behornadt kreatur skumpade i djerfva ansatser tätt förbi den unge mannen.

Han ryggade ofrivilligt till.

»Är errn rädd för kräket? Hinte är de nåt farligt, hinte.»

Leon vände sig om. Det förargade honom att ha' blifvit sedd ur fattning, var det också endast af en bondflicka.

»Nej, jag blef bara obehagligt öfverraskad», svarade han något snävt.

»Tycker errn inte om kräk då?» Hon sänkte videqvisten och strök en hårttest ur pannan.

Han betraktade henne ett ögonblick och gjorde inom sig den anmärkningen, att hon hade icke någon vanlig bondfysionomi, aldra minst en nordisk, men det flöt kanske tattarblod i hennes ådror, sådant var ju ej ovanligt hitåt trakterna.

»Jag har inte inledt närmare bekantskap med dem», sade han mycket allvarsamt.

»Hinte?» Hon förstod ej sarkasmen och hennes uppsyn visade den största häpenhet.

Han drog på mun. Hon var verkligen en allt för naiv uppenbarelse med sitt frågande, barnsliga uttryck och sina markerade drag — hvilken typ tillhörde de väl? Icke den germanska åtminstone.

Han såg ännu en gång på henne.

Hon var egentligen under medellängd, men så smärt, att hon derigenom gjorde intryck af att vara lång. Hennes händer voro bruna, små, seniga och magra, som på en gosse. Hufvudet mycket litet, af rund form, mörkt slätt hår, hårfästet lågt ned, hop-

vuxna, djupsvarta ögonbryn, näsroten i linie med pannan, kort, insvängd haka, något bred ansigtsbildning och långt åt sidorna skurna ögonvinklar, hvilket gaf ett öfverflöd på hvita och kom ögonen att synas märkbart stora, då hon vidgade dem, men lika ett par strimmor af svarta fransar, då hon skrattade och drog ihop dem. Tänderna voro små, jemna och spetsiga, som på en ekorre.

»Hon är både lappska, grekinna och zigenerska», tänkte Leon.

»Hvad heter ni?» sporde han med hastigt påkommen lust för »morgonsladder».

»Jag? — Anna Greta.»

»Bor ni här i trakten?»

»Ja, de va klart.» Hon fnittrade till. »Dit bortnas 'os* Jan Karls, vet jag.»

»Hvem är Jan Karl, om jag törs fråga?»

»Jan Karl. Det är far, de'.»

»Jaså, det är far. Nå hvad är far då?»

»Far? — 'emmanshegare förstås.»

»Såå. Förlåt min okunnighet.» Han talade i mycket ödmjuk ton. »Fins det inte annat än hemmansegare här på orten?»

»Joo ... vill du ge dej i väg!» ... (Detta åt kon med allt annat än blid stämma.) »Visst fins de annat. Backstug'sittare hoch drängar. Men de töcker vi ä' riktigt tarfligt, de.»

»Det tycker allt jag med.» Han blåste ett moln från sin cigarr med orubbligt allvar.

»Kan tänka he'. Errn hä' fäll så fin, att 'an tycker hallting hä' tarfligt.»

* Som bekant, har allmogen i denna del af Upland till vana att godtyckligt bortaga bokstafven *h*, när den börjar ett ord, och i stället placera den i början af ord och stafvelser, hvilkas första bokstaf är vokal.

»Hm! Skulle det bli följden af att vara fin?»
 »Måtte fäll de. Om en åt socker jemt, fick en
 nock inte smak för någon mat te sistens.»

»Nej, nej. Anna Greta är ju en riktig filosof.»
 »Hva' för nå't?»

»En vis, menade jag.»

»Hinte! Naej då. Men hinte hä jag så dum
 i mina stycken 'eller. Om jag ska' skryta, så hä jag
 flink te läsa, vet 'errn. Nästan den likesta i byn.»

»Det betvivlar jag inte», svarade Leon med ett
 inre löje öfver detta naturbarn, som ej ens lärt sig
 verldens främsta konst att dölja belåtenheten med
 egna förtjenster.

»Ska' jag säga't, så kan jag läsa på hen 'undra
 års gammal faster, som hingen af gubbarna i byn ens
 förstår sig på.»

»Åhå — det är väl runskrift, kan jag tänka mig?»

»Hinte vet jag, nock hä' det som bokstäfver,
 men det hä' besvärsamt hatt tyda dem. 'Ar 'errn sett
 hen sådan der gammal faster?»

»Nej, inte den sortens — det tror jag inte.»

»Det hä' 'andlingar, när man köper gårdar, sir
 'errn.»

»Ah —!»! Leon såg mycket djupsinnig ut.

De hade emellertid kommit in på en smal skogs-
 stig. Leons tunna sutor halkade på grenar, kottar
 och trädrötter, och han ertappade sig plötsligt med en
 undran öfver, hvarför han egentligen följde med den
 unga flickan som en vallhund.

Han stannade och tänkte en ny cigarr. »Ursäkta!»
 frågade han med yttersta höflighet. »Hur många mil
 tänker Anna Greta drifva den der kon?»

Hon brast ut i ett sådant der fritt skratt, som
 skulle klinga mycket stötande i en salong.

»Kors då! Hinte längre hän till tået der nuna',
vet jag.»

»Tet?» eftersade Leon idiotiskt.

»Leda då.» Hon pekade med qvisten framför sig. »Der mellan jala, sir 'errn! Der hä en källa, som 'ar så grannt vatten, så. Jag brukar ta' en mugg me' mej, för det hä så rart te dricka.

»År det långt dit?»

»Hinte!»

»Då följer jag Anna Greta; det är en allt för stor frestelse att få pröfva på det rara vattnet.»

»Ja, och der hä' vackert hockså. Der fins hett berg, som man kan se sju byar hifrån.»

»Det är ju en märkvärdig ort.»

»Jaa då!»

Klafs, klafs! lät det om kossans klöfvar, der hon skumpade af i förväg.

Leon tvärstannade.

»Här är ju sumpmark, Anna Greta!»

»Husch ja, det hä för styggt hen bit, men de' går snart höfver. Om 'errn 'aller sig åt sidan, der hä bäst.» Hon hade sjelf med uppskjörtad kjol redan följt kon i spåren, och vattendropparna stänkte muntert upp på de rätt högt synliga blåspräckliga strumporna.

Leon tvekade. För första gången i sitt lif blygdes han att visa sig förfinad, och bitande sig i läppen, lätt rodnande öfver det obehagliga i belägenheten, tog han ett djerft beslut, satte försigtigt sin ena lastingsko på den minst våta fläck, han kunde utleta, och så den andra skon på nästa med en spejares vaksamhet och en snigels långsamhet.

Anna Greta gick deremot med fasta, raska steg framåt, utan att bekymra sig om, hvar hon tog fotfäste.

»Klif hinte ner sej 'är!» förmanade hon på ett ställe, der några kullriga stenar danade en lifsfarlig brygga öfver en dybotten. Sjelf hoppade hon, som en stenget, från den ena stödjepunkten till den andra, och Leon beundrade den spänstighet, hon dervid utvecklade.

Han skulle troligtvis ha funnit det opassande, om han sett en dam af stånd, exempelvis fröken Stålkrona, i sin spetsprydda satinklädning taga så der djerfva skutt, men då en bondflicka i uppfirad redgarnskjortel gjorde så, blef det naturligt, och, som sagdt, han kunde icke värja sig för en viss slags beundran.

Men hur skulle han sjelf komma öfver?

När man har en stoppad skrifstol, en hvilsoffa på gungande resårer och den bekvämaste länstol i verlden till sitt dagliga förfogande, när man vant sig att intaga en engelsk frukost och en fransk middag, när ens kläder sitta åt, som om man aldrig anat betydelsen af en ohämmad andedrägt och man dessutom tagit för sed att inlägga ett flegmatiskt lugn i alla sina rörelser, utför man icke så der trapezsprång utan något vidare. Detta insåg också till fullo Leon. Men han hade kommit en smula ur spåren denna morgonstund, och så slumrade nu en gång inom honom en blandning af adelsstolthet och börshögmod.

Skulle han vara sämre än en bondflicka?

Han tog modigt sats. Hans engelska rock brakade i alla sömmar, men han nådde den första stenen, ännu ett försök och han ansträngde alla sina krafter för att behålla jemvigten på den följande. Detta var dock mer, än som stod i hans makt; med ett par vågformiga böjningar af öfverkroppen slog han ut båda armarna, och i nästa ögonblick sjönk hans ena ben ända till knävecket i det grönsvarta slammet.

Ett utrop undföll honom mot hans vilja.

Snabbare än tanken var Anna Greta vid hans sida, lutade sig fram och räckte honom sin lilla, solbrända hand. Ett säkert, nästan manligt tag, och han var på det torra igen. Men i hvilket tillstånd!

»Kära, så lortug 'errn 'ar blifvit.»

Han kastade en mörk blick på sina fortkomst-ledamöter.

»Ja», svarade han sträft. I denna stund kunde han ej förlåta sig sjelf en sådan uraktlåtenhet mot goda ton, som att följa en obildad landtlolla på obanade vägar och stigar för att dricka vatten ur en lermugg.

»Det der få vi tvätta haf vid källan. Si, der 'ar vi 'na.» Hon pekade inåt ett snår, derifrån ett porlande ljud hördes.

Han svarade ej. Dyn klibbade sig om hans fotled, tyngde hans benkläder och hindrade hans gång. Han var alldeles ur lynne.

»Hom 'errn sätter sig hå tar håf strumpan, så ska jag skölja den. Vänta litet!» Anna Greta sprang till källan, vände åter med muggen, fylld af kristallklart vatten, och utan tecken till blyghet började hon gnida bort den höga smutsbården på hans manchesterbyxor.

Det var en liten vacker plats, de kommit in på, hägnad af några gamla bjessar till granar, rodande ljung och vresiga berghällar med den mjukaste sammetslena mossen. Solskenet föll i varma fläckar och strimmor öfver marken och gassade på Leons hvita fot, som han sträckt ut i en bred ljusfåra. Källflödet kom i bugter framsmygande under några täta buskväxter och — smutsbården torkade långsamt, men säkert, efterlemnande en ännu fuktig, men ej obehaglig värme.

Leons missnöje gled småningom ifrån honom. Han började erfara ett söfvande välbefinnande. Den ovana ansträngningen, morgonluften, barrdoften, allt bidrog att försätta honom i denna makliga stämning, som gör en obenägen att röra ens ett finger och som kommer en att icke finna något tillstånd mera afundsvärdt, än just det för handen varande.

»Om 'errn dröjer 'är, så drifver jag ner kräket på hängen.»

»Det går för sig.» Han lyfte litet på ena ögonlocket, nickade svagt åt Anna Greta och drog ned hatten i pannan.

Det rann honom en åtskillig mängd tankar i hägen, der han låg och soltorkade sig i skogsensamheten. Och bland hans föreställningar kom en, oafvislig som en mara, beständigt tillbaka, nämligen fröken Stålkrona, smärt och elegant, förskräckt böjande sig åt sidan för en på väg till ångbåtsbryggan framskramlande bondkärria. Han såg oupphörligt den åtbörd af motvilja, hvarmed hon vek undan, och hennes föraktliga utrop: »Oh ces gens la!» ringde oafbrutet i hans öron. Och så midt under detta undrade han plötsligt, hur gammal Anna Greta kunde vara.

Hon syntes just i detsamma borta på stigen, aftecknande sig mot en sådan der leende bakgrund af smidiga björkar, ljusa skyar och sommarblå himmel, som artister måla af, hvar de kunna komma åt, och beteckna med namnet skogsinteriör.

Hon tog sig onekligen bra ut. Den kända hållningen, den obesvärade gången och de något svängande rörelserna med armarna lämpade sig förträffligt i en själfständig, otvungen natur — men i en societé? Han sökte att tänka sig, hvilken figur Anna Greta skulle göra i en infattning af Lejas ameublemanger, Atkinsons parfymer och Worths kostymer, i en at-

mosfer af engelsk fashion, franskt galanteri och svensk aristokrati . . . Store Gud, det vore en syn! Om han egt Alladins lampa, skulle han ha framkallat den!

»Hvad smilar 'errn håt?»

Han satte sig upp. »Åt en tanke, mitt barn.»

»Åhå då, 'ar 'errn hofa så der roligt håt sig sjelf?»

Frågan lät så naiv, att han brast ut i det muntraste skratt, han öfverlemnade sig åt sedan sin skoltid.

»Nej, det vill jag inte påstå.» Han hade ännu svårt att stäffa sin munterhet.

»Kan fäll tro det. Jag tycker hen blir just som tungsint, då hen hä för hensam.»

»Har Anna Greta känt sådant?» Leon erfor en likartad häpnad med Sokrates, då denne upptäckte matematisk beräkning hos slaven.

»Ja då. Det lägger sej 'är. Hon tryckte sin knutna näfve mot bröstet. »Men det hä hinte hofa hen 'ar tid te tocke.»

Det var som om en nordanvind sopat bort hela den sorglösa sommarstämningen.

Pessimism bland sol och grönska, bland fågel-sång och källsprång! Pessimism i djupet af en okonstlad bondflickas omedvetna känsla! Hvad hade då han att klaga öfver? Han greps ett ögonblick af vild sorg, af ett sentimentalt deltagande med hela den förtvinade menskligheten, det sjuka samhället och de sjuka individerna. Hvilken tid! Han påminde sig den gamla utnötta jernförelsen mellan det nittonde seklet och tidpunkten för Roms förfall.

»'Errn, nu hä byxen visst torr.»

Han spratt till.

»Jaså.»

»Och strumpan hockså. Hom 'errn tar den på, så kunde vi gå nu. 'Errn 'ittar nock hinte tebaka

på heget bevåg, när vi pratade så mycket på 'it-vägen.»

»Har Anna Greta brådt?»

»Jaa. Vi skulle börja me' 'öet.»

»Äro ni flera syskon?»

»Näej. De hä bara far hå jag. 'Errn måtte fäll kunna titta te hoss, hefter vi 'ar blifvit så bekanta, vet jag.»

»Ja, tack, det skall jag nog!» Det vill jag se, tillade han inom sig.

»Hvad far ska' bli glad. 'An här riktug te språka, 'an, ska' 'errn tro.»

»Anna Greta är inte så oriktig heller, tycks det.»

»Åhnej, inte nu mera. Men förr var jag så hoförnuftugt-blyg hå dum, att man feck rakt hinte hor-det hur mej. Och hinte 'ar jag så lätt hatt komma i språk med hvem som 'elst nu 'eller.»

»Jag är mycket smickrad af, att inte Anna Greta fick i sinnet att räkna mig till hvem som helst.»

»Kan man tänka sig likt. 'Errn vet 'ur det ska' vara, 'an, och hjälper hen på trafven, men 'är i byn hä' de bondblyga, som man säger, och därför kommer man sig hinte för hibland hatt sticka så mycket mellan goddag och hadjö, när man råkas.»

De hade uppnått olycksstället, och Anna Greta räckte, under det hon talade, enkelt sin hand till stöd åt Leon.

Leons själfkänsla reste sig, — men han måste gå igenom staden för att komma till sin bostad och för öfrigt är det, äfven utan ögonvittnen till följderna, mindre angenämt att klifva ner sig i ett dykärr. Han fogade sig alltså tyst efter omständigheterna med den kufvade harm, som i bästa fall manlig underlägsenhet alltid erfar gentemot qvinlig öfverlägsenhet — han stod då lyckligtvis öfver henne i så mycket annat!

Vid korsvägen skildes de åt. Leon tog farväl på sitt vänliga artiga sätt, något mera nedlåtande kanske, än om hon varit en ung dam af högre samhällsställning, men mycket mindre ironiskt, än om så varit fallet.

Anna Greta gjorde en liten, allvarsam nigning, åtföljd af en glad nick och ett tryggt: »må så godt!» och så svängde hon af på bygatan, »dit bortnas 'os Jan Karls, vet jag».

Då Leon, oförhindrad af något möte, hunnit upp på sitt rum, stannade han en stund framför fönstret med händerna i västfickorna och stirrade envist på ett äppleträd, om hvars tillvaro han dock var fullkomligt omedveten.

»Lustigt det der!» mumlade han i mustacherna. »Men det var uppfriskande. Jag har inte haft så tråkigt som vanligt i dag.»

»Löjtnant Leon, kom hit! Ni måste deltaga i vår strid. Här äro två läger. Är ni realist eller idealist?»

Leon närmade sig från sandgången, efter att först ha kastat bort sin nyss tända cigarr. Han var för mycket slaf af goda ton att någonsin i fruntimmerssällskap begagna sig af detta vädjande: »tillåter ni, att jag röker?» Han hade rykte om sig att vara en bland de finaste unga män, man kunde vara tillsammans med, och han visste af detta rykte, och det hade blifvit en äresak för honom att bibehålla det ofördunkladt. Således kastade han, som sagdt, bort den nytända cigarren och trädde in i bersån till det der församlade, i ifrigt meningsskifte stadda sällskapet.

»Ursäkt mig, men friherrinnan kunde lika gerna fråga mig, hur de förbrunna invånarna i månen en gång sett ut.»

»Dear me!» Friherrinnan var af engelsk härkomst. »Inte kan ni vara så okunnig om edra åsigter?»

»Förutsatt, att jag har några.»

»Jag håller med löjtnant Leon», inföll fröken Eldkrantz — den försnörda. »Hvem kan ha bestämda åsigter? Jag tycker man i de flesta fall har en viss benägenhet att böja sig med vinden, som vasstråna.»

»Eller också att sätta sig rakt upp emot den», bifogade fru von Helldorf, en extravagant dam med skarpa drag, krökt öfverläpp och sjelfsvåldigt sätt.

»Ja, men det är riskabelt», invände friherrinnan en smula betonadt.

»Våga, vinn!» Fru Helldorf lutade sig tillbaka och utbytte ett halft småleende med den blaserade löjtnanten, hvilket tycktes säga: »det var en pik, men det bryr jag mig icke om.» Och det sätt, hvarpå denne snodde upp sin mustach, svarade: »nej, inte jag heller.»

»Nå, löjtnant Leon: realist eller idealist? Ni slipper inte undan så lätt.»

»Törs jag först be friherrinnan om en närmare bestämning på de båda begreppen?»

»Tartuffe! — Som om ni inte visste det! Idealist är en sådan der» . . . hon lyfte upp sina hvita fingrar likt ett par dallrande vingar, »ja, som tror på vackra drömmar och alltid sväfvar heavenwards. Och realist, det är en sådan der förskräcklig nutids-menniska, ni vet, för hvilken ingenting är heligt och som svärmar för demokrati, upplysning, jemlikhet och, Gud beskydde oss, hvilka andra galenskaper det är.

»Jemlikhet, det är då också ett löjligt ord.» Här yttrade sig den marmorerade baronen. »Kan man tänka sig något mera i strid med naturen? Föds

icke den ena till en Venus, den andra till en Medusa, den ene till ett geni, den andre till en salig Dumboms son, den ena god, den andra ond, och så vidare? Försök att sätta en gemensam sedellapp på en dylik mängd, och jag tror, att man snart på allvar kan våga förutspå världens undergång. Jag vill visserligen påminna mig, att jag har hört talas om en mönsterstat någonstädes, der människorna hålla på att dö ut af ledsnad och jemlikhet. En mor får icke ge sitt barn en gåfva, utan att alla andra barn i samhället skola få en likartad. En hustru får ej sätta på sig ett band, icke laga en maträtt annorlunda, än alla andra hustrur sätta på sig band och laga maträtter. Följden är en slö likgiltighet, ett förnedringstillstånd i likhet med djurens, som äta, dricka och sofva, men som äro förvägrade människans främsta privilegium, det att vara individ.»

»Förlåt, herr baron, men så *kan* väl ingen förnuftig människa tänka sig jemlikheten. Frågan är tvärtom, att andlig begåfning och förmåga skola komma till sin rätt, alla murkna skrankor till trots, att ett snille, födt i en torparstuga, ej därför skall behöfva bli torpare och att en idiot, hvars vagga stått vid foten af en tron, ej ovilkorligt skall bestiga den, sedan han lärt sig den stora konsten att gå.»

Herr, herr . . . ja, man mindes aldrig riktigt namnet, ty der fans ej något *von* som vägvisare; i alla fall den unge man, hvilken utslungat dessa djerfva ord, tystnade och försjönk åter till endast lyssnande, utan att synas besvärad af den misstämning, hans utfall uppväckt.

Man var ej riktigt på det klara med, hvilken hållning man borde intaga, det förnäma öfverseedets eller den kränkta lojalitetens. Den slaggrörde

generalen ensam bragtes ej ur fattningen. Han smålog lugnt, der han satt i rullstolen med sin bräckliga gestalt och sitt ståtliga hufvud à la medeltids-ridhare.

»Åh, ni svärmare!» sade han med en lätt rörelse af sin friska arm, den andra hängde slapp vid sidan. »Ni äro de största idealister, som någonsin sjungit stjernornas lof, ty ni vilja fullkomna verlden — men ni äro unga ännu. Då ni fyllt sextio år, som jag, skola ni tänka annorlunda; då skola ni skratta åt de gamla ideerna och hysa medlidande för de nya, ty de få alla samma öde. Reformatorerna glömmas och reformationerna reformeras om, men verlden blir sig ändå lik, och när man samlat snö på hjessan och fått kallt blod i ådrorna, tänker man liknöjdt: mycket väsen för ingenting! Tro mig, herr kandidat, det är slutsumman af lifvet.»

Kandidaten syntes ej öfverraskad af denne nye motståndare och var genast slagfärdig.

»Nej, herr general, det vill jag icke tro, lika litet som jag hoppas på världens fullkommande; men dess förbättring, den ha vi rätt att vänta. Reformation är ett behof för alla tider, om dessa också ej födas om så ofta, som människorna. Ni, herr general, var ung under en gammal tid, derför kan ni trösta er med sextioårig filosofi. Vi hålla deremot jemna skridt med vår tid, den är ung, som vi sjelfva, och vi förena vår styrka . . .

»För att storma Rom och bedrifva vandalism?»

»Nej, för att bygga ett nytt Rom och resa nya gudar.»

»Ni är verkligen rolig.» Fröken Stålkrona höjde sina svarta ögon med en fängslande blick mot kandidaten: »Säg oss då namnet på några af edra framtidsgudar!»

»Ja, tre, fröken, de högsta.» Kandidaten reste sig och rätade ut sin spensliga, något framåtlutande gestalt: »*Upplysning, frihet och rättvisa.*»

Den försnörda gjorde en liten grimas.

»Förskona oss åtminstone för upplysningen, herr... herr kandidat», gentog hon med en afvisande åtbörd, »ty den tar makten på bekostnad af rättvisan. Eller är det inte orättvist kanhända, att en kammarjungfru skall få tortera ens stackars hufvud efter sitt godtycke, derför att det faller henne in att på ett dåligt sätt citera en frireligiös och politisk artikel, som hvarken hon sjelf eller någon annan kan begripa?»

»Det är åtminstone mindre orättvist, än att den största procenten af menskligheten döms till lastdragare, att kanske en Newton sätts till plogen och en Beethoven i bästa fall får dra harmonika, medan naturer, enkom skapade för kroppsarbete, dräneras med otrolig möda för värf, dem de aldrig kunna fylla.»

»Tillåt mig att invända», det var generalen som åter tog ordet, »först att en Newton lika litet stannar vid plogen, som en Beethoven vid harmonikan. Snillet, der det är sant, spränger berg.»

»Men hvarför låta berg finnas i deras väg? Hvarför låta dem kämpa en så hård strid, att de kanske äro dödssårade, innan de vinna någon seger? En Newton, som vid fjorton år tas från storskolan för att hjälpa far eller för att tjena sitt bröd, *kan* arbeta sig upp, det vill jag ej bestrida, så långt, att han lider af sin egen brist på vetande, och så långt, att han tänker: mitt barn skall åtminstone få de kunskaper, som jag ej sjelf kunnat inhemta. Men barnet är ingen Newton, det hade ej tagit skada af att trampa åkerfältet. I stället för en duglig jordbrukare, blir det nu en oduglig halfherre, som blygs

för sitt hem och leds vid sin bildning. Det ena missförhållandet alstrar det andra . . .»

»Åh, ni är superb!» Fröken Stålkrona böjde hufvudet något åt sidan och granskade honom, som om han varit en målning af »okänd mästare», efter hvad det brukar stå i katalogerna. »Men à propos bönder och sådant der», hon vände sig åt Leon, »så måtte löjtnanten ha fattat ett särskildt behag för någonting i den stilen, att döma af era fotvandringar dit bortåt den der dammiga landsvägen.»

Leon var mycket nära att rodna och ändå närmare att förgå sig, men han gjorde ingendera delen. Åhnej — han *var* en gentleman.

»Ja, man tröttnar på att vara manégehäst ibland», svarade han lugnt.

»Hur så?»

»Att gå rundt i parken, menar jag.»

»Så! — Nå, hvad har *ni* inhemtat af landtlifvet? Antagligen blott dess idylliska sida.» Fröken Stålkrona hade ett särdeles retsamt tonfall.

Leons uttryck var ogenomträngligt.

»Dess sträfsamma sida har jag åtminstone, i likhet med kandidaten, lärt mig att uppfatta.»

»Realist! — Det veta vi nu.» Friherrinnan brast ut i ett kort skratt. »Ni måste ändå till slut bekänna färg.»

»Jag bekänner min färgblindhet.» Leon bugade sig och tog upp en nedfallen näsduk. En doft af »Nyslaget hö» slog ett ögonblick emot honom och lockade plötsligt för hans minne en höbergningsscen i en grönskande ängssluttning, der en smärt flicka med ett mörkt, gossaktigt hufvud, ett skälmaktigt leende och en strålande, blå blick, räfsade det färska, fuktiga gräset i långa rader, efter som det afmejades.

Och för ett par minuter glömde han alldeles bort sin förnäma omgifning.

En stund senare var bersån tom. Friherrinnan tog massage, baronen metade, löjtnanten satt i gyttja upp till hakan, fru von Helldorf låg på sin veranda och läste Zola, den försnörda vred sig under ett anfall af krampplägor, och fröken Stålkrona höll på att ömsa klädning för table d'hôten. Kandidaten läste en tidning i brunssalongen. Leon stod tveksam nere vid ångbåtsbryggan, men så vände han tvärt om mot parken och gick rakt fram till kandidaten.

»Kunde ni inte komma upp till mig och röka en cigarr?» frågade han i en ton, som lät något tvungen.

Kandidaten lade förvånad tidningen ifrån sig. »Jag tackar, det ser jag intet hinder för», svarade han frankt.

»Förmiddagar äro den mest infernaliska höjd af ledsnad, jag kan tänka mig», sade Leon, sedan de i skydd af markiser slagit sig ned på hvar sin sida om en bricka med Madeira och isvatten.

»Ja, utan sysselsättning naturligtvis.» Kandidaten blickade ur ett rökmoln en smula föraktligt på Leon.

»Ni har edra studier, förstår jag.»

»Ja. Och dessutom . . .»

»Dessutom? . . .»

»Åhjo, jag är litet »murfvel» också.»

»Jaså . . . så . . .» Leon såg förströdd ut. »Hör nu, säg mig», inföll han med ens, »tror ni på val-frändskap?»

Myggorna pepo i dunstlika kretsar kring löfverket. Majsen i midten af rabatten hade en gul-

aktig skiftning, solen brände och vattenbutiken var lifligt besökt. Det började lida mot slutet af säsongen. Damernas toaletter voro en smula medtagna. En och annan af badgästerna hade redan med pick och pack, ett helt fång buketter i famnen och afskedstagande vänner på den långa bryggan stigit ombord å ångbåten, småningom sett skärgårdens kuster försvinna och känt luften förtätas till välbekanta Stockholmsångor.

Men bortom stadslifvet, bortom gator och badparker, bortom sällskapslif och förfining arbetade en ifrig skara på de steniga åkrarna. Der glimmade liar mot solljuset, der vred brynta fingrar halmvidjor och »togo upp band» oförtrutet, timme efter timme, med korta raster. Allt efter som den gula säden föll för männens taktmässiga slag, följde qvinnorna i spåren och bundo kärfvarna. De hvassa stråna skuro dem i skinnet, det värkte i de böjda ryggarna, men det var bokstäfligt för brödet man släpade, och här hade ännu ingen lärt sig betydelsen af den moderna läkartermen: anemi — detta bevingade ord, som flugit in i nästan hvarje stadshem med minsta anspråk på bildning och ton. Ack, de visste ingenting, dessa naturbarn! De anade ej till den storm, som för deras skull långsamt växte till orkan i skilda läger, de visste ingenting om en press, som förde deras talan, om skalder, som sjöngo deras lof, om byråkrati, som såg ned på dem, och socialism, som ville göra dem till bröder i den stora, oeniga syskonkretsen samhället. De lefde här bland berg och fur och skötte sitt värf träget, likt myror, det måste de ju, om det ej skulle gå rakt baklänges; det stod nog hårdt till ibland ändå, när det regnade skördetiden och var torrt efter sådden. Men sådana der små intressen fattar ej den stora mäng-

den, städernas mängd. Ett dåligt år gör köttet billigt, hvad mera om landtmannen svälter! Den enes död är den andres bröd.

Och för resten! Lönar det mödan att grubbla sin hjerna öfver missförhållanden? Växa de icke upp med ogräsets kraft, om man äfven någon gång lyckas rycka upp dem med rötterna, dessa missförhållanden, påminnande om bibelns bortdrifna ande, som kom igen med sju andra andar, de der värre voro än han?

Nej, att föra en angenäm tillvaro, är att icke tänka, och Leon förargade sig också grundligt åt, att han gjorde det, men han kunde icke längre afhålla sig derifrån. En mängd gamla åsikter, dem han omedvetet hyst, och en mängd nya, dem han lika omedvetet börjat insupa, hvirflade om och drabbade tillsammans i hans hjerna.

Den unge kandidatens ord, då han med ljungande blick ref ned den bestående verlden och byggde upp en ny, genljödo ännu för hans minne. Medan han låg i sin hängmatta och skickade blåa rökringar in i myggsvärmen, såg han i tankarna med en slags dåsig njutning ett »nytt rike», der menniskorna älskade hvarandra och följdes åt till ljus och frihet, de starkare hjelpande de svagare och de begåfvade i spetsen, utan afseende på rang och samhällsställning, der inga skrankor fans för den naturliga böjelsen, der bonden var kung så väl som herremannen och en bygdens tärna . . . han äntrade sig häftigt ur mattan. Hvad fan hade han med bygdens tärnor att skaffa!

Han gick in i sitt rum, satte tillrätta kråsnålen, slog parfym på näsduken, fattade sitt spanska rör och begaf sig åt badparken. Och der mötte han fröken Stålkrona i en dräkt af fransk, skimrande foulard,

högklackade wienerskodon, antik hårsättning och kinesisk parasoll.

Hon höjde vid hans åsyn ögonbrynen mot sin mörka lugg med ett misslyckadt bemödande att se olycklig ut.

»Åh, löjtnant Leon, hvad här är tomt och hjertängsligt! Man blir riktigt rädd för sig sjelf i ensamheten. Jag har nära en halftimme suttit i brunnsalongen och anställt filosofiska betraktelser öfver ordet stilleben.»

Leon skrattade pligtskyldigt, men letade förgäfvets efter ett skämtsamt genmäle, ty det lekande ordrytteri, sällskapslifvets lätta kavalleri, hade han, alla bemödanden till trots, ej lyckats att göra sig till herre öfver.

»Ni ser just inte filosofisk ut», gentog han slutligen, för att något säga.

»Nej, det vill jag hoppas. Det skall vara mycket oerfarna adepter, som ej lärt att dölja sina tankar. Men», hon kastade vårdslöst om ämnet, »vill ni inte visa er ridderlig nu och göra mig sällskap? Jag är ute på torguppköp.» Hon lyfte på fingerspetsarna en liten broderad tingest med en oberättigad fordran på namnet korg.

»Såå. Det måtte vara ett idealistiskt hushåll, ni står i spetsen för, fröken Stålkrona?»

»Naturligtvis, ett som nöjer sig med körsbär. Realistiskt — åh fi donc! Det fins ingenting i grund och botten så simpelt, som det verkliga.»

»Men det är ändå *verkligt*.»

»Det vet jag knappt. Hvad mig sjelf angår, föredrar jag att lefva i illusioner och aldrig pröfva deras halt. Jag kan till exempel försjunka i de mest förtjusande naturstämningar, då jag *läser* dem i en träffande skildring, men att förkyla mig i fuktig mossas

och ge mig till pris åt myror, med mera i samma stil, det är en ära, som jag undanber mig. Och lika så är det med folket. Ack, jag kan hysa det lifligaste deltagande för romanens byhjeltinna, den stackars Stina, som inte får sin stackars Anders, men i lifvet? — Grace au ciel! . . . En person, som luktar la'gård och inte begagnar näsduk . . . Håller ni inte med mig i det afseendet?»

»Obetingadt.» Leon visste ej, hvad han svarade, han hade ej hört på hela den pikanta utläggningen, ty hans uppmärksamhet togs i anspråk af en grupp längst uppe vid torget — ingen dålig grupp för öfrigt: en ostyrig, hvitglänsande kalf och, mödosamt fasthållande den, en solbränd bondflicka med det tunga, mörka håret halft nedfallet och kinderna glödande af ansträngningen.

»Se, der fins ju bär!»

Fröken Stålkrona styrde snedt öfver torget.

Leon erfor en plötslig, moralisk feghet med en samtidig blygsel just öfver denna feghet.

På sista tiden hade han kommit på en viss förtrolig fot med folket der borta i den röda stugan. Det roade honom att skaffa sig en inblick i deras hvardagsförhållanden. Deras enkla, tillitsfulla öppenhet var någonting nytt för honom — och hvad gjorde det för resten, om han visade dem en smula vänlighet! Deras väg skulle aldrig korsa hans. Om de funno nöje i att bjuda honom dåligt kaffe och han i att dricka det, skulle ryktet ej nedlåta sig att föra något sådant inom linien af *hans* krets. Narraktiga, obegripliga slump!

»Hvad kosta era bär?»

Det sänkta hufvudet höjdes, och ett par djupblåa ögon döko upp i öfverväldigande vidd under sina svarta fransar.

»Tio öre kvarteret.»

Leon kände en ilning genom ådrorna; han greps med ens af ett obetvingligt trots mot seder och bruk, mot rang och fördomar, men främst af allt mot den förfinade varelse, som stod bredvid honom med sin lena, hvita hy och utstuderade skönhet.

Det var möjligt, att personen gentemot honom luktade la'gård och icke begagnade näsduk, men han räckte det oakadt fram sin hand med ett hjertligt:

»Goddag, Anna Greta. Tack för senast!»

Hon såg ett ögonblick nästan häpet på honom och så log hon med så mycket sol i uttrycket, att han blef helt varm om hjertat.

Fröken Stålkrona deremot antog en mycket kylig hållning.

»Det får väl vara med bären», sade hon afmätt.

»De se mig mindre aptitliga ut.»

Anna Greta rodnade, men hon gaf ej ett ord till svar, utan mätte blott den eleganta damen med en blick af lika stolt förakt, som någonsin denna sjelf haft till sitt förfogande.

Leon drog af sig handsken, innan han ånyo räckte sin hand till afsked. Han kunde ej ha bemött den försnörda fröken eller den hysteriska baronessan med större artighet.

Hemfärden anträdde under tystnad. Fröken Stålkrona insvepte sig i ett åskmoln af värdighet, Leon hade alldeles försjunkit i sig sjelf och använde sin tankeförmåga på bemödandet att reda ut den trassligaste af alla trassliga härfvor — jaget.

»Det låg således ändå en liten idyll förborgad i den hastigt påkomna landtlusten?» yttrade slutligen den förstnämnda spetsigt. »Nå ja, hon var ju rätt nätt, den der — — hvad var det hon hette? —

Anna Greta eller hur? . . . Gretchen! Namnet är också lämpligt.» Hon skrattade spetskt.

»Åtminstone har det bättre klang än Helena.»

Fröken Stålkrona borrade forskande sina svarta ögon i Leon. Kunde väl en anspelning dölja sig bakom hans tillfrusna yta? Föga troligt. Men hon fann sig dock obehagligt berörd.

»Här skall jag vika af.» Hon stannade vid en af parkgångarna. »Och nu får jag tacka för ert godhetsfulla sällskap, löjtnant Leon», tillade hon med en nådig böjning. »Vi träffas vid table d'hôte.» Hon gjorde en förbindlig åtbörd, men utan att räcka honom handen, och försvann med högt buret hufvud och korta, snabba steg bland de lummiga träden.

»Hon fruktade väl, att jag skulle lukta la'gård», tänkte Leon med ett ögonblicks harm: en timma senare tänkte han minst af allt under solen på fröken Stålkrona.

Det var höst. En grå, molndiger höst med långa, bedröfliga regndagar, som blött upp vägarna till en mörk, klibbig mörja. Säsongen var död, musiken borta, brunssalongen tom.

I Leons rum stodo kappsäckar med resfärdig uppsyn. Han hade dröjt till det längsta, till det aldra möjligaste längsta, ehuru han redan i nära en månads tid hvarje morgon vid uppvaknandet sagt sig: »jag måste göra slut på det här.» Nu hade emellertid den första frosten inträffat. Fönsterrutorna voro immiga af köld, och han såg i inbjudande hägringar sin vackra stadsvåning vinka honom till sig. Han måste bestämma sig, *måste* och — därför skulle han nu resa med nästa båt.

Men dessförinnan! . . .

Han kastade en plaid om sig, tände sin cigarr och gick med den spänstighet, som framkallas af hög, kall luft, genom parken och ut på landsvägen. De gula löfven dansade ned och prasslade under hans fötter på den stela, hårda marken. Gräset låg nerslaget och vissnadt här och der i svartnade tufvor. Ett hvitt töcken sväfvade på afstånd öfver viken och stängde synranden. Han tyckte, att hela naturen liknade ett afsked. En tungsint bitterhet smög sig in i hans tankar. Det var ändå bra konstigt bestämdt med verldsordningen — en religion, som bjuder: »älsker hvarandra inbördes!» och ett samhällsskick, som befaller: »skiljen eder, bilden skrankor och fördomar, dem intet förnuft kan fatta och ingen menskelig makt nedrifva! . . .»

Nej, det var nog så, de *kunde* icke nedrifvas, de hade stått för länge --- gamla gärdesgårdar, som slagit rötter ända in i mensklighetens hjerta. Demiurgen sjelf skulle ej ha varit i stånd att dana en ny jord af den nuvarandes kaos.

Man hade, likt medeltidens *comprachicos*, med våld förvridit ett välbildadt barnaansigte till en skrattmenniskas hemskt löjeväckande mask. Man hade gjort en syskonkrets till fiender, till fanbärare för stridiga åsigter, stridiga åligganden, stridiga läger. Man hade skapat »byrackor och rashundar», man hade gjort godt till ondt och ondt till godt, och det stod blott en sak öfrigt: att finna sig . . . Ty att rubba en sten var det samma, som att begrafva sig under dess tyngd.

Han hade hunnit sitt mål, Jan Karls stuga, och lyfte varligt på dörrklinkan. — Tänk, om han på det viset vågat tränga in i en *bildad* familjs hem, hvad skulle han väl då fått se bakom kulisserna? — Anna Greta satt vid väfstolen, då han, böjande

sig i den låga dörrinfattningen, trädde in. Hon reste sig ej, men hon lade bort spolen och vände sig emot honom.

Han gick dröjande fram till henne.

»Alltid i arbete», sade han med ett svagt försök att lägga band på sin beklämning.

»Ja då, det här jemt göra, det.» Hon strök öfver väfven, och Leon tänkte, att om hennes händer blifvit vårdade, skulle de säkert ha varit mycket välformade.

»Är far hemma?» frågade han, efter en paus.

»Nej, 'an hä te skogs.»

»Det var ledsamt;» han sänkte rösten. »Jag skall resa i morgon och har kommit för att taga afsked.»

Hon såg icke upp, sade ej ett ord, rörde ej så mycket som ett finger en gång, men hennes bruna hy fick samma blekgula skiftning, som höstbladen derute.

Leon kände sig allt mera betryckt. Det var svårare, än han föreställt sig.

Om han blott kunnat säga några hjertliga ord, men han fann ej ett enda, han — verldsmannen!

Han rätade dock beslutsamt på sig. Det gick inte an, han fick lof att göra pinan kort och fly, innan han bar sig åt som en däre.

»Jag har brådtom, Anna Greta. Helsa far och . . . och — tack för i sommar!»

»Tack!» Hon reste sig och räckte honom handen. En lång, allvarlig blick, en fast handtryckning och han var, han visste knappt hur, åter ute på den hårda marken, i den kyliga luften, ensam med sin missmodiga, frosttyngda höststämning.

Men hvad det än kostat honom, hade han handlat rätt, det var han öfvertygad om. Hvart skulle

väl det ha burit hän, om han följt sin ingifvelse, utan hänsyn till det allmänna omdömet och deras olika ställning? . . . De hade blifvit olyckliga i alla fall, utan tvifvel . . . Nej, att bryta i smått mot det stora hela, att hugga ned grenar, då en lifskraftig stam står qvar, det lönar ej till mycket . . . Bättre att behålla minnet rent af en vacker dröm, än att se den förvandlas till en krass verklighet . . . Fröken Stålkrona hade rätt, man bör lefva i illusioner.

Ja, det bör man!

Och der han, frusen och dåsig efter en sömnlös natt, satt på däck, medan en fin, intensiv dimma svepte in honom i sin fukt, såg han ej heller hvarken de kala, tröstlösa stränderna, den blytunga himmelen eller de olustiga passagerarna för ett par djupblåa, allvarliga, underbart stora ögon, han kände ej platsens och omgifningens obehag för den varma tryckningen af en liten, brun, senig, trofast hand och han hörde ej sorlet omkring sig för det darrande, med halfqväfd stämma framhvisade: » tack! », som oafslåttligt vibrerade för hans öron.

Och han vågade ej röra sig af fruktan att förlaga sin villa!

PARTI ÉGAL.

Klockan var öfver ett på natten. Blott hvarannan lykta lyste med ett matt sken, som såg smutsigt gult ut mot månluset, der det välde fram, likt en blåhvit flod, öfver den långa, tysta gatan. Skuggorna från lyktstolparna och husgaflarna beskrefvo fantastiska figurer på stenläggningen. En källarlucka svängde gnisslande af och an på sina gångjern. Steg af ensamma vandrare hördes ibland från gränderna, ljudet af en portnyckel, som vreds om, ett par bultningar och ett oroligt, halfhögt samtal af några fruntimmer, som icke sluppo in genom porten, annars var allt stilla.

Ett doft buller uppstod vid slutet af gatan, kom närmare och växte i styrka; det var en hyrvagn, som i ilande fart rullade fram. Hästkorna slogo hårdt i den frusna marken, slumrande ekon väcktes till lif af de rykande hästarnas frustande, kuskens smackande och den manliga stämman, som inifrån vagnen ropade: »Nummer elfva!»

»Elfva!» upprepade kusken, och ett par minuter senare stannade vagnen vid ett kort ryck i tömmarna framför ett nytt, palatslikt hus med torn, balkonger och grinande faunhufvud öfver den hvälfda porten.

Vagnen öppnades. En blönd, högväxt herre hoppade ur och räckte handen åt ett hvitt moln af spetsar och siden, från hvilket ett litet, blekt, qvinligt ansigte nästan skyggt blickade fram.

»Se här är drickspengar, adjö!» Han förde ett finger till hattbrättet och kastade derpå en blick uppåt fönsterna.

»Mörkt! Hvad vill det säga.»

Han öppnade hastigt porten, lyste med tillhjälp af tändstickor upp sin följeslagarinna och tryckte derpå häftigt på den elektriska ringledningen.

Ingen öppnade.

Han ringde om igen ännu häftigare. Ett par dörrar smäldes upp, rigeln sköts åt sidan och ett yrvaket ansigte visade sig.

»Hvad är det här för slarf? Hvarför är det inte tändt?» Han slungade en allt annan än blid blick på den uppskrämda tjenstflickan.

»Jestandes, jag skulle just till att tända vid ett-tiden, och så blef jag så tung i hufvut; det var rakt i en handvändning att jag lurade af. Kan man tänka sig så illa bevändt, att herrskapet . . .»

»Seså, prata inte nu, utan laga att det blir ljusst och kom ihåg, att händer något sådant här en gång till . . .»

»Åh, Ernst, det är ju inte så farligt! Det skall nog inte hända en gång till, vi skola komma öfverens, det är jag säker om.»

»Ja, goa frun.» Tjenstflickan neg och tryckte kraftigt sin unga matmors framräckta hand, hvarpå hon skyndade in i rummen för att tända kronorna.

Ernst Sjöding hjälpte sin hustru af med skinnkappan. Hon stod ännu kvar på tamburtröskeln med något af ett vilsekommet barns uttryck i sina mörka ögon. Hon höll mekaniskt upp det långa sidensläpet — satin merveilleux, det bästa man kan få, hade bodbetjanten försäkrat henne — och mekaniskt tog hon också sin mans arm, trädde in öfver de dyrbara brysselmattorna i den eleganta, smakfullt inredda

våningen och lyssnade liksom i en dröm till beskrifningen om det nya boet.

»Det här är en äkta ostindisk vas. Ser du så tunnt porslinet är? Jag fick den genom en sjöfarare.»

Ja, hon såg och bjöd till att beundra, men hennes tankar voro långt borta, borta hos hennes dröm om denna bröllopsafton. Hon hade så ofta föreställt sig den och hon hade smålett för sig sjelf öfver, hur lycklig hon skulle känna sig, när de båda suto i någon liten soffa och hon — ja, då skulle hon tala om en hel mängd . . . åsigter och tankar . . . mycket, som hon grubblat och undrat öfver och som han säkert kunde bringa till klarhet, barnsligheter, men som utgjorde en del af hennes sjäslif . . . ett lif, hvilket hon alltid burit tyst och djupt inom sig sjelf och alltid längtat efter att meddela någon . . . någon, som hon hade riktigt förtroende till — och hvem skulle hon ha mera förtroende till än sin man? De tu äro ett . . . ja, så hade presten sagt för några timmar sedan. Och ändå kände hon sig nu så besynnerligt stel och tvungen. Hvert ord kostade henne en ansträngning och kom fram helt försagdt, medan hon nästan hade frossbrytningar af bemödandet att synas lika artig, sansad och förständig som sin brudgum.

»Du ser trött ut, vi skola hvila litet.» Han sköt fram en broderad länstol.

»Tack! Jag skall låta Maria ta af kronan, tror jag.» Hon log en smula matt och gick in i det luxuriösa toaletterummet, som hon nyss förut tagit i skärskådande.

Ernst Sjöding stod qvar vid salongsbordet, tankspridt granskande permarna på ett planschverk, så hvisslade han ett par strofer ur »Konung för en dag»,

lade undan boken och började gå fram och tillbaka på golfvet.

»Om jag var kung!»

Han hade sjungit det halfhögt, utan att tänka på det.

»Om jag var kung», mumlade han och stannade framför fönstret. Ja, då hade mycket varit annorlunda. Han smålog ironiskt, men med ens veknade uttrycket, och det kom någonting frånvarande i hans gråa ögon.

Vinteraftonen var kall och klar. Murarna, delvis betäckta med rimfrost, sågo ut, som om de varit af spunnet socker, stora snövallar lågo uppkastade bredvid trottoarerna, och månskenet lät allt skimra i en skarp, hvit dager.

Fönsterrutorna midt emot blänkte med en grönaktig glans, likt en lugn sjö. Han stod och stirrade på dem, tills det bredde sig en dimma för hans blickar, och genom dimman såg han en annan tafla: en sommarqväll derborta vid Furutorp. Ungdomen hade spelat croquet, sinnesstämningen var harmlöst, osökt uppsluppen, som den blott kan blifva, när ungdom kommer tillsammans i det fria. Han såg sig sjelf, rocken uppslagen, en fruntimmershatt på hufvudet och så glittrande glad, så pojkaktigt, barnsligt yr.

Han hade just sprungit kapp med Ester Wallin utför backen nedåt sjön, och sen knogade de upp igen, andfådda och skrattande.

Någon föreslog en promenad, det antogs, och snart var hela skaran på väg till skogs.

Solen gick ned, luften blef svalare, och skymningen målade allt i sepia. Herrarna bjödo damerna armen. Studenten Holm marscherade främst och sjöng »Sångarfanan».

Ester och han blefvo efter de andra.

Och så, han visste ej af hvad anledning, fattade han till sist hennes solbrända hand mellan sina, utan att röna något motstånd.

Den natten hade han ej sofvit för vakna drömmar och framtidsplaner. Han skulle söka plats utomlands, der behöfdes ju alltid ingeniörer, sträfvä, förtjena och spara, och sedan, när han kom tillbaka, så hade han tänkt . . . Nåja, man tänker vid tjugofem år mycket, som går i qvaf! Man är så manligt fast i sina föresatser och så barnsligt obekant med alla frestelser. Och en hufvudstad har många af det slaget. Han blef omtyckt af kamraterna, det var en olycka, och han fattade tycke för dem, det blef en annan. Det flöt lätt, varmt blod i hans ådror. Den fria stämningen vid bålen; skämtet, sången i de glada lagen roade och eldade honom. Han improviserade, han hade glimtar af verklig genialitet — och så började han få afsmak för arbetet, de prosaiska, själsmördande ritningarna och mätningarna. Nej, han ville ge sin ande vingar, han var icke skapad till ingeniör, men till hvad annat han var skapad gjorde han icke klart för sig. Och så gick ett år förloradt. Man hviskade sins emellan, att han sudgade, att det inte var något med honom. Kamraterna beundrade honom fortfarande, som en glad själ, men ogillade honom i öfrigt. Sjelf hade han allt flera stunder af otillfredsställelse och ånger öfver sin svaghet. Hans gamle far satte hela sin lit till honom, det var ett ansvar att svika hans förhoppningar, den fryntlige hedersmannen, hvars enda stolthet han var! . . . Och en morgon vid ett besök på Malmgård, då kaptenen klappat honom på skuldran och med sitt godmodiga leende och de små, blåa ögonen lysande af fadersömhet sagt: »Gud vare lof för all glädje du gör mig, Ernst!» — då härdade hans samvete ej

längre ut. Han beslöt att på allvar bryta med det lif, han fört under vintern, och hans första göra, då han kom hem till sin ungarlsboning, var att bränna upp den lunta af skisser och poem, som han tillverkat under denna tid, då han ansett sig vara ämnad för något högre, än sitt redan utstakade mål, sin redan tagna pligt. Kort derpå förlofvade han sig med grosshandlar Ståles dotter. Det hade länge varit en af kapten Sjödings älsklingsönskningar.

God son och god — ingenjör.

Någon vidrörde honom sakta. Han kom plötsligt till sig sjelf. God man? — Frågan genombäfvade honom för första gången, men han jagade den på flykten. Naturligtvis skulle han bli en god man, och Agnes hörde till de lugna varelser, som aldrig skulle fordra mer, än han vore i stånd att gifva. Han lade armen om hennes lif. Hon var mycket liten, det mörka hufvudet nådde honom knappt till axeln, sedan hon tagit af krona och krans. Med en trött rörelse lutade hon sig emot honom och såg med halflutna ögon ut i månljuset.

»Det är vackert», sade hon lågt.

»Ja, mycket!»

Beklämningen grep henne allt tyngre. Aldrig hade hon varit så främmande för honom, som i qväll. Om hon ändå vågat gråta ut, vågat en fråga, om han ville ha öfverseende med hennes många fel, vågat en blyg fråga, om han ville hålla af henne — mycket! Men det var ju så barnsligt alltsammans.

»Nej, liten Agnes, nu måste du tänka på hvilat, du ser alldeles förbi ut.» Han sköt henne varligt från fönstret med en slags faderlig myndighet.

»Ja, kanhända. — Godnatt då!» Hon höjde tveksamt upp ansigtet emot honom.

»Godnatt!» Han kysste henne vänligt, men ljumt.

Hon hejdade sig, tårarna kommo henne i ögonen, några ord darrade henne på läpparna, men hon höll dem tillbaka, tvingade fram ett leende och gick hastigt in i sofrummet.

Månstrimman föll bredare in på den dyrbara mattan, lyste mot sammet, broderier, konstverk, lyx och förfining i alla former. Men hvad mer? Det var ändå skumt i tvenne otillfredsställda hjertan.

»Parti égal!» hade öfverstinnan K. yttrat.

Längtan och saknad i förening — ja, nog var det parti égal!

EN MINNESTECKNING.

Vi sprungo, nej, vi rusade, vi flögo utför läroverkets breda trappa till boden midt öfver gatan för att köpa de efterlängtrade hvita mössorna. Jag slet i min yrsel midt itu min nya konfirmationshatt, nu skulle jag ju erhålla ett värdigare tecken på min sjuttonåriga manlighet.

Vi stötte upp dörren under ett indianligt oväsen och kommo instörtande i boden likt en förföljd fårscock.

Herr Sahlin stod bakom disken, lugn och nedlåtande som alltid. Han var van vid en sådan der ohejdbar, lössläpt ynglingafröjd. Den förnyades ju hvarje vår, och han visste af gammalt, att verlden ändå fortfarande skulle gå sin gilla gång, att denna glöd, denna lifskraft och glädje skulle förblekna, och att »pojkar» snart skulle bli »män i staten» eller något annat hedrande, storstatligt, nyktert och led-samt. Kort sagdt, att de så småningom skulle förvandlas till nötta, utslitna driffjedrar i den konst-mässigt hopsatta mekanism, som kallas samhälle — och därför kom honom icke allt detta jubel vid. Hans rörelser voro lika afmätta, hans röst lika torr och entonig, som då han framlade kastor- och felb-hattar åt vanliga, sansade menniskor. Strålände ögon, strålände sinnen, ungdom, styrka, hopp — ack, det kunde icke tina upp herr Sahlin! Han var

filosof, skeptiker — han hade sålt studentmössor i tretio år.

Lilla Ellen Sanders, som legat i reflexionsspeglarna, hade bebådadt min ankomst, och min mor öppnade för mig, innan jag ännu hunnit ringa. Hon var nära att förlora jemnvigten vid min omfamning, men sin lugna, blida sinnesnärvaro behöll hon, liksom vid många andra tillfällen, då den blef hårdare anlitad.

Det var en glad dag. Jag kände i luften, hur belättna mina föräldrar voro med mig, fastän de icke allt för mycket ville visa det. Min far hade den åsigten, att man ej skall berömma folk för att de göra sin pligt, och därför sade han icke annat, då jag visade honom mina betyg, än: »Det är bra, min gosse; fortsätt, som du har börjat!» Men han kysste mig, och min far slösade ej med ömhetsbetygelser.

Så skulle jag då till universitetet. Det var min mening att taga graden, jag var ärelysten. Hvad jag skulle bli, hade jag ännu icke riktigt klart för mig — något stort naturligtvis, men närmare hade jag ej bestämt det. En Newton, en Nordenskiöld, upptäckare, vetenskapsman, hjelte . . . Barnsliga, egoistiska drömmar! Var mitt mål att gagna menskligheten? — Nej. Målet var jag sjelf. Ett namn — se der, hvad jag eftersträfvade! Något, som man talade om, som man beundrade på verldsmarknaden — tomma, tomma sträfvan!

En skämtare har yttrat: »Måndagsläsare, frukostätare, herrar med käpp och hund taga aldrig examen», och han kunde ha tillagt: sångare. När man har en frisk andra tenor, kan man vara säker om, att det alltid fins någon kvartett, der det saknas en sådan, och då vore det ju höjden af obillighet, att vägra sin röst i nödens stund. Jag gjorde

mitt inträde vid universitetet med de vackraste föresatser. Jag skulle vara flitig, lefva ordentligt och sky kamratlifvet. Ett par terminer gick också allt väl. Jag hade tagit min förberedande examen och kunde skrifva fil. kand. under mitt namn på visitkortet. Jag förklarades af hela vår släkt för en högst lofvande ung man och framhölls såsom exempel åt kusiner och sysslingar. Det var ej under, att jag sjelf började tro på min ofelbarhet. Jag fick detta tvärsäkra, docerande, sjelfkära sätt, som alltid är ett fattigdomsbevis på verklig öfverlägsenhet. Jag disputerade med hvem som helst, uttalade mina åsigter, som om jag varit den ende, hvilken haft rätt till dylika — och så började min tredje termin.

Det var en ruskig vinterafton, en sådan der qväll, då man fryser, när rullgardinen icke är nerdragen, och då man gerna kryper ihop i ett soffhörn, så nära lampan eller brasan som möjligt.

Jag satt fördjupad i studier, fötterna instuckna i den varma fotpåse, jag fått till julklapp af min mor, fingrarna körda genom håret och näsan öfver boken, då dörren for upp med en häftighet, som kom några af mina anteckningar att lemna bordet med oberäknad fart.

En kappsäck slängdes inåt golfvet, och strax derpå blef en ung man synlig. Han stannade förbluffad vid min åsyn, som måste ha varit i hög grad löjeväckande, ty han brast plötsligt ut i det mest ohejdade skratt.

Jag reste mig både kränkt och förvånad.

»Hvad skall detta betyda?» frågade jag temligen stelt.

»Det betyder», sade främlingen, i det han sökte stäffa sin munterhet, »att jag har tagit miste på dörr. Jag ber er förlåta det uppseende, min kapp-

säck nyss måtte ha åstadkommit, då den infann sig i förväg.» Han brast på nytt ut i skratt, skakade med komisk vrede sitt bagage, bugade sig lätt och försvann.

Jag ville återtaga min läsning, men afbröts för andra gången af en djup basröst, som utan uppehåll började sjunga den ena arian, visan och student-sången efter den andra.

Jag stoppade fingrarna i öronen, men det hjälpte icke. Midt igenom »arternas uppkomst genom naturligt urval», trängde: »Ack, i Arkadien äfven jag har varit!»

I detsamma knackade det i väggen. »Stör jag?» frågade samma djupa stämma.

»Åhja, raserna ha en förtviflad kamp för tillvaron mot er sång», blef mitt svar. Min granne skrattade, och jag hörde icke vidare af honom den aftonen.

Några dagar gingo. Jag läste som vanligt, var exemplarisk och själfbelåten, hade tändt min lampa och höll på med »Menniskans utillstånd eller den förhistoriska perioden», då en bultning och ett: »får jag stiga på?» med ens förflyttade mig till nutiden. Jag hann knappt svara ett: »var så god!» innan min granne redan stod inom dörren.

»Ursäkta, men skulle ni inte för en stund kunna nöja er med litet trefligare sällskap, än de der?» Han pekade föraktligt på bokstaplarna å ömse sidor om min person.

Jag hade fått uppfostran, det vill säga lärt mig förställningskonst, hvarför jag sade: »mer än gerna», fast jag inom mig tänkte: »dra åt Norrskogen!» eller något liknande.

»Mitt namn är Hoff», gentog min granne, i det han obesväradt slog sig ned. »Ert såg jag på dör-

ren: »Eskilson.» »Och ni tänker bli lärd, kan jag se på tillrustningarna?»

»Ja, jag trodde den här staden vara till, för att man skulle bli så.»

»Det är mycket möjligt, men i så fall är jag inte till för den här staden. Fördömd håla! Fins inte en vacker flicka på milshåll. Hör nu, sjunger ni?»

»Ja, något.»

»Tenor?»

»Ja, andra.»

»Åh, det är ypperligt! Då ta vi igenom en glunt. Jag har piano inne hos mig.»

»Men» . . .

»Seså! Låt nu de der gamla klassikerna hvila för en gång», och han drog mig nästan med våld in till sig.

De fingo hvila många gånger sedan dess. Hoff var förtjust i min röst. Vi sjöngo dagligen och stundligen tillsammans, ibland ensamma, ibland med några af hans vänner, och så småningom fick jag begär efter den lockande faran — »glada kamrater».

Hvem vet, hur långt det exemplariska föredömet åt kusiner och sysslingar kunnat sjunka, om icke något nytt eller egentligen något mycket gammalt kommit emellan, nämligen — ett tycke.

För hvarje ferjebesök, jag gjorde i mitt hem, upptäckte jag allt flera lyckliga egenskaper hos Ellen Sanders, och vid det sista, jag var då tjugutvå, hon sjutton år, hade hon redan nått till fullkomlighet i mina ögon.

Sanders bodde i våningen under oss, och våra familjer hade mycket slutit sig till hvarandra. Derfor var det ingen, som fäste sig vid, att jag vid hvarje möjligt tillfälle tog mig ärende ned, än med en bok, än med noter, än blott för att prata bort

en stund, och så vidare. Ingen tänkte på, att det kunde brista mot god ton eller något annat otyg, om jag satt ensam med Ellen framför skymningsbrasan, om hon ackompanjerade min sång eller om jag höll i hennes garnhärfvor och vållade oreda i hennes sjukorg. Minst föll mig något sådant sjelf i tankarna. Jag trufdes blott i hennes sällskap, hon var så täck, den lilla damen, med sin skära hy och blyga blick, och vi voro ju på det hela bara ett par barnungar. Men en dag kommo vi helt plötsligt till insigt om halten af vår barnslighet.

Jag hade gått ned med en sotskiss, som jag på begäran ritat åt Ellen — ett landskap i mån-sken. Hon höll på att läsa en biljett, då jag trädde in. Vid min åsyn rodnade hon och gjorde en ofrivillig rörelse för att dölja papperet.

Jag vet icke, hvad det var för en qväfvande, pinsam känsla, som obetvingligt kom öfver mig. Glädjen att lemna henne mitt verk och se hennes tack-samma leende var som bortbläst.

»Jag tror, jag skrämd dig», sade jag tvunget.

»Åhnej . . .» Hon tvekade ett ögonblick, men så räckte hon fram papperet. »Du kan gerna läsa, det är så dumt, så.»

Om jag varit mera ridderlig än nyfiken, skulle jag ha lemnat tillbaka den lilla rosenfärgade biljetten, men nu var det motsatt fall, och efter en kort kamp med grannlagenheten segrade min vetgirighet, och jag läste:

»Drottning i det skönas blomsterrike,
Vårens väna syster, Floras like,
Hvad min penna icke mäktar skrifva,
Må för dig det bättre tolkadt blifva
Af den rosenskrift, jag hoppas på
Att du vill, som du den kan förstå.»

»Ser du, här är skriften.» Hon visade mig skrattande en utsökt bukett af halfutslagna törnrosor. »Och detta är underskriften», tillade hon och räckte mig ett visitkort.

»Oskar Wetter, und. löjt. vid K. reg.» Blodet rusade mig åt kinderna. Den der petiga, fadda militärсноbбен hade vågat . . . Jag bet ihop läpparna och kastade kortet på bordet.

»Nå, hvad säger du?» Ellens uppsyn var litet mystisk.

»Säger? . . . Hvad skall jag säga? — Att det är tillgjordt . . . oförskämdt . . .» Jag letade efter ett ännu starkare uttryck.

»Jaså, det är tillgjordt och oförskämdt att visa en ung dam en smula uppmärksamhet! Tack för ett sanningens ord!» Ellen gjorde en djup nigning och log skalkaktigt.

Men jag var icke i lynne att skämta, utan svarade stött: »Om du vill vränga bort, hvad jag säger, är det bäst jag tiger. Det står dig ju för resten fritt, om det faller dig bättre i smaken, att betrakta den der vackra utgjutelsen för sanningens ord.»

Ellen rodnade och kastade hufvudet med en trotsig knyck tillbaka.

»Det är åtminstone inga ohöfligheter. Dessutom är löjtnant Wetter ganska hygglig — ja, bland de hyggligaste herrar, jag känner, och jag kan inte tillåta, att det sägs något nedsättande om honom.»

»Förlåt!» Jag kände, att jag blef alldeles blek. »Jag visste ej, att ett omdöme öfver löjtnant Wetter kunde innebära någonting sårande för dig, i så fall hade jag naturligtvis talat i mera valda ordalag. Kanske jag får frambära min lyckönskan?» Detta sades temligen försmädligt. »Det skall bli mig ett sant nöje, att få se vårens syster och Floras like

vid en löjtnants sida.» Jag bugade mig stelt. Med högburet hufvud, bultande tinningar och mitt inre i fullständigt uppror tog jag några steg mot dörren.

Jag hade redan fattat i låset, då ett »Henrik!» kom efter mig så bedjande och på samma gång förebrående, att jag tvärstannade med ett sting af ånger.

Ellen stod qvar vid bordet. Hon kramade omedvetet sönder biljetten under bemödandet att se lugn ut.

»Det der skulle du aldrig ha sagt», hennes röst darrade af sinnesrörelse och ögonen fylles af tårar. »Om du hållit af mig det minsta . . .»

Jag var med ens bredvid henne.

»Om jag hållit af?» Jag hade aldrig tänkt på den saken, men nu blef det plötsligt klart för mig. Mitt hjerta slog, så det nästan betog mig andedräkten. Och det gick en frossbrytning genom mig, då jag sakta strök håret från pannan på den lilla varelsen, som lutade hufvudet mot min skuldra och bara grät, grät så öfvergifvet, att jag velat mörda mig sjelf för mitt hänsynslösa beteende.

»Förlåt mig, Ellen!» hviskade jag alldeles förkrossad.

»Ja . . . åh . . . men gör aldrig så mer.» Snyftningarna började taga af.

»Nej, det betyder jag; och, Ellen . . . vill du inte lofva mig en sak?»

»Hvad då?» det kom fram mycket matt.

»Att vänta på mig i några år. Jag kan inte resa till universitetet och gräfva ner mig i bokluntor med ovissheten om, att du . . .»

»Nej, nej! . . .» Ett litet förgråtet ansigte dök upp, men dess uttryck var så strålande, att min ovisshet försvann som en vårsky.

Det var en mycket lycklig stund, då vi sutto der i soffan inne i Ellens rum, och ett mycket lyck-

ligt par, vi båda oerfarna barn, som njöto af stunden, likt ett par sommarfjärilar af solskenet, utan tanke på en framtid eller vinter.

»Hur kunde du tro, att jag brydde mig om löjtnant Wetter?» sade min fästmo, ty som sådan betraktade jag henne redan. »Den der dumme, inbilske, skrytsamme narren! . . .» Hon lade ökad tonvigt på hvarje ord.

Jag afbröt henne högtidligt: »Ursäkta, löjtnant Wetter är en bland de hyggligaste herrar, jag känner, och jag kan inte tillåta, att det sägs något ned sättande om honom.»

Ellen såg ett ögonblick häpet på mig, och så brusto vi båda ut i ett uppsluppeth skratt.

Genom Ellen har jag räddats från att bli en odåga, en alldeles hjälplös stackare, hvars lif skulle ha varit gagnlöst förloradt. Nu kan jag ändå använda min tid, vetandet sitter inpluggadt i mitt minne och . . . men till denna punkt af mitt lif vill jag ännu ej vända mig.

Det bestämdes, att vår förlofning skulle hållas hemlig, till dess jag tagit min examen. Vi voro så unga och kunde godt vänta, blefve det ock ett par tre år, menade föräldrarna.

Med hvilken brinnande ifver fortsatte jag icke nu mina studier. Jag stängde in mig och var döf för alla frestelser, vare sig i form af Hoff, gluntar eller kamratlif. Man påstod, att jag föll af för hvarje termin, och Ellen sade helt missbelåten, att jag inte finge läsa så der omenskligt, hennes gosse blefve ju riktigt ful till slut. Men jag slog bort hennes farhågor med skämt och genmälte, att det uppvägdess af, att hon blef allt mer och mer riktigt vacker.

Och så gick tiden. Jag hade blott ett par terminer qvar och kom hem till julen, stolt öfver godt arbete, stolt öfver den lön, som snart väntade min möda.

Ellen välkomnade mig innerligt, som vanligt, och allt var godt, tills den olycksaliga bal inträffade, som skulle afgöra mitt öde.

Jag har aldrig sett Ellen så strålande, som den aftonen. Hvad jag mins hennes dräkt väl, ända till den minsta småsak! Hon hade ett hvitt, höghalsadt sidenlif, som smög sig aldeles slätt om hennes vackra byst. Armarna voro bara. Hon hade gjort sig litet illa vid armbågen och täckt öfver det med en bit muschplåster, hvilket kom det mjuka hullet att se ännu hvitare ut. Öfver hjessan bar hon en skär krans, som gick långt ned åt sidorna, håret, först upptaget till en lös knut i nacken, föll vidare fritt i naturligt vågsvall.

Hon var mycket firad. Jag fick ej rå om henne en minut. Hennes blåa ögon lyste åt alla håll, och hon var beständigt uppe i dansen. För första gången, undantagandes vår lilla tvist om löjtnant Wetter, pröfvade jag på allvar det gift, som kallas svartsjuka. Det var med en brännande, plågsam känsla, jag såg henne gå som en bytesvara ur den ena mannens armar och i den andras, såg hennes täcka, oskuldsfulla hufvud nästan hvila mot skuldror, hvilkas egare buro under en förfinad yta spår af cynism, lättsinne och den sorgliga tillvaro, som ironiskt benäms ett »gladt lif», såg dessa glopar sluka linierna af hennes gestalt, när hon, varm och andtruten, hvilade sig, och hörde dem underhålla henne med detta fadda salongsprat, som nästan innebär missaktning, om det ens innebär någonting alls. Hvad de voro afskyvärda, dessa sällskapsnöjen: dam, hetta, onaturliga

menniskor i onaturliga drägter! En vals spelades upp. Par efter par hvirflade förbi, jag miste nästan andan, der jag stod vid väggen, knuffad, trampad och trängd.

Ellen kom ut från förmaket vid en lång, smärt herres arm. Han höll hennes solfjäder, de samtalande lifligt, och hon såg småleende upp till honom. Han smålog tillbaka, så att de hvita tänderna riktigt blänkte mot de svarta mustacherna. Det var — ja, det var Hoff! Det smög en kall ilning genom mig. Jag kände af gammalt hans tjusningskraft och lätta blod. »Qvinnan är spelets bästa docka» brukade han ibland säga, »men en docka är hon i alla fall, och därför duger hon inte heller till annat, än att leka med.»

»Eller bryta sönder», inföll en gång Karl Skog, nationens ljusaste hufvud. »Oförståndiga barn förstöra oftast sina leksaker.»

»Nej, då kastar jag hellre bort dem», skratade Hoff.

»Stackars dockor, de kunna också brytas i fallet», gentog Skog, och så föll ämnet.

Att vara omtyckt? — Underbara, nyckfulla trollformel! Der står den välvilligaste, mest uppoffrande själ under solen, med förstånd, hjerta och karaktär, och verlden ser honom icke, har icke en tanke för honom; och åter der är en ung vindböjt, svag, lätt-sinnig, slaf under sina böjelser, men hvar han går fram, födas leenden, stråla blickar, tändas hjertan och erbjudas offer till hans nöje. När jag tänker på Hoff med den breda, öppna pannan, det friska väsendet, den käcka hållningen och den oemotståndliga förmågan att intaga och när jag sedan tänker på, hur många han med dessa sina egenskaper drog i förderfvet, förefaller det mig, som vore omtyckta personer stundom frestelser, sända i vår väg till pröfning och besegrande.

Det blef mig för qvaft der ute i salen.

Med möda klämde jag mig förbi en solid herre, hvilken tycktes betrakta den närmaste dörren som sin infattning och gick in i ett af smårummen.

Jag var ur lynne. Det jäste långsamt inom mig. Ellen var ändå bra tanklös, som . . . jag hejdade mig; nej, jag ville icke ens tänka något dåligt om henne. Men icke ett ord, icke en blick hade hon haft för mig under hela qvällen. Om verlden icke visste, att hon vore förlofvad, borde hon väl komma ihåg det sjelf. Hur kunde hon vara road af detta ytliga fladder? Var då jag för henne så mycket mindre, än hon för mig?

Jag tappade i golvet en pappersknif, som jag mekaniskt svängt med. Den föll på ett svart siden-släp, jag såg upp, jag hade alldeles glömt, att jag ej var ensam.

I soffan mig närmast sutto två äldre fruar, hvilka synbarligen hade ledsamt i hvarandras sällskap, ty det var långa, eftertänksamma uppehåll mellan deras yttranden, uppehåll, som säkert utgjorde en förtviflad kamp för deras hjernor att finna ett samtalsämne.

I ett hörn stod en närsynt gubbe i glasögon och anlitade konfektbrickan, samvetsgrant kännande på alla bitarna. I dörren hängde en vaktmästare.

Den ena af de båda fruarna kastade emellertid inbjudande ögonkast på mig. Jag började befara ett konversationsanfall och med en hastig rörelse, som om någon bekant vinkat mig, reste jag mig och gick åter ut i danssalen.

Ellen flög i detsamma förbi med löjtnant Wetter. Hon var röd och upphettad, hennes hår hade raknat af värmen, blommorna voro tillplattade och balayeusen hängde i trasor under klädningsfällan,

som fått en grå rand af dam. Tvenne unga herrar med chapeau bas och ena handsken obegagnad följde dem med blickarna, hviskade och smålogo frivolt. Jag stälde mig bredvid dem, en ond ande tvingade mig att lyssna till deras ord.

»Den der lilla Ellen är allt bra riggad», yttrade den ene, en ung sjöofficer.

»Tror jag det», svarade den andre och vred upp mustacherna. »Det är den stiligaste kropp i kristenheten; och så hon förstår att dansa se'n!»

»Ja, hon ligger åt — det är just konsten.» De skrattade ånyo och försvunno från skådeplatsen, för att skölja ned sina qvickheter vid punschglaset.

Det kokade, som i en vulkan, inom mig. Utan hänsyn, utan att märka någon annan än Ellen trängde jag mig fram till buffeten, der hon stod och drack mandelmjolk, under det hon skämtade med löjtnant Wetter.

»Får jag tala ett par ord med dig?» sade jag kort. Hon vände sig förvånad om, gjorde en ursäktande bugning för löjtnanten — och tog min arm.

»Hvad är det?» — Hon såg helt orolig ut.

»Behöfver det vara något annat, än att jag också kunde vilja rå om dig en stund?» frågade jag retligt.

»Åh!» — Hon drog ett andetag af lättnad. »Var det bara det! Du riktigt skrämde mig med din likbjudarmin.»

»Med hvem skall du dansa nästa dans?»

»Hur så? Är du kanske svartsjuk?»

»Vill du inte svara mig?»

»Jo visst, med herr Hoff.»

»Det är andra dansen i qväll.»

»Nå, än se'n då!» Hon viftade sig ifrigt med

solfjädern. »Hvad här är varmt . . . Han är ju för öfrigt en gammal vän till dig.»

»En gammal frestare, ja.»

»Hvad menar du? Jag tycker, han är *ovanligt* hyggelig.»

Hon lade tonvigt på *ovanligt*, och jag fick allt svårare att beherska mig.

»Ellen, vill du göra en uppoffring för min skull?»

»En uppoffring?»

»Dansa inte mer i qväll!» Jag tog upprörd hennes händer, ty vi voro för oss sjelfva i ett af smårummen.

Hon såg ner mot sin skospets, som hon vickade af och an.

»Vill du inte göra det, Ellen? — Det är första gången jag ber dig om något, sedan . . .»

Hon rodnade. »Jo, nog vill jag — men mitt program är fullteknadt. Och hvad skulle jag ge för skäl?» . . . gentog hon dröjande.

»Säg, att du mår illa.»

»Men det vore ju den djerfvaste osanning, och så skulle föräldrarna ta vid sig, och jag skulle få en massa odrägliga, deltagande menniskor omkring mig . . . Nej, det skulle jag omöjligt stå ut med! Och jag förstår för resten inte . . .»

»Du förstår åtminstone, att du gör mig en glädje. Kära lilla Ellen, nog vet du, att jag vill ditt väl och att jag inte för en nyck . . .»

»Nog kunde du då i alla fall förklara, hur det kan göra dig glädje, att jag har tråkigt.» Hon plockade tyckmycket på sitt armband. Hennes motsträfvighet ökades, ju närmare det led till nästa polka.

Det var, som om en isklump sjunkit djupt, djupt i mitt bröst och spridt en förlamande köld omkring sig. Hvarför nedlät jag mig att bedja? — Hon var

ju endast ett barn, ett kokett, sjelfviskt, bortskämdt barn. Hon hvarken älskade eller förstod mig, och hon skulle aldrig, aldrig komma att göra det.

»Jag trodde ej, att det var dig så påkostande att tillbringa en stund i mitt sällskap. Naturligtvis tar jag tillbaka min begäran.» Jag hörde sjelf, hur sträf min röst lät.

Ellen svarade ej ett ord. Hon hvarken rörde sig eller lyfte upp ögonlocken, då jag lemnade rummet.

Jag vet ej, hur jag kom ut. Det första medvetandet af mitt sjelf var en frossbrytning.

Jag stirrade yrvaket omkring mig.

Jaså, jag hade gått ut i förstugan. På den frusna rutan hade min andedrägt tinat upp en liten bar fläck.

Hur länge hade jag stått här?

Jag såg på klockan. Hon var half tolf. En jungfru kom springande till matskåpet efter en à la daube.

»Hvad söker herrn?» frågade hon.

Jag svarade någonting obegripligt, och hon gick in med en förundrad blick.

Från ett rum i slutet af våningen hördes skämt, lössläppta skrattsalfvor och svordomar. En stark tobakslukt trängde ut och ingaf mig äckel. Jag var så tung i hufvudet, att jag knappt kunde hålla det upprätt.

En herre kom och tände sin cigarr mot gaslågan. Det var en af mina Upsalakamrater. Han var skinande röd, ögonen blänkte, som om de simmat i olja, och han sög på de punschdränkta mustacherna.

»Hvad tusan är det för en! . . . Åh, — du? Hvad står du här och spelar gröna nöden för?» Han

satte cigarren mot lågan och tog stöd vid isskåpet för att hålla jemvigten.

»Jag har hufvudvärk.»

»Redan? — Muntert! Hur skall det då bli på morgonkulan?» och han vinglade tillbaka gnolande:

»En fyllhund vaknar en morgonqvist,

mo-or-gonqvist.»

Jag gick in i tamburen, letade med hjälp af en vaktmästare reda på hatt och rock och steg hutterande och med en känsla, som om jag varit sjösjuk, ned för de hala järntrapporna och ut på den tomma, mörka, snöhöljda gatan.

Tysta, långa, vakna nätter, då urets tickande förefaller så starkt, som maskinens buller på en ångbåt, då en hostning eller snarkning förnimmes med den uppeggade hörsel, sjukdom förlänar, då örongottet blir genomhett och de värkande lederna ej finna hvila i någon sträckning eller ställning! Tysta, långa dagar, då man väntar plågorna eller kämpar med dem, då man tacksamt tager emot hjälp, som man annars skulle rodna för, då man blir upplyft i bädden, när kuddarna skola skakas, och ändå känner sig så trött, att man likt en drunknande omfattar i bästa fall den mjuka modersarm, som trofast håller en uppe! Och sedan, hur förintad sjunker man ej ned igen! Oändliga, snäcktröga veckor, under hvilka händerna bli gulhvita, håret växer och ögonen vidgas i samma mån kinderna falla in! Molnhöljda tid, då man bäfvande klappar på evighetens port och skyggt väntar svaret: »dröj!» eller »kom!» Och när man fått det, när lifvet långsamt vänder tillbaka, och man med steg, lika stapplande och osäkra som ens första, vacklar från möbel till möbel; när man

småningom får återtaga sina sysselsättningar, kasta bort filten, lemna hvilstolen, bli människa på nytt, se solen, pröfva den friska luften — lyckliga, underbara stadier, dem man njuter med ett barns sorglöshet, medan man samtidigt erfar en obestämbar glädje öfver att vara fullvuxen! Det är ju en hjälp att njuta mera medvetet!

Jag hade varit sjuk öfver en månad i nerffeber. Den frossa, jag tog med mig hem från förstufönstret ville ej lemna mig, sinnesrörelse och förkylning började långsamt smyga i ådrorna, hetsade upp blodet och tvang mig, efter det jag några dagar gått omkring askgrå i ansigtet och vid det retligaste lynne, att lägga mig mellan lakan.

Ellen hade jag ej sett sedan balen — vi hade sorgfälligt undvikit hvarandra. Men jag längtade, så att det förvärrade febern, efter en försoning, efter att se hennes oskyldiga, blyga blick, höra hennes glada skratt och hennes halft ömma, halft skälmska: »min egen, gamla tok!» liksom då vi förr sutto der nere om eftermiddagarna i skymningssoffan, som vi brukade kalla vår favoritplats. — Nu var allt slut. Jag skulle ej träffa henne mer, jag skulle dö, det var jag öfvertygad om — de två första dagarna. Men på den tredje förändrade en biljett från Ellen mina åsikter. Det var en kärleksfull, innerlig afbön, en med svårighet dämpad förtviflan, att hon ej fick komma till mig för smittan. Det hela slutade med: »I lif och död din Ellen.»

Jag slukade dess innehåll, oaktadt mammas invändningar . . . Hvad brydde jag mig om mina ögon, om nerffebern, om någonting! Jag låg der strålande, som ett barn vid sin julkapp, med det hopskrynkade papperet i hand, och hvar gång jag vaknade upp ur feberslummern läste jag åter de dyrbara raderna.

Redan innan jag lemnade sängen, måste mamma ge efter för min otålighet att få meddela mig med Ellen. Darrande skref jag några ord på ett visittkort, men den lilla ansträngningen mattade mig så, att jag på flera timmar ej orkade röra ett finger. Ändtligen randades dock den dag, då hon skulle få komma upp. Jag satt i min fars stora länstol, insvept i en varm nattrock och ett täcke öfver knäna. Med spänd uppmärksamhet lyssnade jag åt tamburen.

En svag ringning! Mamma gick ut: Hviskande röster, lätta steg . . . det svartnade för ögonen, mina händer skälfde. Läkaren hade nog rätt i, att jag ej var tillräckligt stark för . . .

I nästa sekund var Ellen i rummet. Hon närmade sig försigtigt, som om hon ej riktigt vetat, ifall hon vågade vidröra mig, men plötsligt lutade hon hufvudet intill mig och började sakta snyfta.

»Så blek du är! . . . Åh, min stackars, stackars gosse!»

Jag smålog. »Det är förbi nu, liten Ellen, allt ledsamt, men det har varit en lång och svår tid.»

»Ja, mycket.» Hon böjde sig ned. Hennes röda läppar darrade, de blåa ögonen lyste genom tårarna och ovilkorligen möttes våra öfverfulla hjertan i en varm, försonande kyss.

Vårterminen i Upsala var ännu ej avslutad, och med ohejdbar ifver skyndade jag att begynna mina afbrutna studier. Det gälde att taga igen den förlorade tiden, och jag läste både nätter och dagar. Ännu trött och klen, med värkande hufvud och ansträngd syn, satt jag som fastspikad vid böckerna . . . Jag hade ju ett mål, jag måste fram och fort fram, kosta hvad det ville.

Man är ung och oförståndig vid tjugofem år. Tiden gör en visserligen både gammal och förstån-

dig, men erfarenheten är en procentare, till hvilken man får betala hög ränta.

En dag, solen låg rakt in, den hvita brandmuren midt emot mitt fönster kastade en bländande reflex öfver mitt bord, började bokstäfverna att dansa för min blick, och då jag vände mig inåt rummet, för att hvila den, sväfvade små, grönsvarta fläckar på tapeten, golfvat, sängtäcket, hvart jag än såg. Jag böjde mig åter ned öfver boken, men fläckarna, i förminskad skala blandade med gnistrande punkter, hoppade alltjemt på de hvita sidorna, och helt hastigt stack det till i ögonen med en underlig skärpa, som ett dolksting. Jag baddade dem med kallt vatten, det lindrade för en stund, och jag återtog läsningen, men efter en qvart började det värka vid tinningarna, som om hjernan skulle sprängas sönder, och med ett skrik af smärta och förtviflan, dolde jag ansigtet i händerna.

Det väcker en egendomlig, tryckande känsla att vänta i en läkares förmak. Rummet med sina tunga gardiner, sitt midtelbord, betäckt af tidskrifter och planschverk, som en och annan likgiltigt eller förströdt genombläddrar, och med sina grupper af oroliga, förstämnda menniskor, som vid hvarje buller rikta nervösa blickar mot den ödesdigra dörren, hvilken öppnas endast för att släppa ut och in nya patienter, nya, bäfvande slagtoffer till dom eller förlossning. Man är så tyst, som om man fruktade spöken, blott skygga hviskningar utbytas. Hvar och en hör mekaniskt väggurets knäpp, hvar och en tänker sorgsna, ängsliga tankar. Det ligger någonting qväfvande i den varma, af desinfektionsämnen mättade luften, som om den småningom blifvit genomträngd och förtätad af all den smärta, der dagligen utandas inom dess trånga område.

Det var min tur. Efter en veckas obeslutsamhet och förhoppning, att det onda skulle bota sig sjelft, hade jag äntligen bestämdt mig för att rådfråga den berömde professorn. Sträf åhörde han min beskrifning. Sträf och allvarsam klämde han synglaset i ögonvrån, för att skrida till undersökning, och sträf och allvarsam lade han det ifrån sig.

»Det är inte så bra, det der», sade han slutligen, och genom hans sträfhets framskymtade ett visst medlidande, som plötsligt fylde mig med en isande ångest.

»Är det något . . . farligt?» framstammade jag.

»Åhja — som sagdt, inte är det bra.»

Jag reste mig, samlade hela mitt mod och försökte se professorn stadigt i ögonen.

»Säg mig sanningen! . . . Skall jag bli blind?»

Professorn nickade långsamt. »Troligtvis», sade han kort.

»Hur länge kan det gå om, innan . . .» Jag kunde icke säga ut meningen.

»Det är inte godt att säga.»

»Och sedan?»

Professorn vände sig mot bordet och sysslade med sina instrument.

»Är ingen operation möjlig?» frågade jag med onaturlig fasthet.

»Nej, jag fruktar . . . det är en förlamning af den optiska nerven, och då är inte mycket att göra, men vi skola väl se till. Kom igen i morgon.» Han tycktes ha svårt att uttala domen.

»Jag tackar.» Jag bugade mig, professorn tryckte kraftigt min hand och följde mig till de i ek målade dubbeldörrarna.

Der ute väntade fortfarande en tyst, bedröflig skara. En liten aftärd, torftigt klädd qvinna med

ombundet hufvud gled in efter mig som en skugga. Jag tog min hatt och såg dröjande utöfver rummet. Kanske skulle jag snart ej vara i stånd att se det längre, och fast den stela salen med sina i mörk förgyllning hållna tapeter, sina fotografier i svarta ramar, sina nötta gångmattor och stora trymåer, sitt bord dignande under oläst lektyr och sin begrundande Beethoven öfver det stumma pianot, var mig fullkomligt likgiltigt, erhöll den nu ett säreget intresse för mig, det var, som om jag tagit afsked från en kär vän, och beklämd drog jag rigeln från säkerhetslåset och steg ut för att bege mig hem — hem till mina stackars föräldrar.

Man vänjer sig vid allt, vid jublande lycka, tills dess glans ej mera bländar, vid bittraste sorg, tills bitterheten mist sin udd, och fastän långsamt, fastän endast genom förtviflan och mörka stunder lär man dock den svåra konsten att finna sig. Man vänjer sig vid bördan som en häst vid betset. Trotset blir spakt, man springer lydigt framåt efter korta tyglar, och man stupar ej så lätt, som man föreställer sig — människan är en seg lastdragare.

Om någon för ett år sedan sagt mig: »Alla dina förhoppningar skola gäckas, din ärelystnad brista likt en såpbubbla, Ellen fly undan din längtan som en trolsk fe, och sjelf skall du, en hjälplös, förlorad stackare, famla dig fram genom en lifslång natt», då skulle jag ha svarat: »En sådan olycka vore jag ej i stånd att öfverleva.»

Och nu — den lilla trekanten i bröstet pulserar samvetsgrant, klaffarna göra felfritt sin skyldighet, blodet cirkulerar, mekaniken är i förträffligt skick, ja till och med själen börjar trögt, ovilligt men oemot-

ständligt att återtaga sin verksamhet, så litet anår man sin egen styrka.

Jag har sökt hvarje möjlig hjälp för min syn, men det fins ingen räddning, den är hemfallen till undergång. På det ena ögat är jag redan blind, det andra är angripet, jag ser allt som genom ett töcken, och då jag går, erfar jag en besynnerlig, osäker känsla, som om jag saknade fotfäste och stege i luften.

Jag har gett Ellen friheten och — hon har tagit emot den. Det var ju naturligt, och ändå erfor min egoism ett brännande sting, en sviken förhoppning, att hon gaf sig för nödvändigheten utan motstånd. Det var någonting så krasst i, att hon genast löd förnuftets röst, och hennes barnsliga tårar kunde ej dölja, att hon redan beräknat och underkastat sig de omöjlighetsskäl för vår förbindelse, som jag, kämpande mot min sinnesrörelse, uppräknade.

Så farväl då, min ungdomsdröm! Du var kort och ljus, min framtid är lång och skugghöljd, men jag eger dock din hågkomst. Kanske är mången fattigare. — Mod alltså!

En prestgård på landet! Det ligger idyll redan i benämningen. Man tänker sig en hägnad plats, fredad för stormar och bekymmer. Man ser i inbillningen en blid, välmående prestfru, en helst hvithårig prestman med kalott, pipa och ett vänligt leende mot minsta kräk. Man ser en gladlynt trottjenarinna, halft värdinna, tillgifna hundar, tillgifvet folk, en vårdad trädgård, lummiga lindar, bersåer, bänkar, blomsterrabatter, i få ord ett litet jordiskt eden, eller en asyl för de sorgsna och betungade. Men icke alltid motsvarar verkligheten en dylik bild.

Jag behöfde hvila, ensamhet och nya förhållanden. Det plågade mig att träffa mina gamla

bekanta, hvilka mer eller mindre anade och beklagade mitt öde. Jag led af mina föräldrars undertryckta smärta, ja, jag led af nästan allting i min omgifning. Gathörnen, då jag gick ut, tycktes hviska: »nästa gång kan du kanske ej läsa våra namn.»

Husen, som stodo under byggnad, hånlogo åt, att jag ej skulle få se dem färdiga. Platser, dem jag blifvit förtrogen med, betraktade mig med en afskedsblick. Bort, så gerna då, innan allt var borta!

Genom bekantas bekanta fick jag anvisning på den lilla komministergården i en fattig, undangömd trakt långt ute i skärgården — dess bättre, det var ju just för att gömma mig undan, som jag ville från staden.

Elmbo, också kallad kaplansgården, hörde ingalunda till det ofvanbeskrifna slaget af mönstergilla prestgårdar.

Komminister Holmblad påminde snarare om en duktig arbetare, både till sätt och utseende, än om en andans man. Han var, som folket sade, »en oförgripligt snäll karl» och i sina unga dagar hade han säkert varit en ganska angenäm umgängesmenniska, men åren hade gjort honom en smula trög och likgiltig af sig. Det låg någonting af »sak samma!» i hela hans uppträdande. Möjligtvis hade en annan hustru kunnat göra honom till en annan man, och kanhända kände han äfven detsamma själf ibland, kände att han blifvit neddragen, ty fru Holmblad hade, oaktadt sin kroppsliga storhet, fått ett ganska litet pund, hvad själsegenskaper beträffar, på sin lott. Då hon gifte sig, var hon en smärt, röd-kindad, inspektorsdotter med vackra drag, hvita tänder och ett gladt småleende. Hennes bildning inskränkte sig till väfning, bakning och vanlig byskolslärdom hvilket nu, då fägringen försvunnit, föll skarpt i dagen.

Men gjord sak står ej att ändras, och komminister Holmblad hade med tiden vant sig att ej fordra mer af sin äkta hälft, än mat i rättan tid, lappar på skjortorna och stoppar på strumporna. Hvad mig angår, anstod mig det värda paret förträffligt. De besvärade mig hvarken med nyfikenhet i ord eller blickar och bekymrade sig ej det minsta om mitt görande eller låtande, hvaröfver jag i min ömtåliga och retliga sinnesförfattning kände mig uppriktigt tacksam. Vi sammanstötte vid måltiderna, det var allt.

Mitt enda tidsfördrif var att genomströfva omnejden. Långa, ensliga vandringar, långa ensliga rodder och ett och annat besök i bondstugorna, på så sätt förnöttes min dag. Men under aldrig så ogynnsamma omständigheter tar ungdomen ut sin rätt. Oaktadt sorg och sjukdom återvann jag mer och mer mitt efter nervfebern förlorade hull, och den intressanta blekheten tog en allt mörkare nyans af vanlig solbränna. Jag kände, kort sagdt, nästan harmset, hur jag blef starkare och starkare, och hur jag, oaktadt mina dystra föresatser, mitt beständiga idislande af det förflutna och min fruktan för framtiden, likväl stundom erfor, om icke lefnadslust, så just som en slags längtan derefter.

»Jag väntar hit en gäst i morgon», sade komministern en afton till mig, der han stod på förstugugvisten och lekte med sin Nimrod, en präktigt rapphönshund.

»En gäst?» Jag såg upp, obehagligt öfverraskad.

»Ja, en ung slägtinge. Hon har nyligen mistat sin mor.»

»Jaså», svarade jag liknöjdt, i det jag tog min mössa.

Komministern flyttade sin pipa ur ena mungipan i den andra.

»Ni är då ingen fruntimmerskarl?» sade han med sitt flegmatiska leende.

»Nej.» Jag förde ett finger till mösskärmen och gick förbi honom på min vanliga färd utför den daggvåta ängsslutningen ned till den lilla, gulmålade ekstocken.

Fjärden var blå, vid, lätt krusad, med små hvita segel genskjutande hvarandra på den glimmande ytan. Blott vid stränderna, der alträden sträckte ut sina skuggor, låg vattenytan spegellugn, djupgrön och genomskinlig. Här brukade jag hålla mig. Jag tyckte om att ro in bakom vassen, vända stäffen så, att solen ej stack mig i ögonen, hvila på botten af båten och halft sofvande lyssna till vågplasket mot båt-sidorna.

Vid detta skede af mitt lif fans det ingenting annat, än ett tillstånd af dvallik domning, som jag fann eftersträfvansvärdt, och Italiens utdöende lazzaroner skulle i mig ha funnit en värdig efterträdare. I dag kunde jag dock ej helt komma in i min önskade stämning, dertill fordrades brist på tankar, och mot min vilja kunde jag ej låta bli att egna några betraktelser åt den unga fridstörerska, som skulle komma och rubba vanorna i vårt enkla lif. Det gick väl an, att också hon hade en sorg att bekämpa. Jag drog på mun. Kaplansgården var då en riktig fristad för pauvres honteux. — »Stackars skamfulla!» Det är dock i bokstaflig mening ett ganska betecknande ord, ty är icke hvar och en, som blifvit träffad af ödet, i mer eller mindre mån en stackars skamfull, hvilken drar sig undan verldens ögon för att i någon enslig vrå dölja sitt sår, tills det hunnit läkas. Försvinner icke äret — ja, då blir också den människan för lifvet en stackars skamfull.

»Kandidat Eskilsson, fröken Evert.»

Jag hade kommit sent ned till frukosten, emedan jag visste, att den främmande damen skulle deltaga i den. Hon reste sig med en höflig, men på intet vis tillmötesgående bugning, och jag besvarade den i samma stil.

Hur hon såg ut? — Åh, just ingenting, det var åtminstone mitt första intryck, och många ord sade hon icke heller, men hon hade en egen förmåga att vara tyst, utan att förefalla tråkig. Hon lyssnade till hvad som sades med ett djupt uttryck i blicken och en uppmärksamhet, som tycktes mana till fortsättning. Hon hade en viss trygghet, ett förtroendeingifvande lugn, man kände sig nästan gammal bekant med henne genast från början, och man erfor en liflig benägenhet att tala om allt möjligt af ens egna angelägenheter, som om man varit säker på, att de skulle inge henne sympati.

Jag hade föresatt mig att visa mig otillgänglig, att så mycket som möjligt undvika henne, men detta till trots beslöt jag att stanna hemma på förmiddagen. Jag intalade mig sjelf, att det var för varmt att vandra ut, och så satte jag mig i den svartlackerade gungstolen på verandan och led tåligt obehaget af en för hårdt stoppad dyna, som besvärade min nacke.

Fröken Evert hade redan förut intagit en korgstol. Hon bar en röd klädning af något gammalmodig snitt — tanken att hennes mor var död slog mig plötsligt.

»Jag trodde ni hade sorg», sade jag förundrad. Hon böjde hufvudet.

»Jag har så med», svarade hon sakta, »men den sitter innanför kläderna.» Med ens såg hon upp. »Ser ni, jag har inte råd att skaffa mig en sorgdräkt till hvardagslag», gentog hon enkelt.

Jag rodnade med en tafatt känsla af att ha förplumpat mig. Vid middagen var hon lika fåordig som vid frukosten, hvilket dock icke kunde förtaga något af det obeskrifligt fängslande i hennes uppträdande. Hon spred liksom en sfer af harmoni omkring sig. Hennes otvungna rörelser, klara, eftertänkta svar och allvarliga, men långt ifrån ovänliga sätt ingaf ett välbefinnande, en slags hemkänsla, som man gerna öfverlemnade sig åt. Och det var med en skugga af saknad, jag såg henne efter måltiden draga sig tillbaka i sitt rum.

Min sista, rediga tanke, innan jag somnade, var: hade hon bruna eller blåa ögon?

Kan man samtidigt älska tvenne?

Det är en ofta framställd och ofta, åtminstone synbart, berättigad fråga, men jag tror dock ej, att den kan besvaras jakande, för så vidt man med kärlek menar känsla i dess högsta potens, mögnad, klargjord och bestämd åtrå. Men allt måste underhållas, ångtrycket sjunker, då den drifvande värmen förminskas; en kärlek utan näring vore minst en lika stor onaturlighet, som en flammande eld utan sådan, och blott exalterade poeter kunna tala om outplånlig saknad, utsläcklig glöd ännu bortom grafven för tomma, blodlösa skuggor. Lifvets största hehof är reproduktion. Förnyad framträder vårsolen, förnyade glädje och bekymmer, ljus och skugga. Är det då ej otänkbart, att vårt ädlaste och kraftigaste begär ej skulle kunna öfverleva sig sjelft, icke uppstå ånyo, varmt, ungt och starkt ur ett en gång lidet skeppsbrott? Säkerligen. Men under full sommar faller icke vintersnö, och då en låga står högst, tänds icke en annan inom samma bröst; blott i den

enas aftagande ligger borgen för den andras tillväxt. Ett döende tycke låter förena sig med ett gryende, och dock är intet af dessa stadier verklig kärlek, de innebära blott så att säga dess råämne. Att älska tvenne, är följaktligen att älska ingen, det är en tid, under hvilken hjertats mark ligger i träde, och då man ej kan förutspå, om den skall bära god eller dålig skörd.

Jag hade tillbringat fjorton dagar i fröken Everts sällskap, och det syntes mig, som om vi alltid måste ha känt hvarandra: vi blefvo vänner nästan från första stunden, och omedvetet kommo vi ständigt in på allvarliga ämnen, tankar, tvifvel och åsikter af det understa lagret, som upprinna hos en meniska, då hon är ensam med sig själf, men som man sällan rör vid inför andra. Det föll sig helt naturligt för oss, våra ideer möttes, vi klargjorde dem för hvarandra, och vi kunde ibland samspråka halfva förmiddagarna utan att tröttna, der vi sutto i syrenbersån, hon med något arbete, jag i skuggan, så att ej dagern oroade mig. Jag hade delgifvit henne min olycka. Icke så, att hon gissat sig till den eller utfrågat mig — utfråga föll henne sist af allt in — och hon behöfde det ej heller, ty man förtrodde sig oemotståndligt åt henne ändå. Så ofattligt det låter, erfor jag redan efter en veckas sammanvaro en tyst, innerlig önskan att kunna få tala med henne om Ellen, annars min sårbara Akilleshäl, och det ingaf mig lättnad endast jag föreställde mig, hur jag biktade min lefnadsdröm för henne. Jag tänkte öfver, hvilka ord jag skulle använda och anade till hennes svar, åtföljda af den der vackra, medlidsamma blicken, som alltid gick så underbart djupt.

Ellen! Din täcka bild, dina barnaögon, blåa som linblommor, ditt sätt, intagande likt en smeksam

kattunges, din trollsländenatur, skimrande, haltlös, men älsklig, skall aldrig gå ur mitt minne, aldrig ur mitt hjerta, men den stora plats, du der fylt, borde, finge, kunde icke länge bli ett tomrum.

Det var en egendomlig känslöstämning, denna sommar, som kom mig att erfara samma smärtsamma sting, samma obestämda ångest, då jag plötsligt erinrade mig Ellen, som då jag oväntadt fick sigte på fröken Evert. Det var stunder, då jag ännu tyckte Ellens armar lindade om min hals och då jag samtidigt njöt af det ljusa välbefinnande, hvilket ofta grep mig, när, vid något samtal med fröken Evert, våra ögon möttes i en lång, öppen blick af ömsesidigt förtroende. Jag lefde ett dubbellif, ett drömlif, hvori jag tappade bort mitt sjelf, utan önskan att finna reda på det.

Har du någon gång fattats af den lifvande makt, som rycker upp en menniska, då hon, trött vid kampen, lagt ned den, då hon med en blytung resignation hunnit till slutpunkten »det är sak samma!» och så med ens någon uppmanat henne till strid, intalat henne mod och gett henne ett nytt vapen i händerna? Aldrig känner man sig så segerviss, som i ett sådant ögonblick, då kanske ett enda lyckligt ord återställt en tron på sin förmåga.

»Ser ni, jag tycker, jag är ett sådant der skadedjur, som man borde ha rättighet att röja ur vägen likt ormar, råttor och dylikt», sade jag en morgon till fröken Evert, då jag i mer än vanligt dyster färgton skildrat min vanmakt att vara mig sjelf eller samhället till ringaste gagn.

»Hvarför fortsätter ni inte era studier?» frågade hon hastigt.

Det kom öfver mig så oberäknadt, att jag blef henne svaret skyldig.

»Vet ni», fortfor fröken Evert, eggad af min tystnad, »jag har hört talas om personer, som hunnit mindre långt, än ni, och mörkret till trots skaffat sig lysande doktorsdiplom.»

Jag borrhade ned min käpp i gräset.

»Hvad skulle det tjena till?» invände jag tungsint.

»Säg inte det. Om ni blefve lärare, skulle ni kunna omge er med ungdom, långt efter det ni själf blifvit gammal och grå, och det skulle slutligen göra er själf ung till sinnes. Jag har alltid vurmat för lärarekallet såsom något stort, men jag är, gu'nås, så okunnig själf.»

»Kanske ni skulle vilja bli min första elev?» Jag framkastade det på skämt, men hon tog upp handsken.

»Ja, hvarför inte!» sade hon allvarligt.

Det var på så sätt dessa så kallade lektioner kommo till stånd, hvilka voro af oändligt mycket mer värde för läraren än lärjungen. Under det jag inbillade mig föröka fröken Everts kunskaper på ett särdeles märkbart sätt, ingaf hon mig till gengäld stilla, men säkrare med hvarje dag, tillförsigt, lefnadsmod och förtröstan. Hon lärde mig, att med upprätt hållning skåda in i framtiden och der se ett mål, ett värf i stället för hjälplös oduglighet. Jag återvann lit till min manlighet, och det fans gånger, då jag kunde glömma alla misräkningar för denna belåtna, oskyldigt uppslupna sinnesstämning, som är vår andes fri- och lekstunder.

Jag letade upp mina studieböcker och började ånyo bereda mig till tentamen. Skulle jag mäktas blifva mina föräldrar en lättnad i stället för en börda, var ju redan det värdt att kämpa för. Hvarför låta sig öfvervinnas så snart? Opröfvad kraft är dödt kapital.

Fröken Evert blef min sekreterare och föreläsare, den mest nitiska, jag kunde önska mig. Hennes mjuka, låga stämma tröttnade icke att timtals låna poesi åt de torraste ämnen. Ofta nog utspunno sig ur dessa föreläsningar de lifligaste diskussioner. Hon egde denna blandning af träffande skarpsinnighet och brist på logik, som ej sällan förenar sig hos qvinnan, och då hon anföll några svaga eller inveklade punkter inom en vetenskapsgren på sitt originela, oförskräckta manér, bragte hon ofta all min bevisföring till korta. Vi utbildade oss emellertid till ganska skickliga motståndare, men våra hugg sårade aldrig, tvärtom kände vi mer än någonsin efter dylika små fejder den valfrändskap, som drog oss till hvarandra.

Jag hade småningom afslöjat hela min själ för henne, och jag öfverlemnade mig åt hennes ledning som åt en god systers. Ellen var ett namn, som ofta nog förekom i våra halftysta samtal på verandan, vid kaffebordet, i bersån under arbetstimmarna eller slutligen på gungbrädet utanför salsfönstret om qvällarna. Det var just på denna plats en ljum Augustiafton, medan en liten svag månkant, såsom väfd af dimma, kämpade en långsam strid med solen, medan daggen började lägga sig på gräset, och sandgångarna framträdde mörka af fukt, medan blomorna slöto sina kalkar, foglarna sjöngo aftonsång, komministern rökte, hans fru dukade och pigan baddade, som jag första gången, uppjagande mig själf till verklig sinnesrörelse, med sänkt röst gaf henne del af min trolösa dröm om lycka.

Hon hörde på utan ett enda afbrott, utan en enda åtbörd. Der hon satt, insvept i en svart sjal, med sitt fina ansigte så blekt och stilla, som en marmorbild, kunde man knappt tro, att hon ens lyssnade.

»Ja, och nu är den sagan slut . . . för alltid!»
Jag tystnade, men det var något i hennes uttryck,
som hastigt och oöfverlagdt kom mig att tillägga:

»Har detta fjernat oss från hvarandra, Marta?»

Det ryckte litet i hennes munvinklar, hon sväljde
ett tag, som om hon tvingat ned gråt, men så såg
hon mig rakt i ögonen, klart och öppet som vanligt.

»Nej — tvärtom», svarade hon fast.

»Tack!»

Jag räckte henne min hand, och vi bytte en
kort, kraftig, nästan manlig handtryckning. Det var
som ett löfte, en bekräftelse för lifvet på vårt vän-
skapsförbund.

Jag hade tagit min examen och — jag var
blind, hopplöst blind. Min tillvaro skulle bli mörk,
enslig, tung, men icke fullkomligt onyttig, och deri
låg en borgen för, att den ej skulle bli fullkomligt
olycklig. Jag hade mottagit en befattning att un-
dervisa i literaturhistoria inom en nyupprättad läro-
kurs för unga fruntimmer. Jag vågade möta fram-
tiden med lugn, det förflutna låg långt, långt bakom
mig, blott stundtals fattades jag af en upprorisk för-
tviflan, ett vanmäktigt trots mot det öde, som dömt
mig till en hårdare — och hvarför icke orättvisare?
— lott än de flesta andras. Men jag dukade ej
längre fegt under för dylika stämningar, det var som
om jag midt igenom bitterheten sett ett par blida,
mörka ögon, hört en mjuk, låg stämma intala mig
mod och ge mig synvidd öfver lifvet, oaktadt den
förlamade, maktlösa optiska nerven.

*Marta Evert! Ditt namn kom beständigt i mina
tankar. Hur gestaltar sig hennes öde? Hvar vistas
hon? frågade jag dagligen mig sjelf, och ännu en

tredje fråga gnagde mig, som ett ondt samvete: »kanske är hon gift eller förlofvad?» Osvikliga egoism! Var jag då ej fröken Everts vän? — Unnade jag henne ej allt jordiskt godt? Hvarför plågades jag då af det, som borde ha uppfyllt mig endast med glädje? Ack — djuret, djuret inom människan, som Xavier Maistre talar om, hur färdigt är det ej att försvara sina låga drifter! Men jag måste besegra det . . . Jag måste inse möjligheten af, att hon var en lycklig, älskande hustru, kanske en lycklig, älskande mor! Det var ju hela tre år, sedan jag vetat något om henne — och jag måste lära att betrakta det med glädje. Rofdjuret, ja, det kunde gnissla tänderna och hålla sig i bur.

Min ledsven, ett barnhusbarn, som jag tagit i min tjänst så godt som från gatan, slog upp dörarna till skolsalen och förde mig på den smala gången mellan pulpeterna fram till katedern. Jag hörde ett sus af hviskningar, der jag med gungande, osäkra steg följde honom, och jag såg i andanom, hur en täck skara af flickhufvuden böjde sig mot hvarandra, medan deras blickar och tusen anmärkningar sändes efter min person. En minut kände jag mig förvirrad, men det förgick som ett strömoln. Jag var ju icke en ung man inför en trolsk samling af motsatt kön, jag var blott ett lärdomsverktyg, som fått i behåll arbetsförmåga för att kunna vegetera.

Jag började mitt föredrag något stelt, men det gälde mitt älsklingsämne och det utföfade snart sitt välde öfver mig. Jag vet ej hur länge, jag skulle ha uppehållit mig hos nyromantikens hjeltar, om ej ett surrande väggur gällt förkunnat, att min timme var slut. I största hast uppstälde jag lexorna till följande gång, och nästan upplifvad tog jag med några skämtsamma ord afsked af mina osedda elever.

Jag höll på att iföra mig öfverrocken, då en qvinlig hand sakta lades på min. Jag vände mig tvärt om.

»God afton, doktor Eskilsson!»

Marta! . . . O, hur mycket hade jag ej i detta ögonblick velat gifva för min syn!

Ja, det var fröken Evert — och nu fick jag svar på alla mina tysta frågor. Hon bodde hos en faster — således var hon då åtminstone icke gift —, hade plats på telefon, och nu hade hon beslutat sig för att deltaga i skolans kurs . . . Hon hade icke haft en aning om min lärarebefattning vid densamma, men det gladdde henne mycket att återse mig.

»Jag kan inte med bästa vilja säga det samma», sade jag med ett tvunget leende.

Hon svarade ej, men jag kände ånyo den lilla, trofasta tryckningen af hennes mjuka fingrar. Och så skildes vi för den gången. Men kursen hade fått ett verkligt intresse för mig.

Det låg en egendomlig tjusning i detta tysta samband. Jag visste ej ens, i hvilken del af rummet hon hade sin plats, och ändå var det, som om jag enbart åt henne riktade mina ord. Hon var den enda gestalt af kött och blod, jag såg för min inre syn — de andra voro endast namn och röster.

Vi brukade oftast vexla några ord efter lektionerna — många af mina elever hade tagit detta till vana, så att det väckte ej uppseende.

Dessa korta samtal hade blifvit mig dyrbarare än jag sjelf visste. Jag längtade till dem om förmiddagarna, jag drömde om dem, då jag kommit hem om qvällarna. De voro mitt lifs- och glädjeelixir, kanhända ett gift, som jag snart ej skulle kunna undvara. Och Ellen? Jag måste tillstå, att hon nu mera var en biperson i mina tankar. Jag

hade hört, att hon var mycket med, mycket på modet och firad för sin skönhet, hvart hon än kom. Det glunkades om, att hon och löjtnant Wetter skulle bli ett par. Då jag erfor detta, försökte jag visserligen att skrufva upp mig till smärta, men det var en konstlad ansträngning och kröntes med föga framgång.

Och likväl förstod jag ej, hur det var fatt med mig förr, än min mor en morgon läste upp i tidningen som »förlofvade en herr Chose och — Marta Evert.»

Jag kände, hur en kall domning grep mig, jag blef alldeles maktlös i armarna. Nu hade då provvet begynt och — jag dukade redan under.

»Djur, djur! Om jag skall gissla dig blodig, skall du lyda mig.»

Marta kom, som vanligt, till mig efter lektionens slut.

»God afton! Ni är så blek i dag. Ni är väl inte sjuk?» Hennes fråga lät orolig.

»Nej, visst inte. Jag får lyckönska er, fröken Evert.» Mina ord kommo, alla bemödanden till trots, stela och kyliga öfver mina läppar.

»Lyckönska — till hvad då?»

»Ni är ju förlofvad.»

»Jag? Nej! Åh, jag förstår! Nej, det är en släging på långt håll.»

Hvarför blef jag så lätt om hjertat? Skulle ej samma pina förnyas en annan gång? Nu hade jag dock satt mig in i den, jag hade tvingat mig till vänskapligt deltagande — efter hvad jag trodde. Och dock, det kunde ej förnekas, att jag var glad, svindlande, jublande glad, som en prisbelönad skolgosse under lofvet.

Det var efter en lektion. Jag stod qvar på katedern. »Hvar är min Johan?» ropade jag med hög röst.

Lätta steg närmade sig.

»Er Johan har sträckt sin fotled och kan icke röra sig. Jag skall följa er hem», sade fröken Evert på sitt enkla, bestämda sätt.

Jag tog emot hennes hjälp, som om hon varit min mor. Hon räckte mig rock och hatt och ledde mig nedför trapporna och ut i gatbullret så fast och varsamt, som Johan aldrig varit mäktig till.

Vi gingo tysta fram längs trottoaren. Jag stod som under en förtrollning, rädd att bryta den. Fröken Evert tycktes också vara i vek sinnesstämning.

»Ni är en verklig Jane Eyre!» sade jag slutligen, med ett svagt försök till skämt.

En ilning flög genom hennes hand.

»Nå, det skulle väl ändå ingen ha mod att bli», tillade jag något bittert. »Lord Rochester får allt nöja sig med mindre i lifvet, än i dikten.»

»Lord Rochester har kanske ingenting begärt i lifvet . . .» Hon sade det osäkert och brådslande.

Jag tvärstannade.

»Hur skulle han kunna det?» frågade jag häftigt.

»Hur kunde Rochester det i dikten?» frågade hon sakta tillbaka.

»Och hvar skulle han finna Jane Eyre?» Jag kunde knappt andas.

»Hvarför söker han inte?»

»Marta!»

Det var då möjligt! . . . Ingen förtrollning, ingen dröm, som gled undan mig, utan en blid, orubblig sanning! En verklig Jane Eyre, en verklig Rochester...

Och jag har vågat knota mot försynen!

»Här tycker jag du kunde sluta», säger Marta och lägger ned pennan. »Du vill väl ej skriva en minnesteckning om det närvarande heller?»

»Nej, genast. Blott några ord ännu.»

Jag är den lyckligaste människa under solen. Hvarje afton tackar jag Gud för min lott . . . Mitt hem, min hustru, mitt lilla barn, som jag aldrig skall få se, men hvars lena händer leka med mitt styfva skägg och hvars glada skratt ge eko innerst i mitt fadersbröst. Hvarje morgon samlar jag en krets af unga disciplar omkring mig. Mitt lif är rikt, välsignadt, ljust. Och ändå vända sig folk om på gatan och säga:

»Stackars karl, han är blind!»

EN FRIDAG.

Klamp, klamp, klamp, klamp! hade det låtit hela veckan, medan dammet rykt om ladorna, genom hvars afbalkade dörröppningar slagorna synts svänga i säker takt. Men så var också rågen sluttröskad. I morgon skulle man börja med ärter, följde derpå turen till korn och hafre, och sedan fick man taga itu med trädan. Det var ett sträfsamt lif och en ringa lön för mödan, ty hemmanslotterna voro högt onererade, och dertill kommo stora kommunalutskyl-der. Släppte man efter arbetet i ringaste mån eller blefve det bara ett hårdare år, stode man snart i skuld, och det gjorde de flesta i byn, ty skuld är alltid lättare att råka i, än komma ur. »Bönderna äro egennyttiga», heter det vid riksdagen. »Bönderna äro slafvar!» tränger det som en protest ur hjertat af landet, »slafvar under den tyngsta lifegen-skap — nödvändigheten.»

Men i dag voro alla bekymmer, all tunga och omsorg bortkastade tillika med de smutsiga hvardags-tröjorna, de trasiga slokhattarna och de på åkern nedgångna stöflarna. I dag njöt man af sin tillvaro, i dag sof man ut, i dag rustade man sig fin och roade sig. I dag var man icke endast lastdjur, utan människa. Man hade tid att hemta andan fullt och fritt i den höga, rena skärgårdsluften, att glädja sig

åt den blåa viken och de vackra, tätta alstränderna, att lyssna till fågelsång, att sällskapa med hvarandra och att i allsköns lugn röka en pipa. Kort sagdt, man var något mer än kropp, man var äfven själ, om än ouppodlad — men så hade man odlat så mycket mera mark i dess ställe.

En klar, dallrande klockton nådde med vinden öfver viken och studsade mot Per Gustafs örhinnor, der han låg och sträckte sig i godan ro. Han öppnade ett öga, slöt det igen, gjorde ett försök med det andra och bligade mot solen.

En ny ton, starkare och djupare, kom samma väg som den första.

»Per Gustaf, nu går jag te körka, 'ar du hinte luggit och dragit dej nock nu?»

Ett qvinligt ansigte, omgifvet af en svart sidenhalsduk, skyntade bakom rutan.

»Joo — gå du! Jag kommer fäll efter ditnas!

»Jag ä' samman mä' Jan Karls Margret.»

Per Gustaf blef i blinken klarvaken, med ett raskt skutt var han på fötter och inom mindre än en qvart visade han sig på kyrkbacken med kinderna ännu blanka efter den grundliga vattenösningsen.

Första psalmen hade just tagits upp, då han på tå med gungande steg, hvilket dock ej hindrade hans dubbelbottnar att ge eko i stenhvalfven, banade sig väg på stora gången.

Hunnen till en ledig bänk, dök han efter sin psalmbok i bakfickan, vätte tummen, slog upp numret och stämde i på orätt ställe med sin bredaste bas.

Per Gustaf var ingen backhare, och ändå behöfde han en bra stund samla sitt mod, innan han frestade att kasta en blick åt orgelläktarn.

Slutligen sneglade han dit. Mycket riktigt. I främsta ledet bredvid ansigtet bakom rutan, tillhörigt

hans syster, satt Margret, med de bruna ögonen andäktigt riktade på presten och en ostyrig hårlänk framtittande vid ena örat.

Per Gustaf kände som en tryckning öfver bröstet. Hon var då den likesta tös i socknen, och det vore fäll förgjordadt . . . han afbröt helt förskräckt sina olämpliga betraktelser och under återstoden af gudstjensten stirrade han rakt fram på glorian kring det förgyllda korset för att ej råka i någon slags frestelse.

»Vi 'ar skinande väder hi dag», tog han sig dristigheten att säga utanför kyrkdörren, sedan Margret kommit ned från läktarn, men hon svarade aldrig ett ord, utan vände honom tvärt ryggen och knöt till sin duk med en bestämd knyck.

Per Gustaf blef alldeles kopparröd. Hvad gick åt henne, var hon rent vettvillig? *Det* skulle hon få ångra, och hån beslöt att icke dansa med henne på qvällen der borta hos Jan Ors.

Jan Ors Nils var en storkaxe, som gerna ville synas litet för mer än de andra, när han kunde komma åt, och hans söndagsbjudning var också ståtligare, än någon hittills varit. En riktig storspelare var tillsagd — det skulle inte bli »armonika», utan fiol, och så skulle man få bränvin till kaffet.

Frammot sextiden började det se lifligt ut på landsvägen. Gossar och flickor, hvar för sig i långa rader, lyfte på klinkan och vandrade in genom den svarta grinden fram till gårdsplanen; här trängde sig de förra in i en löfsal, de senare satte sig på förstuguvisten och väntade. Som ett litet intermezzo gick en och annan och dref hem korna.

Ändtligen!

Ett ljus tändes i köket. Spelmannen fick plats i en vrå, snöt sig för att skryta med näsduken, knäppte

litet på strängarna, och så klingade med ens en polska muntert i det dunkla rummet.

Hej! Danken flämtade, jäntorna likaså. Man stampade takten, förlorade den; knuffades, grep fastare tag, och så svängde man af igen med korta uppehåll, under hvilka gossarna sutto hvarftals i knä på hvarandra och flickorna i knä på de öfversta gossarna — konversation kom aldrig i fråga, klokt nog.

Per Gustaf höll ord. Han låtsade icke se Margret en gång, och flickorna undrade sins emellan öfver saken, ty man hade trott, att det var så godt som aftaladt dem emellan. I stället utmärkte han nu Anna Greta — och hvar hon hade sina tankar, det visste man nog.

Johan deremot hade valt Margret för aftonen. De dansade hvarenda dans tillsammans, och fast Margret såg så allvarsam ut, som om hon varit på begrafning, och allt emellanåt i smyg iakttog Per Gustaf, sade hon icke nej, utan hvirflade om, som om hon dansat för betalning, och fördrog Johans tydliga, om också ej fina uppmärksamhet. Denne hade redan en slöja öfver ögonen, och det märktes på andedräkten, att han ej låtit den förföriska blänkfyren på kaffebordet stå oantastad. Men det var inte så noga, han höll sig styf i dansen, mera hade man ej rätt att fordra.

Och så led det mot midnatt.

Det gick allt hetsigare till. Flickorna blossade röda, likt kokta kräftor, gossarna skralade, somliga tvistade, och det var icke långt från slagsmål ibland.

Johan och Margret stodo bakom Anna Greta och Per Gustaf, som just skulle dansa ut. Den sistnämnde vände sig ett ögonblick om med en mörk blick.

»Nå, raska dig, din truls!»

Det var Johan. Till mera bekräftelse åt sina ord lät han sin fot komma i närmare beröring med Per Gustaf akterut.

Snabbare än tanken hade denne tilldelat honom en sjungande örfil.

Och dermed var det färdigt. I nästa minut lågo de öfver hvarandra på stuggolfvet och använde knyt-näfvarna, hvar de kunde komma åt.

Plötsligt skrek Margret till. Hon hade sett något hvasst i Johans hand.

Men nu kastade sig de andra pojkarna emellan. Johan blef afväpnad, och Per Gustaf drog sig undan för att binda om sin arm, han hade fått sig en skråma.

»Hinte hä' dä' nåt farligt», menade han och knuffade åt sidan Anna Greta, som ville hjälpa honom, med ett: »behöfs hinte!»

Småningom upplöstes laget.

Per Gustaf stod vid vägskalet, der Margret skulle förbi, men hon såg ned och ville skynda sig vidare.

»Ska' du ge dej från mej nu mä'?» frågade han med litet egendomlig röst.

Hon stannade.

»Jag töcker Per Gustaf kunde 'a 'ullit sej för go' te tocke der», sade hon, utan att besvara hans spörsmål.

»Då skulle hockså Margret 'a 'ullit sej för go' te vara konstuger i morse.»

Hon var litet blek, der hon stod i månskenet med halsduken gliden nedåt nacken och det mörka håret en smula i oordning.

»Jag 'ade fått 'öra så möcke tokugt i går der bortnas på jäla . . .» hon tvekade och ryckte i förklädessnibben.

»Kan tänka he. När domars Maja tar mun full, går hingen säker. Hva' sa kärringen?»

»On sa', att jag hinte skulle lita mej te Per Gustaf, för 'an 'ade en hann, sa 'on.»

»Dä' ljög 'on!»

Margrets uttryck klarnade nästan till ett småleende.

»Jag ska säga, att jag 'ar hinte talt ve nå'n flicka hom tocket, men gör ja 'et, så vill jag 'a här-ligt besked.

Margret vexlade färg och blef röd som en ros i månskenet.

»Så godt först som sist.» Han harklade sig och bjöd till att se morsk ut. »Jag 'ade tänkt, att dä' kunde lysa till 'östen, hom . . . »ja, stinta, 'ur blir dä', vi ska fäll ändå 'ulla ihop, vet jag?»

»Ja vi ska' fäll dä' då.»

»Den låga, som brunnit, den brinner ännu
Och aldrig den slocknar, min käresta du»,

ljöd det till dem från ett par förbigående gossar. Visan var populär i byn. Orden hade mjölmar Olle skrivit, melodien var den gamla välkända »Sandals kanon», men både Margret och Per Gustaf tyckte, att den lät så »oförgräpligt» rörande och att den passade rent »oförnuftigt» bra för tillfället, och de höllo hvarann hårdt i hand, der de långsamt gingo fram längs dikesrenen, utan att vexla ett ord.

»Ska' du ut å mä' härter i mörrums?» sade slutligen Per Gustaf.

»Naej då! Vi 'ade tänkt te att sätta hupp väf.

»Jaså.»

De tego igen, ända tills de nått Margrets hem. Månen seglade majestätiskt in i ett tungt moln.

Per Gustaf böjde sig fram.

»Nock kunde du ge mej hen köss», sade han sakta.

Han inväntade aldrig svaret, utan torkade sig om läpparna och . . .

»Körs så dä' small!» ropade en spefull röst i mörkret.

»Dä va' Lars Eriks Matts», hviskade Margret.

»Rör mej hinte, dä må la vara domars Maja sjelf.»

»Och aldrig den slocknar min käreasta du», tonade det svagare borta vid skogsbrynet.

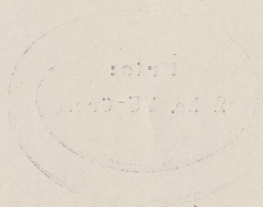
Månen arbetade och arbetade bakom molnlagren. Snart syntes en ljusning, så en glimmande silfverkant, och så med ens bröt sig hela den lysande skifvan väg ur sitt fängsel.

Men nu var det alldeles tyst kring stugan, blott snabba steg aflägsnade sig på landsvägen.

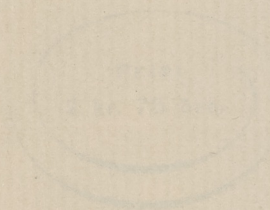
Fridagen var förbi. Hvardagsblusen, hvardagsbekymren, hvardagssläpet hade man nu en hel vecka att slita på igen.

Hurra ändå! Det fans nog det, som höll mot det uppe.

8

UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEK

16000

002296490

Enskilda

VIND
FÖR VÅG

Sthm, 1885.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

